

UCHWAŁA NR XV/102/2025
RADY GMINY WYRY

z dnia 1 sierpnia 2025 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Wyry

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.) oraz art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278)

Rada Gminy Wyry postanawia, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Wyry w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wyry.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Gminy Wyry

Marek Gołosz

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA OBSZARU REWITALIZACJI GMINY WIRY

lipiec, 2025

SPIS TREŚCI

1	Diagnoza pogłębiona.....	3
1.1	Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	3
1.1.1	Partycypacja społeczna w procesie delimitacji.....	13
1.2	Szczegółowa diagnoza podobszarów rewitalizacji.....	20
1.2.1	Podobszar rewitalizacji Wry.....	21
1.2.2	Podobszar rewitalizacji Gostyń.....	31
1.2.3	Kluczowe problemy obszaru rewitalizacji i źródła ich powstania.....	41
2	Opis sposobu realizacji przez gminny program rewitalizacji dokumentów strategicznych gminy oraz powiązania z dokumentami UE, kraju i regionu	47
2.1	Strategia Rozwoju Gminy na lata 2023-2030.....	47
2.2	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wry na lata 2021-2026	50
2.3	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wry	52
2.4	Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” Zielone Śląskie.....	56
2.5	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ (Plan 2020+)	59
2.6	Regionalna Polityka Rewitalizacji Województwa Śląskiego	62
3	Wizja, cel i kierunki działań rewitalizacji w ujęciu podobszarów rewitalizacji.	64
3.1	Wizja rewitalizacji wyznaczonych podobszarów rewitalizacji w gminie Wry	64
3.2	Cele i kierunki działań	67
4	Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym	72
4.1	Lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	72
4.2	Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	93
5	Mechanizmy integrowania działań.....	95
5.1	Komplementarność przestrzenna	95
5.2	Komplementarność problemowa	97
5.4	Komplementarność instytucjonalna i procesowa.....	101
5.5	Komplementarność finansowa	101
6	Szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji	101
7	Zarządzanie realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji	104
7.1	Struktura zarządzania programem rewitalizacji	104
7.2	Harmonogram wdrażania i koszty zarządzania.....	105
7.3	System monitorowania i oceny programu rewitalizacji.....	106
7.4	System wprowadzania zmian w reakcji na zmienność otoczenia.....	111
8	Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji.....	113
8.1	Udział mieszkańców oraz partnerów społeczno-gospodarczych w przygotowaniu GPR ..	113

8.2	Opis sposobu zapewnienia udziału interesariuszy w procesie rewitalizacji, w tym w ramach Komitetu Rewitalizacji	116
9	Specjalna Strefa Rewitalizacji	118
10	Zakres kluczowych zmian w politykach gminy w związku z wdrażaniem GPR	118
10.1	Określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego	118
10.2	Określenie niezbędnych zmian w uchwale dot. Komitetu Rewitalizacji	119
10.3	Wskazanie sposobu realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego	119
11	Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	120
12	Opiniowanie GPR przez właściwe podmioty	120
	Załącznik nr 1. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji	125

1 Diagnoza pogłębiona

1.1 Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji stanowiło pierwszy z kluczowych etapów złożonego procesu opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji. Pojęcie rewitalizacji, a także definicje obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wyznaczane są przez ustawę o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku. W świetle wzmiankowanej ustawy rewitalizacja rozumiana jest jako proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Ustawa określa, że:

- **obszar zdegradowany** to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, (...), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, w którym ponadto występuje co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:
 - gospodarczych, w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw,
 - środowiskowych, w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska.
 - przestrzenno-funkcjonalnych, w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych,

- technicznych, w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony;
- **obszar rewitalizacji** – obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk (o których mowa w przypadku obszaru zdegradowanego), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, gmina zamierza prowadzić rewitalizację.

Ustawa wprowadza ważne ograniczenie dotyczące obszaru rewitalizacji. Obszar ten nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy.

W celu opracowania diagnoz służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz sporządzeniu albo zmianie gminnego programu rewitalizacji należy wykonać analizy, w których wykorzystuje się **obiektywne i weryfikowalne mierniki i metody badawcze** dostosowane do lokalnych uwarunkowań. Obiektywność i weryfikowalność oznacza, że proces delimitacji musi zostać oparty przede wszystkim na danych ilościowych – odpowiednio zgromadzonych i przetworzonych.

Wynikająca z ustawy charakterystyka obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, a w szczególności cechy, które decydują o zaliczeniu części gminy do obszaru zdegradowanego, stały się podstawą do przyjęcia zbioru danych wykorzystanych do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Ustalając zbiór danych kierowano się trzema kryteriami:

- dostępności danych, w tym z uwzględnieniem ciągłości dostępu zapewniającego korzystanie z analogicznych danych w przyszłości (co jest szczególnie istotne z punktu widzenia monitorowania zmian zachodzących na obszarze rewitalizacji),
- wiarygodności danych,
- adekwatności danych z punktu widzenia sytuacji i problemów, które wymagają rozwiązania w procesie rewitalizacji.

Jakkolwiek delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji była oparta na danych ilościowych, to równie ważne było wykorzystanie narzędzi jakościowych. W ramach

wykonanych prac przeprowadzono cykl warsztatów, w których wzięły udział podmioty reprezentujące różne sektory i środowiska w gminie (menedżerowie lokalni, liderzy lokalni i reprezentanci organizacji pozarządowych, przedsiębiorcy, mieszkańcy). Celem warsztatów było:

- wskazanie części gminy, w których występują specyficzne problemy społeczne,
- wskazanie źródeł informacji do wykorzystania w procesie delimitacji, w szczególności zbiorów danych ilościowych użytecznych w tym zakresie.

Ponadto, zrealizowana została ankieta (w formie papierowej i elektronicznej) umożliwiająca mieszkańcom wypowiedzenie się na temat problemów występujących w gminie.

Rozpoznanie dostępnych źródeł informacji oraz określenie kluczowych problemów rewitalizacyjnych zbudowało podstawę dla stworzenia zbioru danych na potrzeby delimitacji. Zgodnie z ustawą uwzględniono podzbiory danych opisujące problemy:

- społeczne,
- gospodarcze,
- środowiskowe,
- przestrzenno-funkcjonalne,
- techniczne.

Ze względu na współczesne rozumienie procesu rewitalizacji, w tym dyktowane przez ustawę o rewitalizacji, jako procesu przede wszystkim społecznego, w przyjętym zbiorze danych dominują wskaźniki społeczne. Przyjęte dane – ze względu na sposób oddziaływania na sytuację obszaru i zamieszkujących go mieszkańców – zostały podzielone na:

- stymulanty – intensyfikujące problemy,
- destymulanty – osłabiające intensywność problemów.

Diagnoza delimitacyjna stanowiła pierwszy krok w przygotowaniu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wiry . Jako główne założenie tego opracowania przyjęto wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Wiry.

- Negatywne zjawiska społeczne

Trafna delimitacja obszaru zdegradowanego to istota rewitalizacji. Dlatego, do badania negatywnych zjawisk społecznych przyjęto możliwie szeroką – ze względu na dostępność i wiarygodność – listę wskaźników dotyczących:

- bezrobocia,
- interwencji straży miejskiej,
- świadczeń pielęgnacyjnych,
- świadczeń z pomocy społecznej,
- zasiłków pielęgnacyjnych,
- zasiłków rodzinnych,
- świadczeń rodzinnych,
- niebieskiej karty,
- dodatków mieszkaniowych.

Liczba bezrobotnych to jeden z kluczowych wskaźników w rewitalizacji, który pozwala ocenić sytuację na rynku pracy w danym obszarze. Wysoki poziom bezrobocia często wskazuje na ekonomiczne trudności obszaru i jest jednym z powodów wdrażania działań rewitalizacyjnych.

W trakcie i po zakończeniu rewitalizacji ten wskaźnik może się zmniejszyć, co świadczyć może o poprawie sytuacji gospodarczej, m.in. dzięki nowym inwestycjom i tworzeniu miejsc pracy. Wskaźnik ten pozwala monitorować, czy rewitalizacja faktycznie wpływa na poprawę warunków życia mieszkańców i lokalnej gospodarki.

Liczba interwencji straży miejskiej to wskaźnik, który mierzy liczbę zgłoszeń i działań podejmowanych przez straż miejską w danym obszarze. W kontekście rewitalizacji, wysoka liczba interwencji może świadczyć o problemach społecznych, takich jak przestępczość, zakłócenia porządku publicznego czy wandalizm.

Celem rewitalizacji jest nie tylko odnowa infrastruktury, ale przede wszystkim poprawa bezpieczeństwa i jakości życia mieszkańców. Spadek liczby interwencji straży miejskiej po zakończeniu działań rewitalizacyjnych może wskazywać na poprawę bezpieczeństwa i zmniejszenie problemów społecznych w danym obszarze.

Liczba świadczeń pielęgnacyjnych to wskaźnik odnoszący się do liczby osób, które otrzymują wsparcie finansowe w związku z opieką nad osobami niepełnosprawnymi lub starszymi. W kontekście rewitalizacji, wskaźnik ten pomaga zrozumieć, jakie są potrzeby społeczne mieszkańców m.in. w zakresie wsparcia społecznego oraz opieki długoterminowej.

Działania rewitalizacyjne mogą obejmować poprawę dostępu do usług opiekuńczych, zdrowotnych oraz infrastrukturę dostosowaną do osób ze specjalnymi potrzebami. Analiza tego wskaźnika pomaga w planowaniu odpowiednich udogodnień i programów wsparcia dla rodzin i osób potrzebujących opieki w rewitalizowanych obszarach.

Liczba rodzin pobierających świadczenia pomocy społecznej to wskaźnik, który mierzy ile rodzin w danym obszarze korzysta z finansowego wsparcia socjalnego z powodu niskich dochodów lub trudnej sytuacji życiowej.

W kontekście rewitalizacji wskaźnik ten jest istotny, ponieważ wysoka liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej może świadczyć o ubóstwie i wykluczeniu społecznym na danym obszarze. Spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej po zakończeniu

rewitalizacji może z kolei oznaczać poprawę warunków ekonomicznych i większą samodzielność mieszkańców.

Zasiłek rodzinny to wskaźnik, który pokazuje, ile rodzin w danym obszarze otrzymuje wsparcie finansowe na pokrycie kosztów utrzymania dzieci. Jest to jeden z elementów systemu pomocy społecznej mający na celu wspieranie rodzin o niższych dochodach.

W kontekście rewitalizacji, wysoka liczba osób pobierających zasiłek rodzinny może wskazywać na trudną sytuację ekonomiczną w danym regionie. W dłuższej perspektywie, skuteczna rewitalizacja może przyczynić się do wzrostu samodzielności ekonomicznej rodzin i zmniejszenia ich zależności od wsparcia socjalnego.

Zasiłek pielęgnacyjny to świadczenie pieniężne przyznawane osobom, które ze względu na wiek lub niepełnosprawność wymagają stałej opieki i pomocy innych osób. W kontekście rewitalizacji, wskaźnik ten informuje o liczbie osób w danym obszarze, które potrzebują szczególnego wsparcia związanego z opieką długoterminową.

Rewitalizacja może obejmować działania, które poprawiają dostęp do opieki zdrowotnej i socjalnej, a także infrastrukturę dostosowaną do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami. Zmniejszenie liczby osób potrzebujących zasiłku pielęgnacyjnego może być trudne do osiągnięcia, jednak działania rewitalizacyjne mogą poprawić ich codzienne życie i dostęp do lepszych warunków opieki.

Świadczenia rodzinne to różnorodne formy wsparcia finansowego udzielane rodzinom w celu pomocy w pokrywaniu kosztów utrzymania dzieci i wspierania ich rozwoju.

W kontekście rewitalizacji, liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych jest kolejnym wskaźnikiem poziomu potrzeb społecznych w danym obszarze. Wysoki poziom korzystania z tych świadczeń może wskazywać na problemy ekonomiczne mieszkańców, w tym niskie dochody czy trudności w łączeniu pracy z opieką nad dziećmi.

Działania rewitalizacyjne mogą zmniejszyć zależność rodzin od takich świadczeń, poprawiając ich samodzielność ekonomiczną i jakość życia. Wskaźnik ten pozwala także ocenić, czy działania rewitalizacyjne przynoszą pozytywne zmiany w obszarze wsparcia rodzin.

Liczba Niebieskich Kart to wskaźnik pozwalający oszacować skalę problemu przemocy w rodzinie; jest to kolejny istotny element diagnozy społecznej w kontekście procesu rewitalizacji.

Wysoka liczba Niebieskich Kart może wskazywać na poważne problemy społeczne na obszarze, takie jak bieda, bezrobocie, brak wsparcia psychologicznego czy niski poziom edukacji społecznej.

Spadek liczby zakładanych Niebieskich Kart po rewitalizacji może być jednym z kluczowych wskaźników poprawy jakości życia i bezpieczeństwa w rewitalizowanym obszarze.

Dodatek mieszkaniowy to forma wsparcia finansowego dla osób i rodzin o niskich dochodach, które mają trudności z pokryciem kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, takich jak czynsz, opłaty za media czy ogrzewanie.

Wskaźnik liczby osób korzystających z dodatku mieszkaniowego w danym obszarze jest ważny w procesie rewitalizacji, ponieważ pokazuje skalę problemów ekonomicznych i mieszkaniowych mieszkańców.

Spadek liczby osób korzystających z dodatku mieszkaniowego po rewitalizacji może być oznaką poprawy warunków mieszkaniowych i zwiększenia samodzielności ekonomicznej mieszkańców.

- Negatywne zjawiska gospodarcze

W ramach badania negatywnych zjawisk gospodarczych przyjęto wskaźnik liczby przedsiębiorstw na terenie miejscowości i liczbę przedsiębiorstw na terenie miejscowości w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Wskaźnik liczby przedsiębiorstw oraz liczby przedsiębiorstw na 100 mieszkańców jest istotny w rewitalizacji, ponieważ odzwierciedla poziom aktywności gospodarczej i dostępność miejsc pracy w danym obszarze. Wyższa liczba przedsiębiorstw sprzyja rozwojowi lokalnej gospodarki, zwiększa dochody mieszkańców i przyczynia się do ożywienia zaniedbanych terenów; może także sugerować dostępność w obszarze usług i handlu. Monitorowanie tego wskaźnika pozwala ocenić skuteczność działań rewitalizacyjnych w zakresie podnoszenia aktywności przedsiębiorczej mieszkańców oraz poprawy warunków ekonomicznych w gminie.

- Negatywne zjawiska środowiskowe

W ramach badania negatywnych zjawisk środowiskowych przyjęto wskaźnik powierzchni terenów zielonych (las, zadrzewienie, ogródki działkowe).

Powierzchnia terenów zielonych jest istotnym wskaźnikiem w rewitalizacji, ponieważ zielone przestrzenie znacząco wpływają na jakość życia mieszkańców poprawiając jakość powietrza i obniżając poziom hałasu. Tereny takie jak parki, lasy czy ogródki działkowe sprzyjają rekreacji, integracji społecznej oraz zdrowiu fizycznemu i psychicznemu lokalnej społeczności. Wzrost powierzchni terenów zielonych po rewitalizacji może świadczyć o przywróceniu równowagi ekologicznej i wykreowaniu przestrzeni przyjaznych mieszkańcom.

- Negatywne zjawiska przestrzenno-funkcjonalne

W ramach badania negatywnych zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych jako wskaźniki przyjęto liczbę przedszkoli na 100 mieszkańców, liczbę szkół podstawowych na 100 mieszkańców oraz liczbę stowarzyszeń na 100 mieszkańców.

Liczba przedszkoli na 100 mieszkańców. Wskaźnik ten odzwierciedla dostępność opieki i edukacji dla najmłodszych, co ma kluczowe znaczenie dla rodzin zamieszkujących rewitalizowane obszary. Brak wystarczającej liczby przedszkoli może wpływać na jakość życia rodziców, ograniczając ich możliwość pracy lub rozwoju zawodowego a także możliwości wspierania rozwoju dzieci i ich przygotowania do dalszej edukacji.

Liczba szkół podstawowych na 100 mieszkańców. Ten wskaźnik obrazuje, jak dobrze obszar jest wyposażony w placówki edukacyjne, które są fundamentem edukacji i kształtowania postaw dzieci i młodzieży. Niedostateczna liczba szkół może prowadzić do nierówności w dostępie do edukacji, ograniczeń w rozwoju młodych mieszkańców, pogarszania szans startu życiowego.

Liczba stowarzyszeń na 100 mieszkańców. Liczba stowarzyszeń jest wskaźnikiem aktywności społecznej i zaangażowania obywatelskiego w danym regionie. Niska liczba organizacji może oznaczać słabe więzi społeczne i brak inicjatyw lokalnych, co często wiąże się z zaniedbanymi obszarami, ale także utrudnia realizację procesu rewitalizacji, który prowadzony musi być w warunkach partycypacji mieszkańców.

- Negatywne zjawiska techniczne

Gęstość zaludnienia na 1 km² jako wskaźnik wskazuje na intensywność wykorzystania przestrzeni w danym obszarze. Zbyt wysoka gęstość zaludnienia może prowadzić do zatłoczenia i problemów z dostępem do usług publicznych, Monitorowanie tego wskaźnika pozwala ocenić, czy rewitalizacja przyczynia się do zwiększenia liczby mieszkańców i lepszego wykorzystania potencjału przestrzennego obszaru.

- Zestawienie wskaźników delimitacyjnych obszaru zdegradowanego

Z uwagi na brak nadmiernego zróżnicowania w strukturze osadniczej gminy Wiry, delimitacja nie wymagała znaczących przekształceń statystycznych wskaźników. Zestawienie wykorzystanych wskaźników do delimitacji obszaru zdegradowanego przedstawiono w poniższej tabeli (Tabela 1).

Tabela 1 Zestawienie wskaźników delimitacyjnych obszaru zdegradowanego

Obszar	zjawisk	Wskaźniki
problemowych		
społecznych	a)	Liczba osób bezrobotnych (stymulanta)
	b)	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców (stymulanta)
	c)	Liczba interwencji straży miejskiej (stymulanta),
	d)	Liczba interwencji straży miejskiej na 100 mieszkańców (stymulanta),
	e)	Liczba osób, którym przyznano świadczenie pielęgnacyjne (stymulanta),
	f)	Liczba osób, którym przyznano świadczenie pielęgnacyjne na 100 mieszkańców (stymulanta),
	g)	Liczba rodzin, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej (stymulanta),
	h)	Liczba rodzin, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej na 100 mieszkańców (stymulanta),
	i)	Liczba osób, którym przyznano zasiłek pielęgnacyjny (stymulanta),
	j)	Liczba osób, którym przyznano zasiłek pielęgnacyjny na 100 mieszkańców (stymulanta),
	k)	Liczba osób, którym przyznano zasiłek rodzinny (stymulanta),
	l)	Liczba osób którym przyznano zasiłek rodzinny na 100 mieszkańców (stymulanta),
	m)	Liczba osób, którym przyznano świadczenia rodzinne (stymulanta),

	n) Liczba osób, którym przyznano świadczenia rodzinne na 100 mieszkańców (stymulanta), o) Liczba wydanych niebieskich kart (stymulanta), p) Liczba wydanych niebieskich kart na 100 mieszkańców (stymulanta), q) Liczba rodzin pobierających dodatek mieszkaniowy (stymulanta), r) Liczba rodzin pobierających dodatek mieszkaniowy na 100 mieszkańców (stymulanta).
gospodarczych	a) Liczba działalności gospodarczych na 100 mieszkańców (destymulanta)
środowiskowych	a) Powierzchnia terenów zielonych (las, zadrzewienie, ogródki działkowe (destymulanta)
przestrzenno-funkcjonalnym	a) Liczba przedszkoli na 100 mieszkańców (stymulanta), b) Liczba szkół podstawowych na 100 mieszkańców (stymulanta), c) Liczba stowarzyszeń na 100 mieszkańców (stymulanta).
technicznych	a) Gęstość zaludnienia mieszkańców na 1 km ² (stymulanta)

W pierwszej części właściwej delimitacji obszaru zdegradowanego (zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji) zidentyfikowano przestrzenne zróżnicowanie w natężeniu problemów społecznych na terenie gminy Wiry. W drugim etapie delimitacji weryfikowano, czy wśród obszarów o zdiagnozowanych problemach społecznych występują również inne problemy, w ramach jednego z pozostałych wymiarów problemowych określonych w Ustawie o rewitalizacji; zgodnie z metodyką pracy, aby uznać część gminy za obszar zdegradowany wymagane jest występowanie istotnych problemów społecznych oraz ponadprzeciętnej skali co najmniej jednego z pozostałych typów problemów.

Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji stanowiła podstawę dla kolejnych prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji.

W wyniku przeprowadzonych prac diagnostycznych wyznaczony został obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji, którego granice określono w **Uchwale NR VIII/59/2024 Rady Gminy Wiry z dnia 19 grudnia 2024 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wiry.**

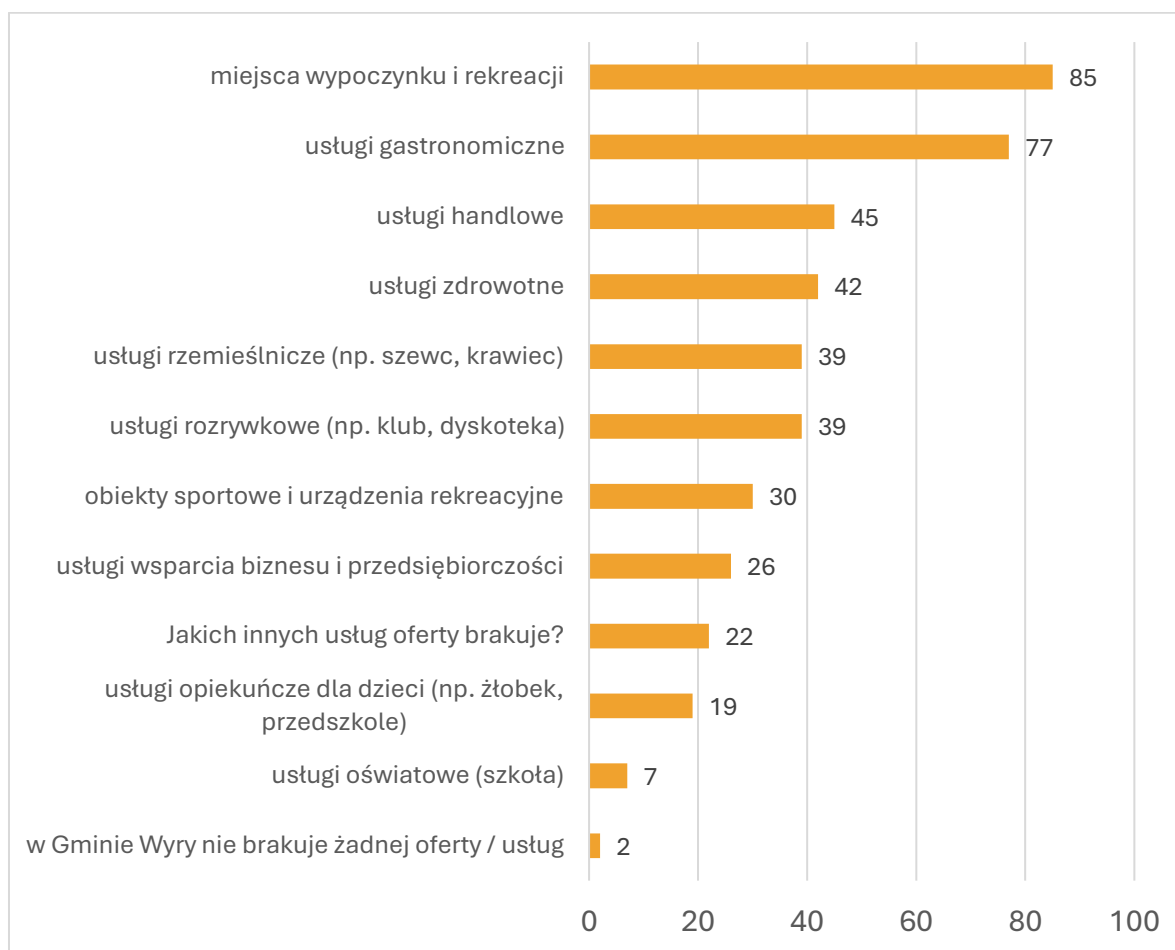
1.1.1 Partycypacja społeczna w procesie delimitacji

Jednym z elementów prac związanych z wyznaczeniem obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji było przeprowadzenie internetowej i papierowej **ankiety diagnostycznej**. Mieszkańcy, przedsiębiorcy oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych (w skrócie NGO) mogli wypowiedzieć się na temat kluczowych problemów występujących w gminie. W badaniu wzięło udział 138 osób, odpowiadając łącznie na dwadzieścia różnych pytań diagnozujących stan gminy oraz umożliwiających ocenę i wskazanie występujących obszarów problemowych.

W opinii mieszkańców wyrażonych w badaniu ankietowym, największe problemy (w szerokim kontekście) występują na terenie miejscowości Wyry (82 na 138 odpowiedzi). Również w zakresie problemów społecznych to miejscowość Wyry wskazywana jest przez odpowiadających jako najbardziej problemowa (82 na 138 odpowiedzi). Z zakresu pozostałych problemów tj. gospodarczych, funkcjonalno-przestrzennych, środowiskowych i technicznych to również miejscowość Wyry została wskazana za najbardziej problemową.

W ramach badania mieszkańcy wskazali kluczowe deficyty w gminie (odpowiedzi wielokrotnego wyboru). Najczęściej wskazywanym deficytem były miejsca wypoczynku i rekreacji, usługi gastronomiczne.

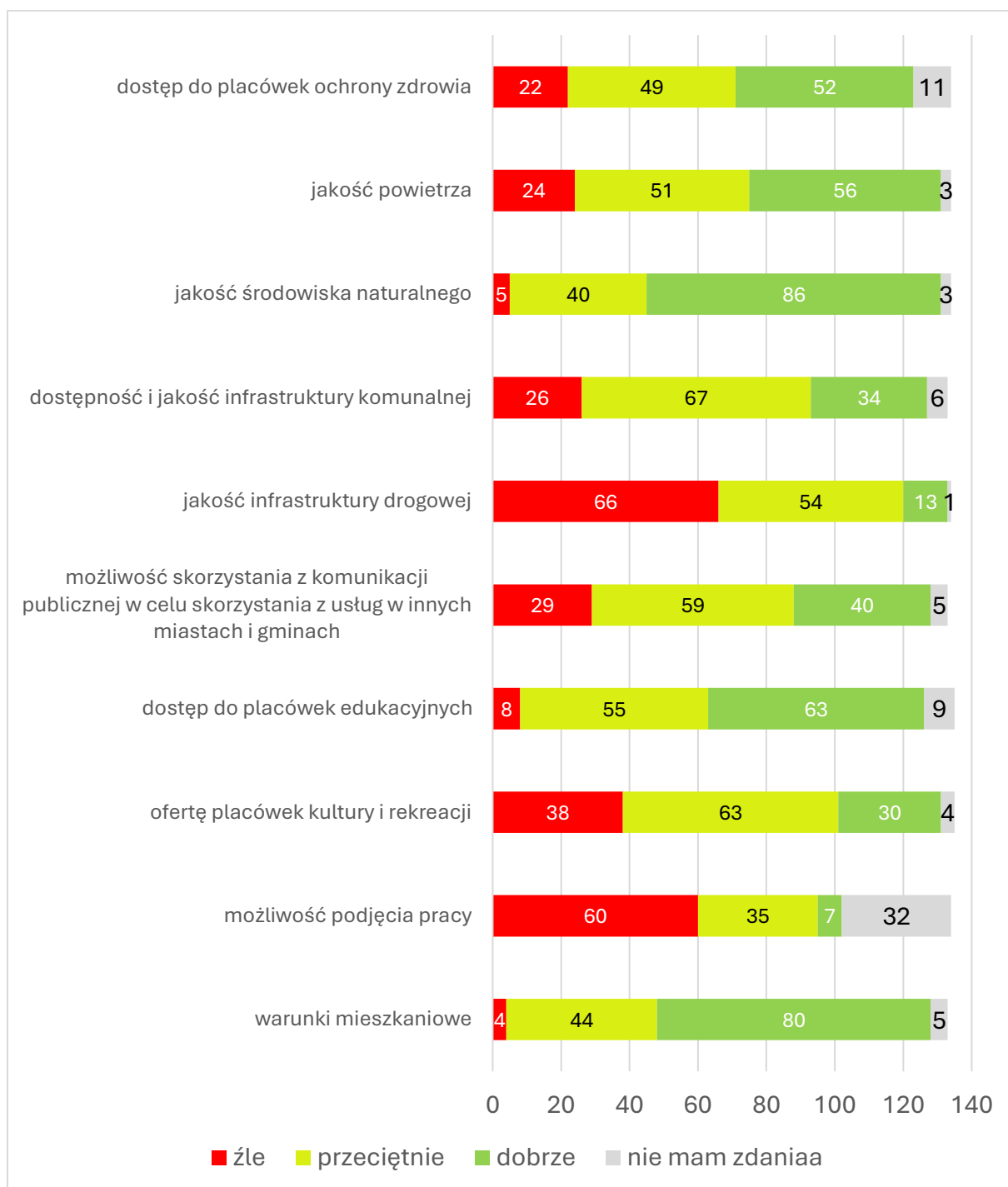
Wykres 1 Kluczowe deficyty w gminie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Mieszkańcy mieli również w ankiecie możliwość oceny różnych sfer jakości życia. Do najlepiej ocenianych należą: warunki mieszkaniowe, jakość środowiska naturalnego, jakość powietrza oraz dostęp do placówek ochrony zdrowia. Pozostałe aspekty zostały ocenione przeciętnie. Do najgorzej ocenianych należą: jakość infrastruktury drogowej, możliwość podjęcia pracy, oferta placówek kultury i rekreacji.

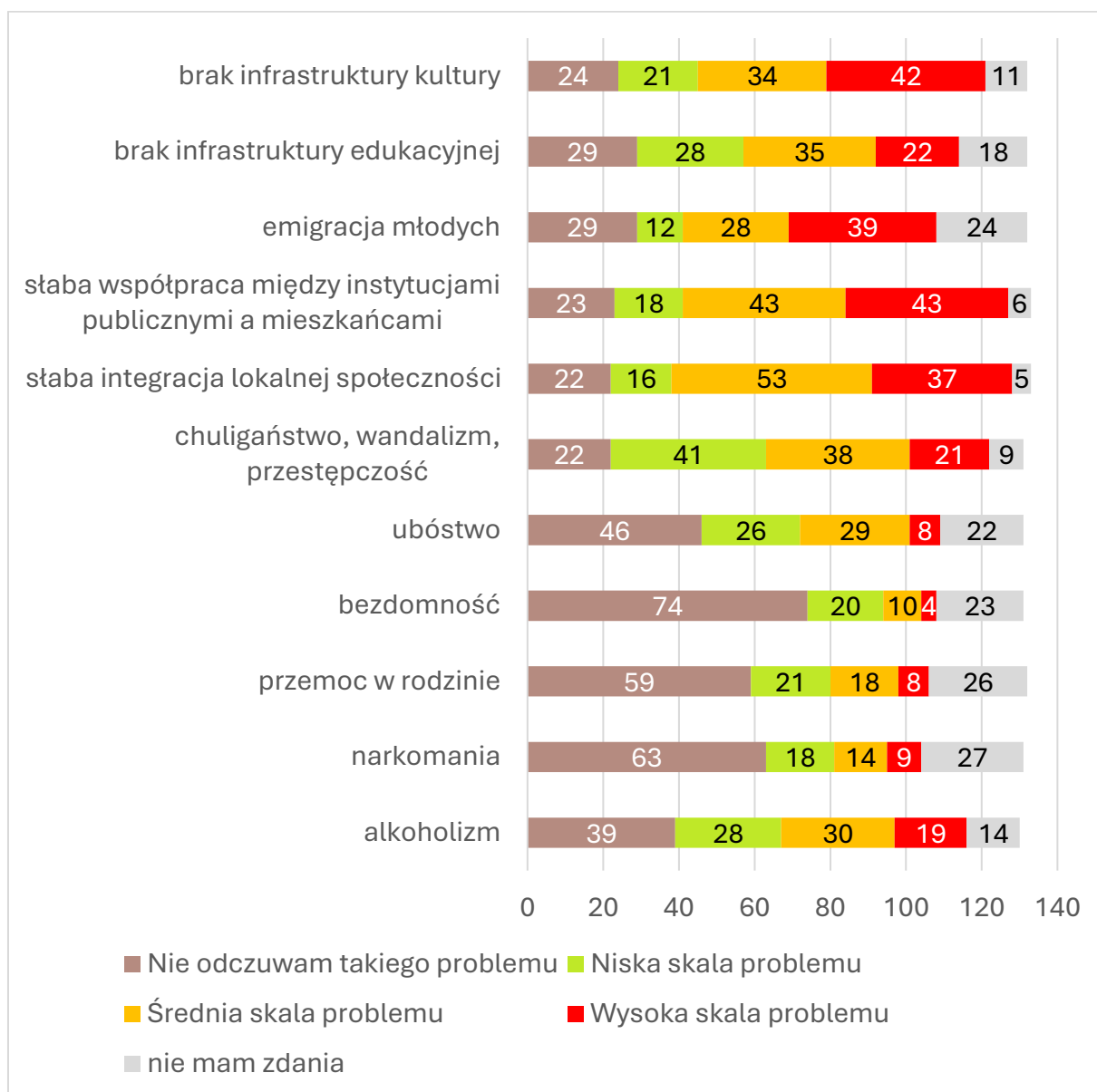
Wykres 2 Ocena sfer jakości życia przez mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

W ankiecie mieszkańcy wskazywali również na wysokie problemy z zakresu zjawisk społecznych: na słabą współpracę między instytucjami publicznymi a mieszkańcami, brak infrastruktury kultury, słabą integrację lokalnej społeczności, chuligaństwo i wandalizm, alkoholizm czy emigrację młodych.

Wykres 3 Ocena problemów społecznych w gminie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Drugą z zastosowanych metod partycypacyjnych w ramach delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji były cztery spotkania warsztatowe z przedstawicielami mieszkańców oraz samymi mieszkańcami, przedstawicielami lokalnych instytucji oraz z radnymi gminy. Spotkania z mieszkańcami zrealizowano w dniach 2-3 października 2024 r. w Gostyni (Szkoła Podstawowa przy ul. Rybnickiej) oraz w Wyrach (OSP przy ul. Pszczyńskiej). Podczas spotkań mieszkańcy mieli możliwość wypowiedzieć się i wskazać obszary problemowe na terenie gminy Wiry. Często wskazywanym przez mieszkańców zagadnieniem

problemowym były kwestie bezpieczeństwa na drodze, zapewnienia dostępu do miejsc, w których mieszkańcy mogliby się spotykać oraz realizować swoje zainteresowania, poszerzania oferty zajęć dodatkowych dla dzieci, aktywizacji mieszkańców i zwiększania ich zainteresowania udziałem w różnych lokalnych inicjatywach. W toku spotkań uczestnicy dyskutowali o skali i miejscach występowania zjawisk problemowych. Wyrażali zainteresowanie, a czasem zaniepokojenie przyszłością miejsc i obiektów uznawanych za ważne dla gminy i społeczności lokalnej (np. budynek Domu Kultury w Wyrach czy zagospodarowanie otoczenia Jeziora Wicie). Warto podkreślić znaczącą aktywność mieszkańców w czasie warsztatów, otwartość w wyrażaniu swoich opinii oraz reprezentowanie przez nich różnych sektorów (w tym obecność przedsiębiorców).

W oparciu o analizę odpowiedzi ankietowanych można wskazać, że w obu miejscowościach w gminie Wiry występują pewne problemy społeczne o dostrzegalnym natężeniu. Na etapie prac delimitacyjnych wyniki partycypacji stanowiły materiał pomocniczy i pozwalający na refleksję nad wynikami analiz ilościowych. Dzięki analizom ilościowym oraz partycypacji udało się wskazać szczegółowe obszary zdegradowane.

Podobszar zdegradowany Wiry

Wiry to główna miejscowość wiejskiej gminy Wiry. Położona w powiecie mikołowskim, oferująca połączenie walorów środowiskowych z dogodnym skomunikowaniem. Miejscowość charakteryzuje się średnią gęstością zaludnienia wynoszącą 563 mieszkańców na km², co pozwala na zachowanie balansu między dostępem do usług a spokojnym stylem życia mieszkańców. Wyróżnia ją wyższa liczba działalności gospodarczych (458) w przeliczeniu na 100 mieszkańców (11,548), co wskazuje na bardziej rozwinięte środowisko przedsiębiorcze.

Pod względem wskaźników społecznych Wiry zmagają się z kilkoma wyzwaniami: 1,134 osoby na 100 mieszkańców pozostają bezrobotne, a liczba interwencji straży miejskiej wynosi 1,228 na 100 mieszkańców. Znacząca jest liczba osób, którym przyznano świadczenia pielęgnacyjne (0,479 na 100 mieszkańców) i zasiłki pielęgnacyjne (1,790 na 100 mieszkańców). Obecność terenów zielonych, takich jak lasy czy ogródki działkowe, wynosi 577 645 m².

Pod względem edukacji miejscowość Wiry dysponuje 1 przedszkolem (w dwóch budynkach) i 1 szkołą podstawową. Zabudowa Wyr jest zróżnicowana, a dominującą formę stanowią

budynki jednorodzinne. Wyższa liczba stowarzyszeń (0,201 na 100 mieszkańców) świadczy o aktywności społecznej mieszkańców.

Podobszar zdegradowany Gostyń

Gostyń, charakteryzuje się większą gęstością zaludnienia (629 mieszkańców na km²) i bardziej rozproszonym środowiskiem przedsiębiorczym z 9,331 działalnościami na 100 mieszkańców. Tereny zielone mają znacznie większą powierzchnię (3 092 215 m²), co czyni miejscowość bardziej atrakcyjną pod względem przyrodniczym.

Pod względem wskaźników społecznych Gostyń ma nieco niższy wskaźnik bezrobocia – 0,733 osoby na 100 mieszkańców, lecz wyższą liczbę interwencji straży miejskiej (1,533 na 100 mieszkańców). Liczba osób, którym przyznano świadczenia pielęgnacyjne wynosi 0,489 na 100 mieszkańców a zasiłki pielęgnacyjne obejmują 1,666 osób na 100 mieszkańców. Świadczenia rodzinne przyznano 0,089 osobom na 100 mieszkańców.

Pod kątem infrastruktury edukacyjnej Gostyń posiada 3 przedszkola (w tym 2 prywatne) i również 1 szkołę podstawową, co w przeliczeniu na 100 mieszkańców daje wskaźnik na poziomie 0,022. Liczba stowarzyszeń na 100 mieszkańców wynosi 0,111, co wskazuje na mniejsze zaangażowanie lokalnej społeczności w działalność społeczną niż w Wyrach. Zabudowa w Gostyni jest rozproszona i utrzymana w stylu wiejskim, z przewagą budynków jednorodzinnych.

Tabela 2 Podstawowe dane charakteryzujące obszar zdegradowany i podobszary zdegradowane

	Powierzchnia OZ w ha	Udział OZ w powierzchni gminy	Liczba ludności OZ	Udział ludności OZ w gminie
Gostyń	717,38	20,7%	4501	52,0%
Wry	705,02	20,4%	3966	45,8%
Łącznie OZ	3462	41,1%	8467	97,8%

Źródło: opracowanie własne

W granicach wyznaczonego obszaru zdegradowanego wyznaczono obszar rewitalizacji podzielony na 2 podobszary.

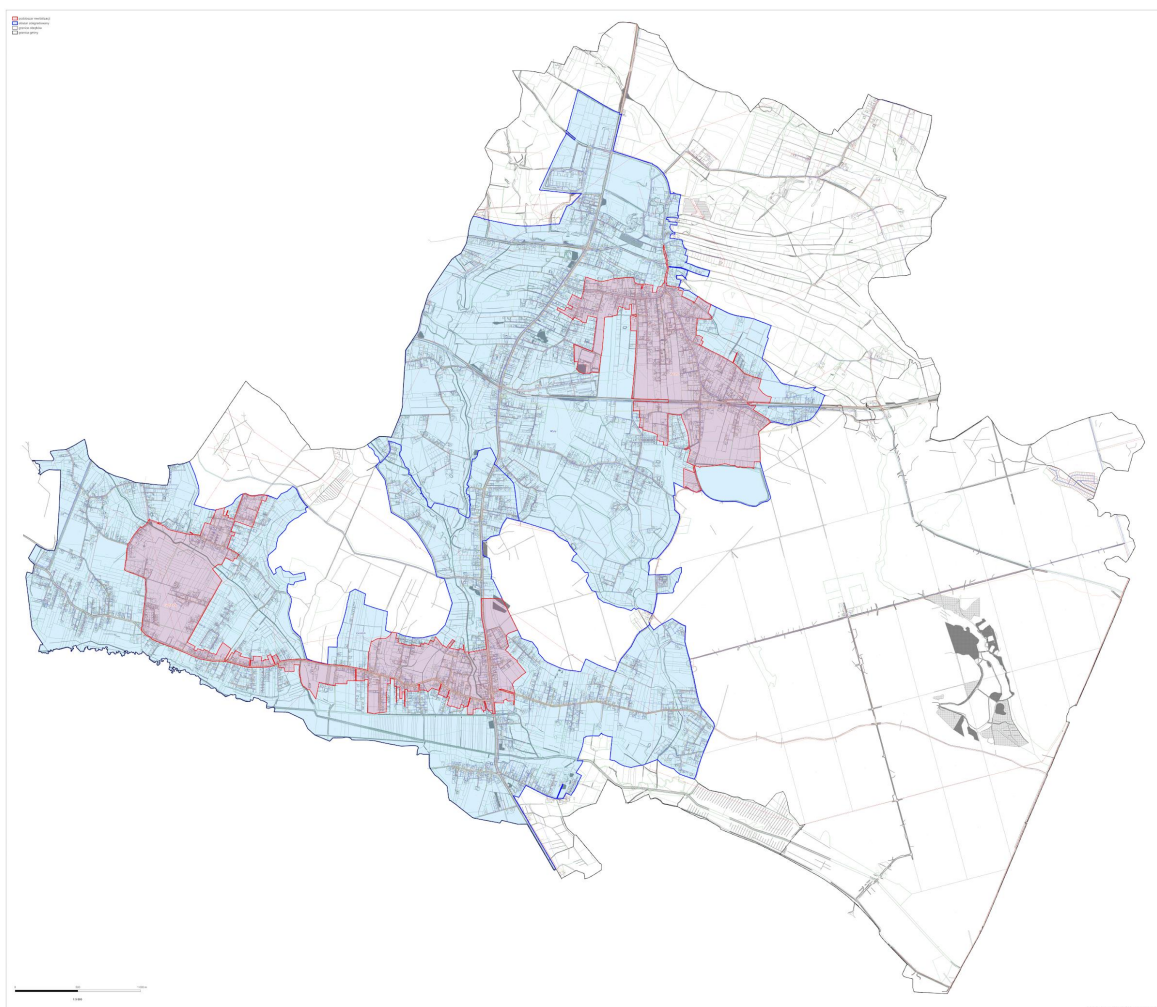
Obszar rewitalizacji (OR) obejmuje łącznie 260,98 ha, co stanowi 7,55% powierzchni gminy oraz jest zamieszkiwany przez 2366 mieszkańców, co stanowi 27,33% ogólnej liczby mieszkańców.

Tabela 3 Podstawowe dane charakteryzujące obszar rewitalizacji i podobszary rewitalizacji

	Powierzchnia OR w ha	Udział OR w powierzchni gminy	Liczba ludności OR	Udział ludności OR w gminie
Gostyń	138,44	4,00%	1170	13,52%
Wry	122,54	3,55%	1196	13,82%
Łącznie OR	260,98	7,55%	2366	27,33%

Źródło: opracowanie własne

Mapa 1 Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

1.2 Szczegółowa diagnoza podobszarów rewitalizacji

Poniżej przedstawiono szczegółową diagnozę podobszarów rewitalizacji opartą o:

- dane ilościowe wykorzystane w procesie delimitacji obszaru,
- wyniki procesu partycypacji, w tym w szczególności wyniki warsztatów zorganizowanych w podobszarach oraz badań ankietowych.

W podsumowaniu diagnozy odnoszącej się do poszczególnych podobszarów uwzględniono aspekty procesów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzennych i politycznych wskazanych w strategicznych dokumentach szczebla krajowego, regionalnego oraz gminnego.

Do kluczowych tego typu procesów zaliczyć należy:

- postępujące niekorzystne procesy demograficzne, w szczególności ujemny przyrost naturalny oraz starzenie się społeczeństwa,
- narastające procesy migracyjne,
- zmiany aspiracji życiowych i zawodowych nowych pokoleń,
- zmiany w zakresie zagrożeń epidemicznych i zdrowotnych, w tym w zakresie chorób cywilizacyjnych i zdrowia psychicznego,
- nowe uzależnienia, w tym od substancji syntetycznych czy związanych z technologiami cyfrowymi,
- zmiany potrzeb i preferencji mieszkaniowych,
- osłabienie się więzi społecznych i rodzinnych, skutkujących m.in. samotnością,
- narastanie niekorzystnych zmian klimatycznych i ich skutki związane z gwałtownymi zjawiskami pogodowymi czy deficytami wody,
- zmiany w sferze gospodarki, w tym procesy automatyzacji i robotyzacji skutkujące ograniczeniem miejsc pracy i zmiany w zakresie potrzeby kształtowania nowych umiejętności i kompetencji,
- ograniczenia w zakresie dostępu do źródeł taniej i czystej energii.

1.2.1 Podobszar rewitalizacji Wiry

Podobszar rewitalizacji Wiry zajmuje powierzchnię 122,54 ha, co stanowi 3,55% powierzchni gminy i 46,95% powierzchni OR. OR leży w podobszarze zdegradowanym Wiry. Podobszar rewitalizacji Wiry jest zamieszkiwany przez 1 196 osób, co stanowi 13,82% ogółu ludności gminy i 50,05% mieszkańców całego OR.

Badania ilościowe

Podobszar rewitalizacji Wiry został wyznaczony na podstawie intensywności wskaźników, tj. podobszar rewitalizacji wyznaczono w tych miejscach, w których wartości wskaźników wskazywały na większe problemy. W poniższej tabeli przedstawiono wskaźniki dla podobszaru rewitalizacji Wiry. Z uwagi na specyfikę gminy, do analizy problemów technicznych przyjęto wskaźnik udziału zabudowy mieszkaniowej, a nie zagęszczenie zabudowy jak w delimitacji obszaru zdegradowanego.

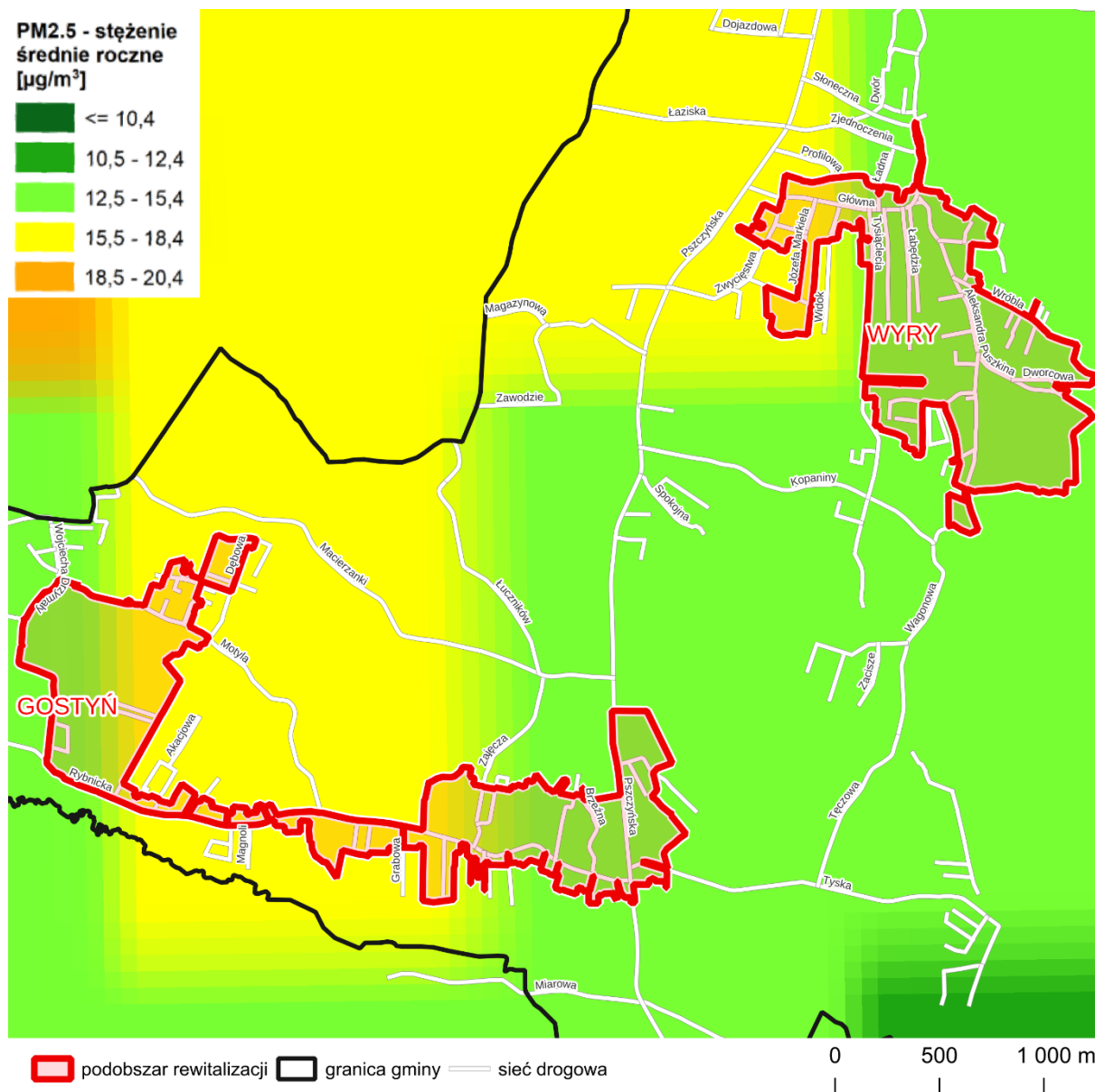
Podobszar cechuje się wskaźnikami mniej korzystnymi niż przeciętnie w gminie .

Tabela 4 Wartości wskaźników na podobszarze rewitalizacji Wiry

Wskaźnik	Wartość jednostkowa	Wartość na 100 mieszkańców
Liczba osób bezrobotnych	13	1,08
Liczba osób, którym przyznano świadczenie pielęgnacyjne	7	0,58
Liczba osób, którym przyznano zasiłek pielęgnacyjny	29	2,42
Liczba osób, którym przyznano zasiłek rodzinny	3	0,25
Liczba osób, którym przyznano świadczenia rodzinne	1	0,08
Liczba rodzin, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej	5	0,41
Liczba rodzin pobierających dodatek mieszkaniowy	3	0,25
Liczba interwencji straży miejskiej	23	1,92
Liczba wydanych niebieskich kart	1	-
Liczba szkół podstawowych	-	0,08
Liczba przedszkoli	-	0,16
Liczba stowarzyszeń	2	0,16
Liczba działalności gospodarczych	111	9,28
Powierzchnia terenów zielonych (las, zadrzewienie, ogródki działkowe (m ²))	18852	-
Udział zabudowy mieszkaniowej		41,4

Źródło: opracowanie własne

Mapa 2. Rozkład przestrzenny wartości stężenia średniorocznego pyłu zawieszonego PM_{2,5}

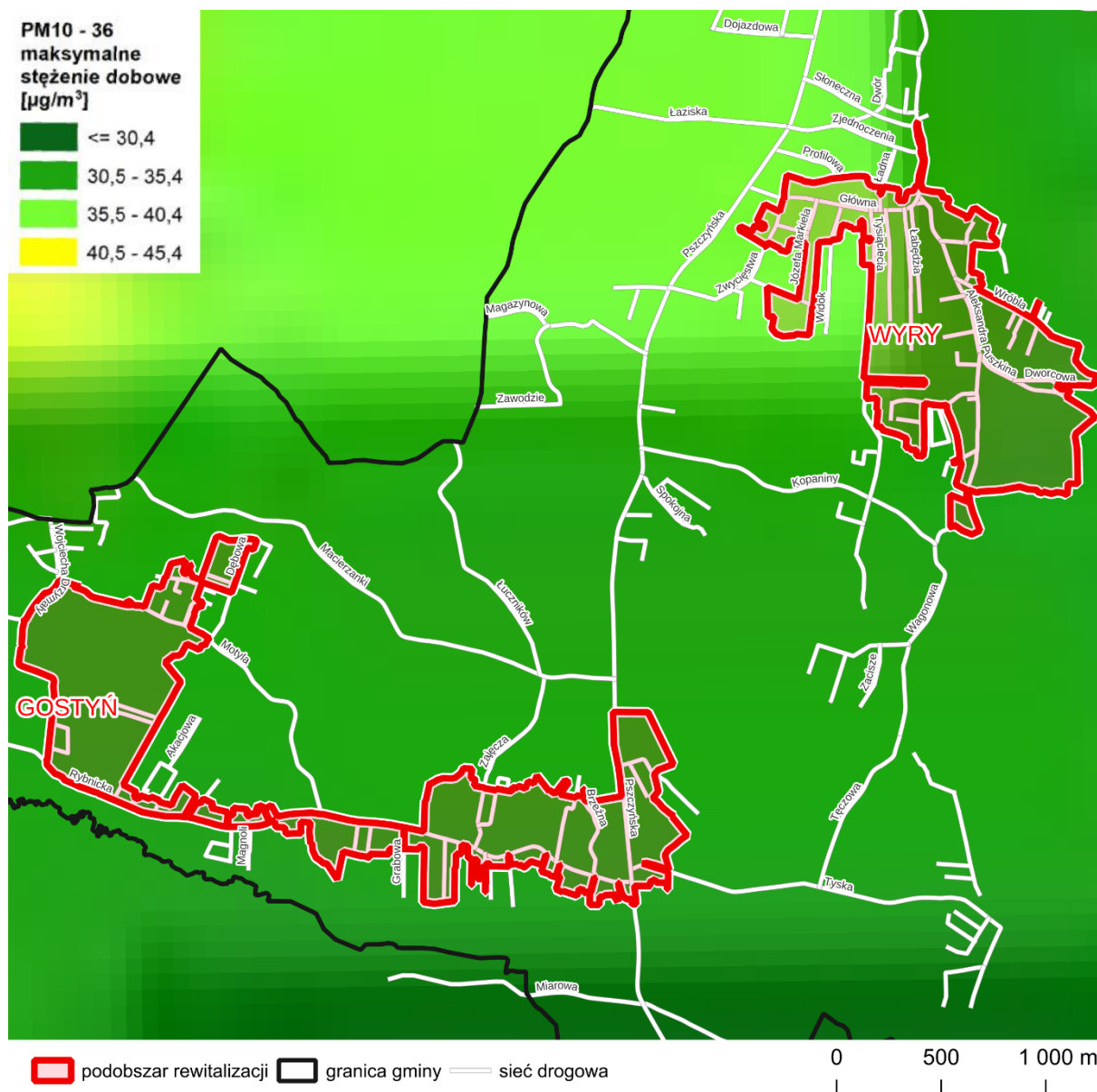

Opracowanie własne na podstawie: GIOŚ w Roczna Ocena Jakości Powietrza w Województwie Śląskim - Raport Wojewódzki za rok 2023, Katowice 2024

Przeanalizowano również dane dla jakości powietrza (wartości stężenia średniorocznego pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz PM₁₀) dla podobszaru rewitalizacji Wiry.

W zakresie stężenia PM_{2,5} część podobszaru Wiry cechuje się korzystniejszą sytuacją, a część mniej korzystną. Na części podobszaru odnotowywany jest poziom tego stężenia między 15,5 – 18,4 µg/m³), przy dobowym dopuszczalnym poziomie 25 µg/m³).

Mapa 3. Rozkład przestrzenny 36 maksymalnej wartości stężenia 24-godzinnego pyłu zawieszonego PM10

Opracowanie własne na podstawie: GIOŚ w Roczna Ocena Jakości Powietrza w Województwie Śląskim - Raport Wojewódzki za rok 2023, Katowice 2024

W zakresie stężenia PM10 podobszar Wiry cechuje się mniej korzystną sytuacją niż pozostała część gminy, w tym również podobszar Wiry. Na części podobszaru odnotowywany jest poziom tego stężenia między 35,4 – 40,4 µg/m³), przy dobowym dopuszczalnym poziomie 50 µg/m³).

Badania jakościowe w podobszarze

Istotnym etapem prac diagnostycznych na etapie delimitacji było przeprowadzenie otwartych badań ankietowych, w ramach których wzięło udział 80 mieszkańców miejscowości Wiry.

Uczestnicy ankiety jako najważniejsze problemy (w sferze technicznej i infrastrukturalnej) wskazywali na:

- zły stan dróg,
- zły stan chodników,
- brak ścieżek rowerowych,
- duże natężenie ruchu w godzinach szczytu,
- brak inteligentnego oświetlenia na przejściach.

Szczegółowe wyniki badania ankietowego w sferze technicznej i infrastrukturalnej wskazano poniżej.

Tabela 5 Szczegółowe wyniki badania ankietowego w sferze technicznej i infrastrukturalnej w miejscowości Wiry

Kategoria	Nie odczuwam takiego problemu	Niska skala problemu	Średnia skala problemu	Wysoka skala problemu	Nie mam zdania
Braki w infrastrukturze wodno-kanalizacyjnej	53 (68%)	9 (12%)	9 (12%)	5 (6%)	2 (3%)
Braki w infrastrukturze gazowej	58 (75%)	11 (14%)	6 (8%)	0 (0%)	2 (3%)
Braki w infrastrukturze telekomunikacyjnej	42 (55%)	14 (18%)	12 (16%)	8 (11%)	0 (0%)
Zdewastowane i opuszczone budynki	17 (23%)	19 (25%)	24 (32%)	14 (19%)	1 (1%)
Zdewastowane i opuszczone tereny	19 (25%)	22 (29%)	20 (27%)	14 (19%)	0 (0%)
Zły stan dróg	4 (5%)	5 (6%)	23 (30%)	45 (58%)	0 (0%)
Zły stan chodników	8 (10%)	6 (8%)	27 (35%)	35 (45%)	1 (1%)
Brak miejsc i infrastruktury rekreacyjnej	9 (12%)	12 (16%)	23 (31%)	30 (40%)	1 (1%)
Niedostatek terenów zielonych i spacerowych	19 (25%)	14 (18%)	16 (21%)	26 (34%)	1 (1%)
Brak ścieżek rowerowych	12 (16%)	14 (18%)	15 (20%)	34 (45%)	1 (1%)
Niedostateczna liczba miejsc parkingowych	28 (36%)	12 (16%)	12 (16%)	22 (29%)	3 (4%)
Ograniczone zasoby mieszkaniowe	37 (49%)	7 (9%)	11 (14%)	12 (16%)	9 (12%)

Kategoria	Nie odczuwam takiego problemu	Niska skala problemu	Średnia skala problemu	Wysoka skala problemu	Nie mam zdania
Zły stan zabytków	27 (36%)	10 (13%)	13 (17%)	18 (24%)	8 (11%)
Zanieczyszczenie środowiska	18 (24%)	23 (31%)	21 (28%)	10 (13%)	3 (4%)
Niska jakość powietrza	23 (31%)	12 (16%)	24 (32%)	13 (17%)	3 (4%)
Słabe oświetlenie dróg i przejść	15 (19%)	16 (21%)	24 (31%)	21 (27%)	1 (1%)
Brak monitoringu w miejscach newralgicznych	23 (30%)	10 (13%)	11 (14%)	26 (34%)	6 (8%)
Zły stan drzewostanu w miejscach wypoczynku	32 (43%)	14 (19%)	14 (19%)	9 (12%)	6 (8%)
Niewielka liczba ogródków działkowych	51 (67%)	5 (7%)	7 (9%)	5 (7%)	8 (11%)
Brak dostępu do Wi-Fi w miejscach rekreacji	41 (54%)	12 (16%)	9 (12%)	10 (13%)	4 (5%)
Duże natężenie ruchu w godzinach szczytu	12 (16%)	6 (8%)	16 (21%)	39 (51%)	3 (4%)
Brak sygnalizacji świetlnej na skrzyżowaniach	18 (23%)	10 (13%)	20 (26%)	27 (35%)	2 (3%)
Brak inteligentnego oświetlenia na przejściach	17 (22%)	11 (14%)	15 (19%)	33 (43%)	1 (1%)
Brak progów drogowych spowalniających pojazdy	33 (43%)	15 (19%)	7 (9%)	22 (29%)	0 (0%)
Mała liczba kontroli drogowych	28 (37%)	13 (17%)	10 (13%)	23 (30%)	2 (3%)
Mała liczba patroli Policji	26 (34%)	11 (14%)	11 (14%)	25 (33%)	3 (4%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie odpowiedzi ankietowych

Uczestnicy ankiety jako najważniejsze problemy (w sferze społecznej) wskazywali na:

- chuligaństwo, wandalizm, przestępczość,
- słabą integrację lokalnej społeczności,
- słabą współpracę między instytucjami publicznymi a mieszkańcami,
- emigrację młodych,
- brak infrastruktury kultury.

Szczegółowe wyniki badania ankietowego dotyczącego sfery społecznej wskazano w kolejnej tabeli.

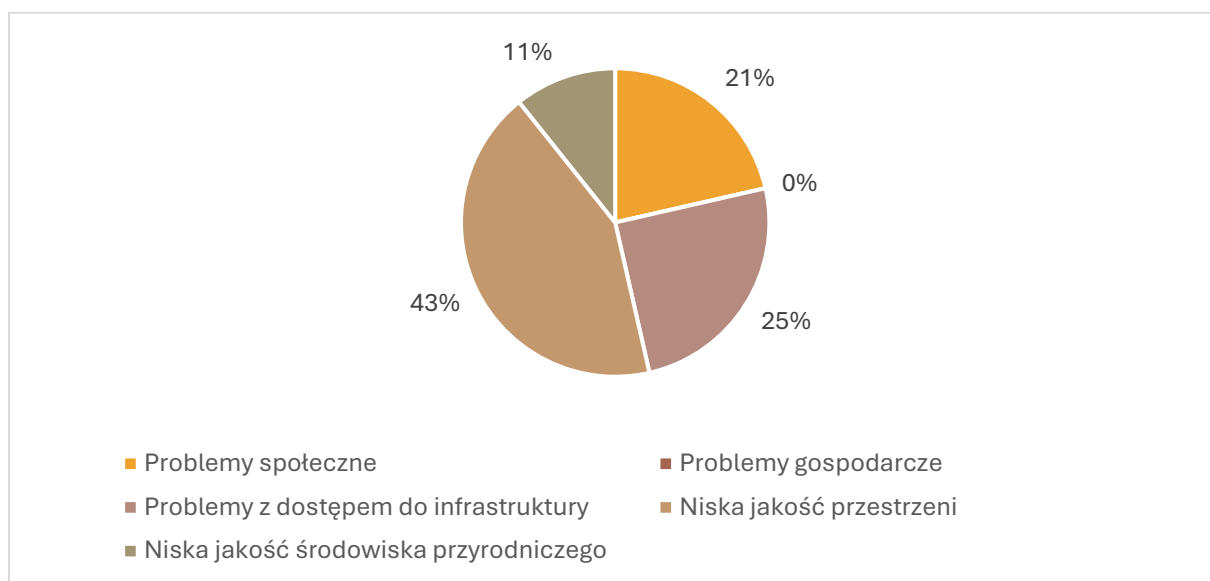
Tabela 6 Szczegółowe wyniki badania ankietowego w sferze społecznej w miejscowości Wyry

Kategoria	Nie odczuwam takiego problemu	Niska skala problemu	Średnia skala problemu	Wysoka skala problemu	Nie mam zdania
Alkoholizm	29 (39%)	12 (16%)	16 (22%)	12 (16%)	5 (7%)
Narkomania	38 (52%)	9 (12%)	8 (11%)	8 (11%)	10 (14%)
Przemoc w rodzinie	40 (55%)	11 (15%)	9 (12%)	4 (5%)	9 (12%)
Bezdomność	44 (60%)	11 (15%)	6 (8%)	3 (4%)	9 (12%)
Ubóstwo	32 (44%)	16 (22%)	12 (16%)	4 (5%)	9 (12%)
Chuligaństwo, wandalizm, przestępczość	17 (23%)	10 (14%)	27 (36%)	17 (23%)	3 (4%)
Słaba integracja lokalnej społeczności	16 (22%)	13 (18%)	26 (36%)	18 (25%)	0 (0%)
Słaba współpraca między instytucjami publicznymi a mieszkańcami	13 (18%)	11 (15%)	23 (31%)	23 (31%)	4 (5%)
Emigracja młodych	21 (29%)	6 (8%)	15 (21%)	21 (29%)	10 (14%)
Brak infrastruktury edukacyjnej	21 (29%)	14 (19%)	21 (29%)	9 (13%)	7 (10%)
Brak infrastruktury kultury	14 (19%)	10 (14%)	22 (30%)	24 (33%)	3 (4%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie odpowiedzi ankietowych

Po wyznaczeniu podobszaru Wyry ponownie przeprowadzono badanie ankietowe, adresowane do mieszkańców podobszaru, celem zasięgnięcia opinii na temat problemów, które na obszarze są najbardziej dotkliwe i powinny być traktowane priorytetowo w procesie rewitalizacji. Poproszono o wskazanie tylko tych rodzajów problemów, które są najważniejsze i należy na nich skupić uwagę i środki.

Wykres 4 Wyniki badania ankietowego na terenie podobszaru rewitalizacji Wiry

Źródło: opracowanie własne na podstawie odpowiedzi ankietowych

W ramach przeprowadzonego badania ankietowego poproszono mieszkańców o wskazanie konkretnych miejsc w podobszarze, które – ich zdaniem – wymagają rewitalizacji. Celem analizy było zarówno zidentyfikowanie miejsc i obiektów kluczowych z punktu widzenia poprawy warunków życia mieszkańców, jak i uchwycenie oczekiwań co do rezultatów tych działań (np. rozwiązanie określonych problemów społecznych, udogodnienia komunikacyjne).

Na podstawie wypowiedzi ankietowanych wyodrębniono kilka głównych **typów** miejsc wymagających interwencji rewitalizacyjnych:

1. Ulice i drogi gminne

- Najczęściej wskazywano: ul. Główna, ul. Puszkina, ul. Dworcowa, ul. Wagonowa, boczne odnogi ul. Główniej.
- Problemy i postulaty: zły stan nawierzchni, brak chodników, brak odwodnień, niebezpieczny ruch samochodowy, niedostateczne oznakowanie i oświetlenie.

2. Skwery, place i przestrzenie publiczne

- Wskazywano m.in. potrzebę zagospodarowania „centrum” Wyr, stworzenia zielonych skwerów (np. za Urzędem Gminy, w okolicy kościoła w Wyrach, przy skrzyżowaniu ul. Głównej i Puszkina), poprawy otoczenia placów zabaw.
- Problemy i postulaty: brak ław, zieleń zaniedbana lub niewystarczająca, szpecące elementy infrastruktury (np. szafy telekomunikacyjne), konieczność stworzenia miejsc do odpoczynku i integracji.

3. Tereny przy stawach i jeziorach

- Przede wszystkim **Jezioro Wicie** (tzw. „Wicie”) i tereny przyległe.
- Problemy i postulaty: zaniedbane brzegi, brak chodników i ścieżek spacerowych, brak małej gastronomii i infrastruktury rekreacyjnej (np. ławek, toalet, pomostów), potrzeba stworzenia miejsca o charakterze parku rodzinnego.

4. Budynek użyteczności publicznej i poprzemysłowe

- Najczęściej wymieniano: **stary Dom Kultury** w Wyrach (określany też jako „stary MDK”), budynek dawnego zajazdu „Pod Kasztanami”, budynki poprzemysłowe przy ul. Pszczyńskiej i w okolicy przejazdu kolejowego.
- Problemy i postulaty: zły stan techniczny, brak pomysłu na funkcję społeczną i kulturalną, potrzeba stworzenia przestrzeni dla dzieci i młodzieży (świetlica, dom kultury), ewentualnie adaptacja na obiekty usługowo-dydaktyczne.

5. Tereny sportowo-rekreacyjne

- Wskazywano np. boisko im. Braci Góralczyków.
- Problemy i postulaty: niewystarczająca liczba urządzeń (siłownie plenerowe, place zabaw), brak remontów, potrzeba poprawy estetyki i bezpieczeństwa.

6. Obszary parkingowe i okolice Urzędu Gminy

- Parking za Urzędem Gminy, parking przy Szkole Podstawowej, brak miejsc parkingowych przy intensywnie uczęszczanych punktach publicznych.
- Problemy i postulaty: nieuporządkowana przestrzeń (m.in. zwały materiałów budowlanych), brak zieleni, potrzeba wybrukowania i ogrodzenia, poprawa wizerunku otoczenia urzędu.

Najważniejsze wnioski:

1. **Dominujące potrzeby** dotyczą poprawy infrastruktury drogowej, w tym budowy chodników, ścieżek rowerowych i odwodnień. Ankietowani zwracają uwagę na bezpieczeństwo pieszych oraz estetykę ciągów komunikacyjnych.
2. **Duże oczekiwania** wiążą się z **otoczeniem Jeziora Wicie**, które postrzegane jest jako miejsce o ogromnym potencjale rekreacyjno-turystycznym. Mieszkańcy sugerują stworzenie parku rodzinnego, zmodernizowanie placu zabaw, zapewnienie gastronomii i toalet.
3. **Rewitalizacja centrum Wyr** (z uwzględnieniem starego Domu Kultury oraz terenów przy Urzędzie Gminy) jest często wskazywana jako priorytet w budowaniu atrakcyjnej przestrzeni publicznej. Mieszkańcy postulują zwiększenie ilości zieleni, stworzenie miejsc do odpoczynku, spotkań i wydarzeń kulturalnych.
4. **Zagospodarowanie terenów poprzemysłowych** i budynków użyteczności publicznej (np. dawny zajazd, stary MDK) ma duże znaczenie dla zachowania dziedzictwa architektonicznego i wzmocnienia oferty społeczno-kulturalnej gminy.
5. **Place zabaw i siłownie plenerowe** wymagają modernizacji i rozbudowy, co potwierdza zapotrzebowanie na strefy rekreacyjne dla dzieci, młodzieży i dorosłych.
6. **Oczekiwane efekty** rewitalizacji obejmują nie tylko poprawę walorów estetycznych i bezpieczeństwa, ale także rozwój oferty społeczno-kulturalnej (świetlice, domy kultury), poprawę wizerunku gminy oraz wzrost integracji mieszkańców.

Kolejną formą partycypacji na etapie diagnozy było przeprowadzenie otwartych warsztatów. W toku spotkań warsztatowych¹ do kluczowych problemów podobszaru zaliczono m. in.:

- poprawa dostępu do usług i udogodnień edukacyjnych oraz kultury, w tym poprzez rozwój infrastruktury transportowej,
- poprawa jakości obiektów kulturalnych (np. budynek Domu Kultury w Wyrach) i innych obiektów użyteczności publicznej,
- wsparcie procesu integracji mieszkańców,
- współpraca władz lokalnych z biznesem na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i rozwoju gminy,
- kwestie bezpieczeństwa na drodze,
- zapewnienie dostępu do miejsc integracji,
- poprawa jakości głównych przestrzeni publicznych,
- większa dbałość o jakość środowiska przyrodniczego,
- rozwój funkcji rekreacyjnych w powiązaniu z małą przedsiębiorczością (Jezioro Wicie).

Podsumowanie syntetyczne

Na podobszarze rewitalizacji Wiry występuje skupienie różnych, często złożonych problemów społecznych wymagających interwencji publicznej. Wysoka liczba rodzin pobierających świadczenia społeczne, wysoka liczba osób pobierających zasiłek rodzinny, czy znaczna liczba bezrobotnych to część diagnozowanych problemów.

W badaniu partycypacyjnym mieszkańcy często wskazywali na wandalizm (w szczególności dewastacje), ukryty, nieleczony alkoholizm wśród mieszkańców, narkomanię czy utajoną przemoc w rodzinie.

Podobszar Wiry składa się głównie z zabudowań jednorodzinnych ze sporadycznymi zabudowaniami wielorodzinnymi. Na terenie podobszaru znajdują się Szkoła Podstawowa oraz Gminne Przedszkole w Wyrach co jest znaczącym udogodnieniem w podobszarze, jako miejscu możliwej integracji osób wymagających wsparcia, a posiadających dzieci. Na terenie

¹ W podobszarze zorganizowano warsztaty, w których wzięło udział 17 osób.

podobszaru znajdują się również nieliczne przedsiębiorstwa, peron kolejowy, ośrodek sportowy czy parafia rzymsko-katolicka.

Tabela 7 Analiza czynników rozwojowych na terenie podobszaru rewitalizacji Wiry

Siły	Słabości	Szanse	Zagrożenia
S1. Obecność małych zabytkowych obiektów.	W1. Niskiej jakości infrastruktura publiczna.	O1. Formalno-prawne możliwości rozwoju partnerstw publiczno-prywatnych.	T1. Negatywne procesy społeczne dotyczące spadającego zainteresowania mieszkańców współpracą.
S2. Wiejski charakter obszaru.	W2. Koncentracja osób korzystających z pomocy społecznej.	O2. Dostępność zewnętrznych środków finansowych.	T2. Wpływ zmian w gospodarce na rynek pracy.
S3. Zasoby edukacyjne w tym obecność gminnych placówek edukacyjnych i wychowawczych	W3. Deficyt zagospodarowanych miejsc rekreacji i wypoczynku.	O3. Możliwość wykorzystania dobrych praktyk w zakresie współpracy z lokalnym biznesem.	
S4. Peron kolejowy.			
S5. Blisko środowiska naturalnego i terenów zielonych.			

Źródło: opracowanie własne na podstawie odpowiedzi ankietowych i warsztatowych

1.2.2 Podobszar rewitalizacji Gostyń

Podobszar rewitalizacji Gostyń zajmuje powierzchnię 138,44 ha, co stanowi 4,00% powierzchni gminy i 53,05% powierzchni OR. OR leży w podobszarze zdegradowany Gostyń. Podobszar rewitalizacji Gostyń jest zamieszkiwany przez 1 170 osób, co stanowi 13,52% ogółu ludności gminy i 49,45% mieszkańców całego OR.

Badania ilościowe

Podobszar rewitalizacji Gostyń został wyznaczony na podstawie intensywności badanych wskaźników; oznacza to, że podobszar rewitalizacji wyznaczono w tych miejscach podobszaru zdegradowanego, w których wartości wskaźników wskazywały na największe problemy. W poniższej tabeli przedstawiono wskaźniki dla podobszaru rewitalizacji Gostyń. Z uwagi na

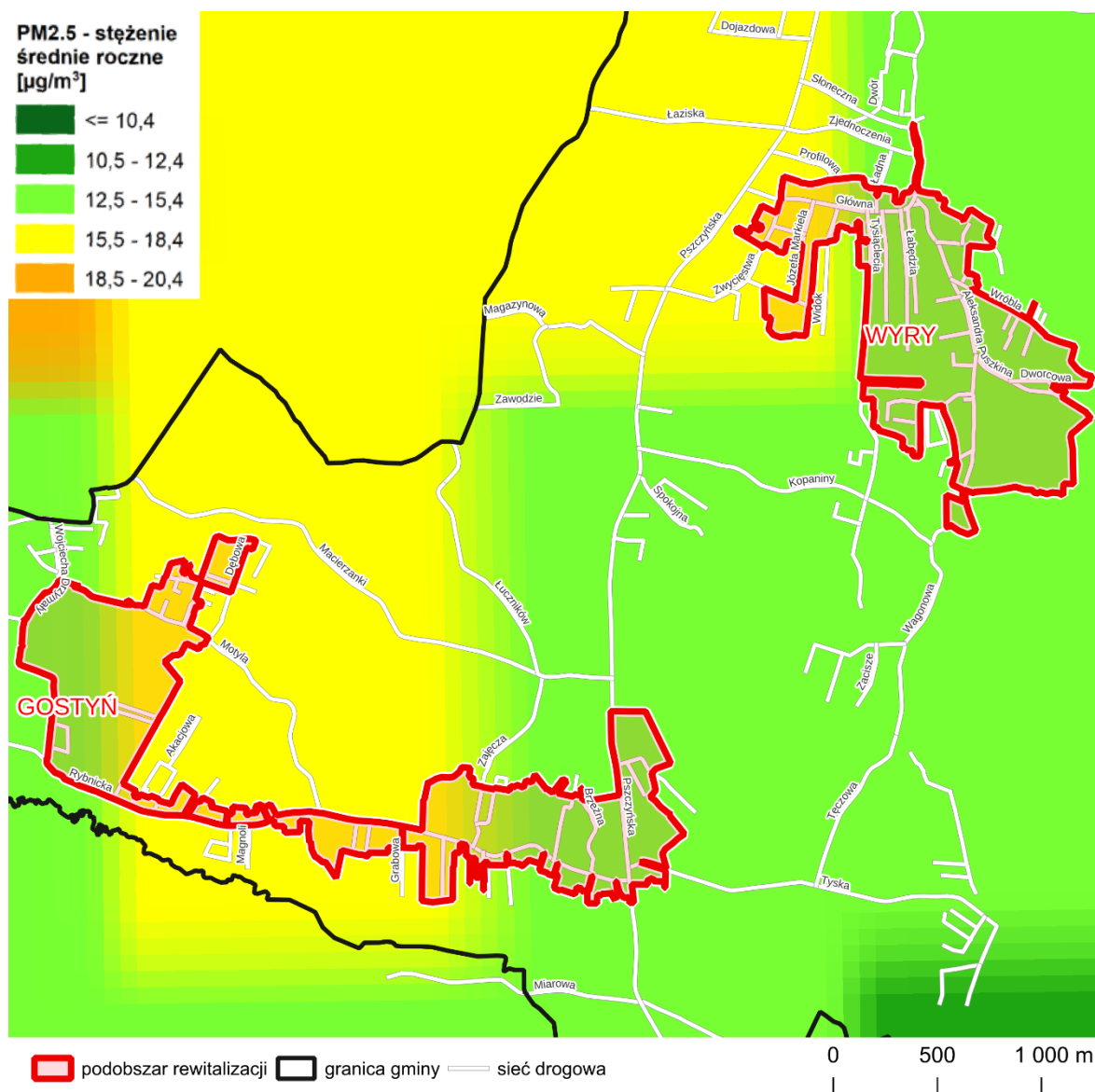
specyfikę gminy, do analizy problemów technicznych przyjęto wskaźnik udziału zabudowy mieszkaniowej, a nie zagęszczenie zabudowy jak w delimitacji obszaru zdegradowanego.

Tabela 8 Wartości wskaźników na podobszarze rewitalizacji Gostyń

Wskaźnik	Wartość jednostkowa	Wartość na 100 mieszkańców
Liczba osób bezrobotnych	15	1,28
Liczba osób, którym przyznano świadczenie pielęgnacyjne	10	0,85
Liczba osób, którym przyznano zasiłek pielęgnacyjny	27	2,30
Liczba osób, którym przyznano zasiłek rodzinny	3	0,25
Liczba osób, którym przyznano świadczenia rodzinne	2	0,17
Liczba rodzin, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej	7	0,59
Liczba rodzin pobierających dodatek mieszkaniowy	1	0,08
Liczba interwencji straży miejskiej	20	1,70
Liczba wydanych niebieskich kart	-	-
Liczba szkół podstawowych		0,08
Liczba przedszkoli		0,17
Liczba stowarzyszeń		0,17
Liczba działalności gospodarczych		12,47
Powierzchnia terenów zielonych (las, zadrzewienie, ogródki działkowe (m2)	48843	-
Udział zabudowy mieszkaniowej		34,9

Źródło: opracowanie własne

Mapa 4 Rozkład przestrzenny wartości stężenia średniorocznego pyłu zawieszonego PM_{2,5}

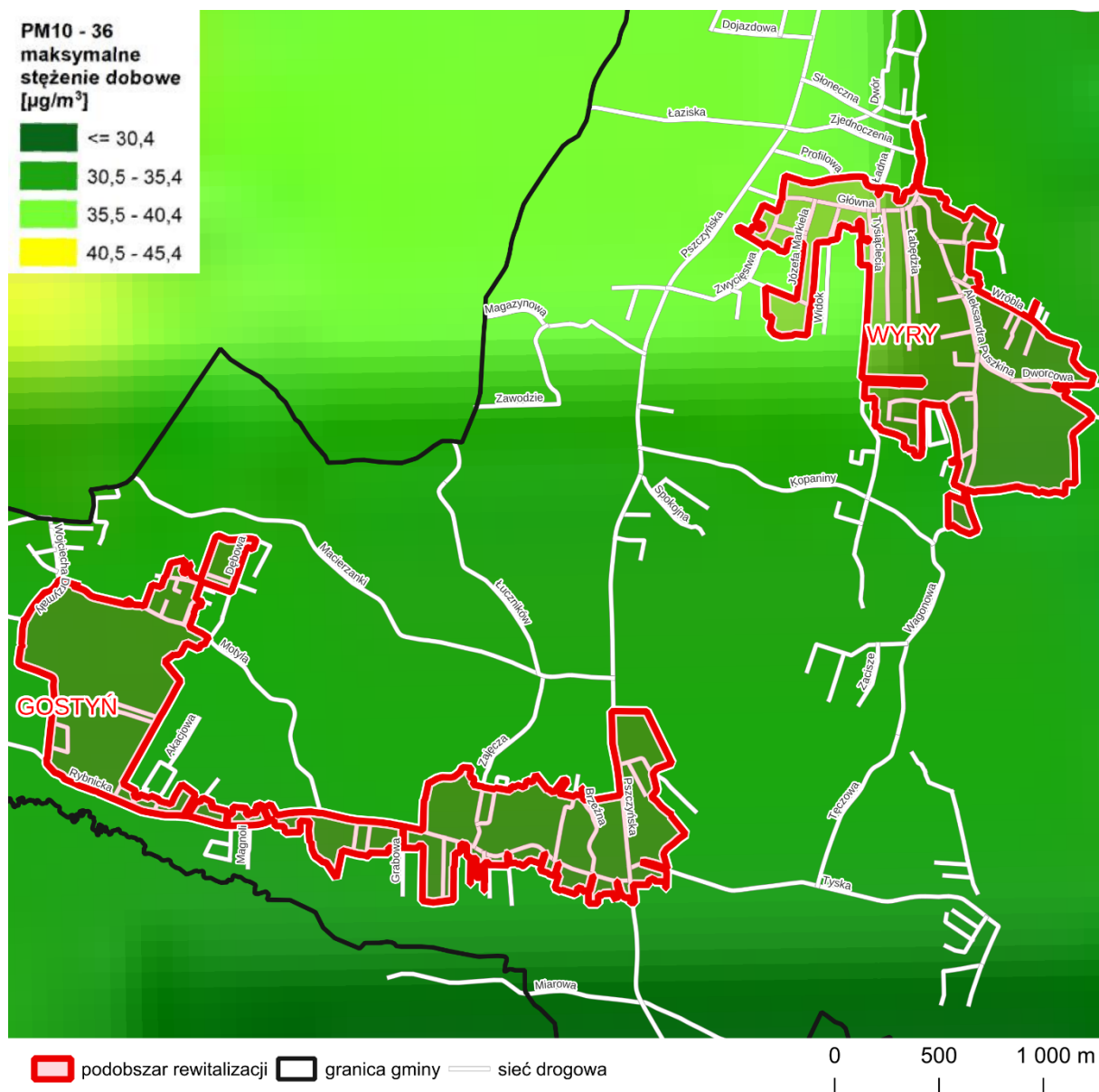

Opracowanie własne na podstawie: GIOŚ w Roczna Ocena Jakości Powietrza W Województwie Śląskim - Raport Wojewódzki za rok 2023, Katowice 2024

Przeanalizowano również dane dla jakości powietrza (wartości stężenia średniorocznego pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz PM₁₀) dla podobszaru rewitalizacji Gostyń.

W zakresie stężenia PM_{2,5} część podobszaru Gostyń cechuje się korzystniejszą sytuacją, a część mniej korzystną. Na części podobszaru odnotowywany jest poziom tego stężenia między 15,5 – 18,4 µg/m³, przy dobowym dopuszczalnym poziomie 25 µg/m³).

Mapa 5 Rozkład przestrzenny 36 maksymalnej wartości stężenia 24-godzinnego pyłu zawieszonego PM10

Opracowanie własne na podstawie: GIOŚ w Roczna Ocena Jakości Powietrza W Województwie Śląskim - Raport Wojewódzki za rok 2023, Katowice 2024

W zakresie stężenia PM10 podobszar Gostyń cechuje się korzystną sytuacją, również w odniesieniu do podobszaru Wiry. Na podobszarze odnotowywany jest poziom tego stężenia poniżej 30,5-35,4 µg/m³, przy dobowym dopuszczalnym poziomie 50 µg/m³).

Badania jakościowe w podobszarze Gostyń

Istotnym etapem prac diagnostycznych (na etapie delimitacji) było przeprowadzenie otwartych badań ankietowych, w ramach których wzięło udział 52 mieszkańców miejscowości Gostyń.

Uczestnicy ankiety jako najważniejsze problemy (w sferze technicznej i infrastrukturalnej) wskazywali na:

- zły stan dróg,
- zły stan chodników,
- brak miejsc i infrastruktury rekreacyjnej,
- brak ścieżek rowerowych,
- duże natężenie ruchu drogowego w miejscowości w godzinach szczytu,
- brak sygnalizacji świetlnej na skrzyżowaniach,
- brak inteligentnego oświetlenia przejść dla pieszych.

Szczegółowe wyniki badania ankietowego w sferze technicznej i infrastrukturalnej wskazano w tabeli poniżej.

Tabela 9 Szczegółowe wyniki badania ankietowego w sferze technicznej i infrastrukturalnej w miejscowości Gostyń

	Nie odczuwam takiego problemu	Niska skala problemu	Średnia skala problemu	Wysoka skala problemu	Nie mam zdania
Braki w infrastrukturze wodno-kanalizacyjnej	27 (55%)	7 (14%)	4 (8%)	10 (20%)	1 (2%)
Braki w infrastrukturze gazowej	33 (67%)	5 (10%)	6 (12%)	3 (6%)	2 (4%)
Braki w infrastrukturze telekomunikacyjnej, w tym internetowej	23 (46%)	5 (10%)	9 (18%)	11 (22%)	2 (4%)
Zdewastowane i opuszczone budynki	21 (44%)	18 (38%)	5 (10%)	2 (4%)	2 (4%)
Zdewastowane i opuszczone tereny	21 (44%)	18 (38%)	6 (13%)	2 (4%)	1 (2%)
Zły stan dróg	4 (8%)	6 (12%)	15 (31%)	24 (49%)	0 (0%)

	Nie odczuwam takiego problemu	Niska skala problemu	Średnia skala problemu	Wysoka skala problemu	Nie mam zdania
Zły stan chodników	4 (8%)	6 (12%)	18 (37%)	21 (43%)	0 (0%)
Brak miejsc i infrastruktury rekreacyjnej	6 (12%)	7 (14%)	13 (27%)	23 (47%)	0 (0%)
Niedostatek terenów zielonych i spacerowych	7 (14%)	12 (24%)	15 (31%)	15 (31%)	0 (0%)
Brak ścieżek rowerowych	5 (10%)	6 (12%)	14 (29%)	24 (49%)	0 (0%)
Niedostateczna liczba miejsc parkingowych	15 (31%)	10 (21%)	13 (27%)	8 (17%)	2 (4%)
Ograniczone zasoby mieszkaniowe	26 (54%)	6 (13%)	5 (10%)	5 (10%)	6 (13%)
Zły stan zabytków	18 (38%)	13 (27%)	3 (6%)	5 (10%)	9 (19%)
Zanieczyszczenie środowiska	16 (33%)	9 (18%)	14 (29%)	7 (14%)	3 (6%)
Niska jakość powietrza	14 (29%)	6 (13%)	13 (27%)	12 (25%)	3 (6%)
Słabe oświetlenie dróg i przejść dla pieszych	7 (14%)	7 (14%)	18 (37%)	17 (35%)	0 (0%)
Brak monitoringu w newralgicznych miejscach	8 (17%)	9 (19%)	9 (19%)	18 (38%)	3 (6%)
Zły stan drzewostanu w miejscach wypoczynku	17 (35%)	13 (27%)	7 (15%)	5 (10%)	6 (13%)
Niewielka liczba ogródków działkowych	28 (58%)	6 (13%)	2 (4%)	4 (8%)	8 (17%)
Brak dostępu do miejskiej sieci Wi-Fi w miejscach rekreacji	17 (35%)	12 (24%)	8 (16%)	8 (16%)	4 (8%)
Duże natężenie ruchu drogowego w miejscowości w godzinach szczytu	1 (2%)	3 (6%)	16 (33%)	29 (59%)	0 (0%)

	Nie odczuwam takiego problemu	Niska skala problemu	Średnia skala problemu	Wysoka skala problemu	Nie mam zdania
Brak sygnalizacji świetlnych na skrzyżowaniach	5 (10%)	8 (16%)	15 (31%)	19 (39%)	2 (4%)
Brak inteligentnego oświetlenia przejść dla pieszych	5 (10%)	6 (12%)	17 (35%)	21 (43%)	0 (0%)
Brak progów drogowych spowalniających pojazdy	26 (54%)	6 (13%)	4 (8%)	10 (21%)	2 (4%)
Mała ilość kontroli drogowych Policji	20 (42%)	9 (19%)	6 (13%)	9 (19%)	4 (8%)
Mała ilość patroli Policji	17 (35%)	6 (13%)	11 (23%)	10 (21%)	4 (8%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie odpowiedzi ankietowych

Uczestnicy ankiety jako najważniejsze problemy (w sferze społecznej) wskazywali na:

- słabą integrację lokalnej społeczności,
- słabą współpracę między instytucjami publicznymi a mieszkańcami.

Szczegółowe wyniki badania ankietowego w sferze społecznej wskazano w tabeli.

Tabela 10 Szczegółowe wyniki badania ankietowego w sferze społecznej w miejscowości Gostyń

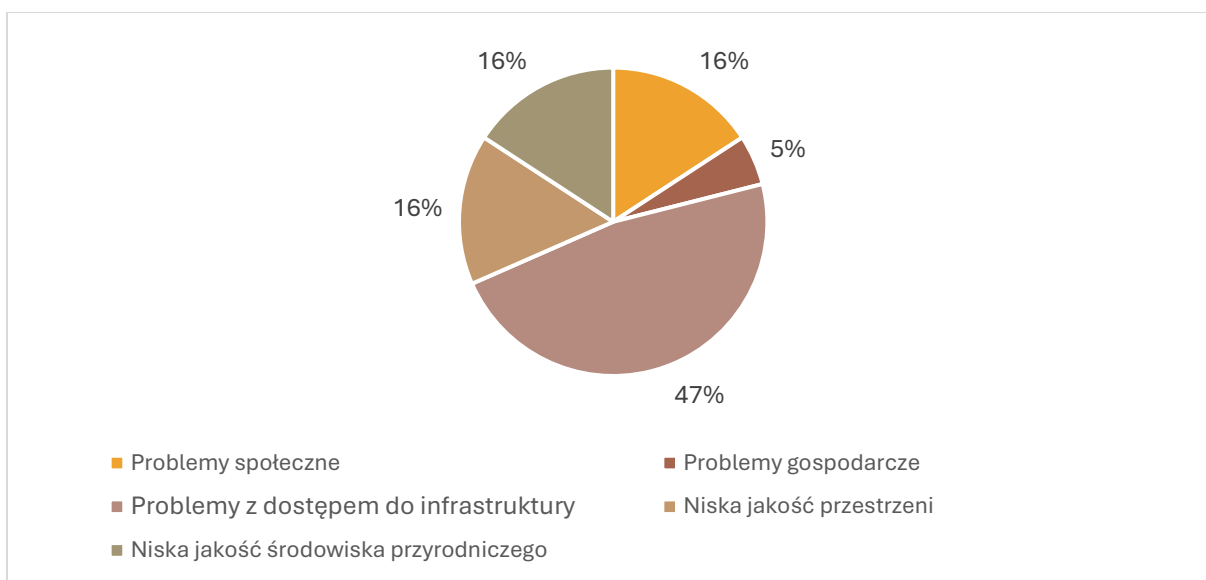
	Nie odczuwam takiego problemu	Niska skala problemu	Średnia skala problemu	Wysoka skala problemu	nie mam zdania
alkoholizm	21 (45%)	10 (21%)	6 (13%)	3 (6%)	7 (15%)
narkomania	28 (60%)	6 (13%)	2 (4%)	2 (4%)	9 (19%)
przemoc w rodzinie	29 (60%)	4 (8%)	3 (6%)	3 (6%)	9 (19%)
bezdomność	32 (68%)	3 (6%)	3 (6%)	1 (2%)	8 (17%)
ubóstwo	25 (53%)	9 (19%)	3 (6%)	3 (6%)	7 (15%)
chuligaństwo, wandalizm, przestępczość	14 (30%)	14 (30%)	12 (26%)	3 (6%)	4 (9%)
słaba integracja lokalnej społeczności	10 (21%)	4 (9%)	21 (45%)	11 (23%)	1 (2%)
słaba współpraca między instytucjami publicznymi a mieszkańcami	6 (13%)	8 (17%)	15 (32%)	14 (30%)	4 (9%)
emigracja młodych	17 (36%)	5 (11%)	10 (21%)	8 (17%)	7 (15%)
brak infrastruktury edukacyjnej	12 (26%)	10 (22%)	12 (26%)	8 (17%)	4 (9%)

	Nie odczuwam takiego problemu	Niska skala problemu	Średnia skala problemu	Wysoka skala problemu	nie mam zdania
brak infrastruktury kultury	12 (26%)	13 (28%)	13 (28%)	5 (11%)	3 (7%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie odpowiedzi ankietowych

Po wyznaczeniu podobszaru Gostyń ponownie przeprowadzono badanie ankietowe, adresowane do mieszkańców podobszaru, celem zasięgnięcia opinii na temat problemów, które na obszarze są najbardziej dotkliwe i powinny być traktowane priorytetowo w procesie rewitalizacji. Poproszono o wskazanie tylko tych rodzajów problemów, które są najważniejsze i należy na nich skupić uwagę i środki.

Wykres 5 Wyniki badania ankietowego na terenie podobszaru rewitalizacji Gostyń

Źródło: opracowanie własne na podstawie odpowiedzi ankietowych

W ramach przeprowadzonego badania ankietowego poproszono mieszkańców o wskazanie konkretnych miejsc na podobszarze, które – ich zdaniem – wymagają rewitalizacji. Celem analizy było zarówno zidentyfikowanie miejsc i obiektów kluczowych z punktu widzenia poprawy warunków życia mieszkańców, jak i uchwycenie oczekiwań co do rezultatów tych działań (np. rozwiązanie określonych problemów społecznych, udogodnienia komunikacyjne).

Na podstawie wypowiedzi ankietowanych wyodrębniono kilka głównych **typów** miejsc wymagających interwencji rewitalizacyjnych:

1. Ulice i drogi gminne

- Najczęściej wskazywano: ul. Rybnicka, ul. Motyla, ul. Drzymały.
- Problemy i postulaty: zły stan nawierzchni, brak chodników, brak odwodnień, niebezpieczny ruch samochodowy, niedostateczne oznakowanie i oświetlenie.

2. Tereny przy stawach i jeziorach

- Przede wszystkim obszary wokół stawu Barcz czy rzeki Gostyni.
- Problemy i postulaty: zaniedbane brzegi, brak chodników i ścieżek spacerowych, brak małej gastronomii i infrastruktury rekreacyjnej (np. ławek, toalet, pomostów), potrzeba stworzenia miejsca o charakterze parku rodzinnego.

3. Tereny sportowo-rekreacyjne

- Wskazano infrastrukturę sportową przy Szkole Podstawowej w Gostyni.
- Problemy i postulaty: niewystarczająca liczba urządzeń (siłownie plenerowe, place zabaw), brak remontów, potrzeba poprawy estetyki i bezpieczeństwa.

Najważniejsze wnioski:

1. **Dominujące potrzeby** dotyczą poprawy infrastruktury drogowej, w tym budowy chodników, ścieżek rowerowych i odwodnień. Ankietowani zwracają uwagę na bezpieczeństwo pieszych oraz estetykę ciągów komunikacyjnych.
2. **Zagospodarowanie budynków użyteczności publicznej** ma duże znaczenie dla zachowania dziedzictwa architektonicznego i wzmocnienia oferty społeczno-kulturalnej gminy.
3. **Place zabaw i siłownie plenerowe** wymagają modernizacji i rozbudowy, co potwierdza zapotrzebowanie na strefy rekreacyjne dla dzieci, młodzieży i dorosłych.
4. **Oczekiwane efekty** rewitalizacji obejmują nie tylko poprawę walorów estetycznych i bezpieczeństwa, ale także rozwój oferty społeczno-kulturalnej (świetlice, domy kultury), poprawę wizerunku gminy oraz wzrost integracji mieszkańców.

Kolejną formą partycypacji na etapie diagnozy było przeprowadzenie otwartych warsztatów. W toku spotkań warsztatowych² do kluczowych problemów podobszaru zaliczono m. in.:

- przywrócenie wartości obiektów i miejsc mających historyczne znaczenie i pełniących ważną rolę w życiu społeczności lokalnej,
- większa dbałość o jakość środowiska przyrodniczego, w tym zagospodarowanie na cele rekreacyjne terenów wokół stawów i rzeki,
- poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym,
- poprawa dostępu do usług publicznych z uwzględnieniem potrzeb różnych grup społecznych,
- wspieranie integracji i aktywizacji społecznej,
- wspieranie nowych form przedsiębiorczości.

Podsumowanie syntetyczne

Na podobszarze rewitalizacji Gostyń występuje skupienie różnych, często złożonych problemów społecznych wymagających interwencji publicznej. Liczne interwencje straży miejskiej, wysoka liczba osób pobierających zasiłek pielęgnacyjny czy wysoka liczba bezrobotnych to część diagnozowanych problemów.

W badaniu partycypacyjnym mieszkańcy często wskazywali na trudności z nowymi mieszkańcami (brak poszanowania dla cudzej własności), cwaniactwo oraz liczne interwencje straży miejskiej i policji.

Obszar Gostyń jak również cała miejscowość znajduje się po południowej stronie torów kolejowych i zwięzienia leśnego. Tory biegnące ze wschodu na zachód są psychologiczną barierą, tworzącą podziały wśród mieszkańców gminy. Napływ nowych mieszkańców na teren miejscowości dodatkowo wzmocnił poczucie odrębności w mieszkańcach Gostyni. Istotną zaletą podobszaru jest lokalizacja Domu Kultury w Gostyni oraz kościoła parafialnego parafii rzymsko-katolickiej. Również bliskość terenów zielonych można uznać za istotny atut dla mieszkańców podobszaru. Niezbyt licznie reprezentowane są małe przedsiębiorstwa.

² W podobszarze zorganizowano warsztaty, w których wzięło udział 11 osób.

Tabela 11 Analiza czynników rozwojowych na terenie podobszaru rewitalizacji Gostyń

Siły	Słabości	Szanse	Zagrożenia
S1. Wiejski charakter obszaru.	W1. Niskiej jakości infrastruktura publiczna.	O1. Formalno-prawne możliwości rozwoju partnerstw publiczno-prywatnych.	T1. Negatywne procesy społeczne dotyczące spadającego zainteresowania mieszkańców współpracą.
S2. Zasoby edukacyjne w tym obecność Gminnego Domu kultury.	W2. Koncentracja osób korzystających z pomocy społecznej.	O2. Dostępność zewnętrznych środków finansowych.	T2. Wpływ zmian w gospodarce na rynek pracy.
S3. Blisko środowiska naturalnego i terenów zielonych.	W3. Zróżnicowana tkanka wiejska.	O3. Możliwość wykorzystania dobrych praktyk w zakresie współpracy z lokalnym biznesem.	
	W4. Osłabione utożsamienie z miejscem zamieszkania.		

Źródło: opracowanie własne na podstawie odpowiedzi ankietowych i warsztatowych

1.2.3 Kluczowe problemy obszaru rewitalizacji i źródła ich powstania

Poniżej przedstawiono analizę kluczowych problemów obszaru rewitalizacji w gminie Wiry wraz z uzasadnieniem prawdopodobnych źródeł ich powstawania, opartą na przeprowadzonej diagnozie. Całość ma charakter syntezy wyników analiz ilościowych i jakościowych, które stanowią podstawę do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji. W opracowaniu podkreślono wielowymiarowy charakter problemów – społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych. Każdy z tych wymiarów jest ze sobą powiązany, co sprawia, że rewitalizacja musi być procesem kompleksowym i interdyscyplinarnym. Poniżej przedstawiono omówienie poszczególnych problemów wraz z odniesieniami do przyczyn ich powstawania.

Problemy społeczne jako fundament wyzwań obszaru rewitalizacji

Analiza przeprowadzona w gminie Wiry wykazała, że jednym z najistotniejszych wyzwań są problemy społeczno-ekonomiczne, które bezpośrednio wpływają na funkcjonowanie lokalnej społeczności. Wskaźniki takie jak liczba bezrobotnych, wysoki udział osób pobierających świadczenia pielęgnacyjne, zasiłki czy pomoc społeczną wskazują na niewystarczającą aktywność gospodarczą oraz trudności w integracji społecznej. Brak stabilności na rynku pracy

skutkuje nie tylko wzrostem poziomu ubóstwa, ale również pogłębia problemy związane z wykluczeniem niektórych grup społecznych oraz zanikającą partycypacją mieszkańców w życiu publicznym. W wynikach ankiety mieszkańców wyraźnie pojawia się opinia o deficycie współpracy między instytucjami publicznymi a społecznością lokalną, co wpływa na osłabienie zaufania społecznego i utrudnia podejmowanie inicjatyw rewitalizacyjnych.

Dodatkowo, problematyka uzależnień, przemocy w rodzinie oraz występujące zjawiska chuligaństwa, wandalizmu czy przestępczości stanowią kolejne aspekty, które destabilizują lokalną tkankę społeczną. Niska integracja społeczna (dotyczy to oczywiście tylko części mieszkańców) i brak efektywnych mechanizmów wsparcia psychologicznego oraz społecznego przyczyniać się mogą do pogłębiania kryzysu społecznego. Wskazuje to na potrzebę zastosowania kompleksowych programów interwencyjnych, które nie tylko poprawią warunki ekonomiczne, ale także zadbają o rozwój społeczny i wzrost zaangażowania mieszkańców w życie gminy.

Problemy gospodarcze i bariery rozwoju ekonomicznego

Kolejnym istotnym aspektem, który wpływa na kondycję obszaru rewitalizacji, jest niski poziom aktywności gospodarczej. Pomimo stosunkowo wysokiego wskaźnika działalności gospodarczej w niektórych częściach gminy, istnieje wyraźny kontrast pomiędzy miejscami o wysokiej koncentracji przedsiębiorstw a obszarami, gdzie dynamika rozwoju gospodarczego jest ograniczona. Wskaźnik liczby przedsiębiorstw na 100 mieszkańców, choć stosunkowo wysoki w centralnych częściach gminy, nie przekłada się na równomierny rozwój całego obszaru. Brak różnorodności działalności gospodarczej oraz ograniczony dostęp do nowoczesnych technologii i innowacji wpływają na stagnację lokalnej gospodarki. Efektem tego jest niska zdolność generowania nowych miejsc pracy, co bezpośrednio wiąże się z poziomem bezrobocia oraz uzależnieniem części mieszkańców od świadczeń socjalnych.

Źródłem problemów gospodarczych są m.in. niewystarczające możliwości wsparcia ze strony administracji publicznej w zakresie tworzenia przyjaznych warunków inwestycyjnych, braki w efektywnej współpracy z sektorem prywatnym oraz ograniczone możliwości finansowe, które uniemożliwiają realizację większych przedsięwzięć inwestycyjnych. Warto również

zwrócić uwagę na regionalne uwarunkowania, takie jak konkurencja z sąsiednimi ośrodkami miejskimi, które często oferują lepsze warunki dla rozwoju biznesu.

Problemy środowiskowe – zanik zielonych terenów i degradacja przestrzeni

W kontekście rewitalizacji nie można pominąć aspektu środowiskowego. Analiza wykazała, że obszar rewitalizacji w gminie Wyry charakteryzuje się stosunkowo niewielką powierzchnią terenów zieleni urządzonej oraz występowaniem zanieczyszczeń powietrza, co ma bezpośredni wpływ na jakość życia mieszkańców. Przestrzenie zieleni urządzonej nie tylko pełnią funkcję rekreacyjną, ale także przyczyniają się do poprawy jakości powietrza i redukcji hałasu. Ich niedobór jest więc jednym z elementów wpływających na obniżenie standardów życia, a także może przyczyniać się do pogłębiania problemów zdrowotnych w społeczności lokalnej.

Źródłem tych problemów są m.in. wadliwe rozwiązania w zagospodarowaniu przestrzennym oraz brak długoterminowej strategii ochrony środowiska w kontekście rozwoju urbanistycznego. W obszarach, gdzie następuje intensywna zabudowa, zanika funkcja terenów zielonych, co przekłada się na spadek atrakcyjności przestrzeni publicznych i obniżenie poziomu komfortu życia mieszkańców. W związku z tym rewitalizacja powinna obejmować działania na rzecz zwiększenia powierzchni zielonych oraz poprawy ich funkcjonalności, co jednocześnie wpłynie na ożywienie przestrzeni publicznych.

Problemy przestrzenno-funkcjonalne – niedostateczna infrastruktura publiczna

Kolejnym obszarem krytycznym w analizowanym procesie rewitalizacyjnym są problemy przestrzenno-funkcjonalne, które dotyczą głównie niedostatecznego wyposażenia w infrastrukturę społeczną. Wskaźniki takie jak liczba przedszkoli, szkół podstawowych czy stowarzyszeń na 100 mieszkańców wskazują na niedobory w zakresie placówek edukacyjnych i instytucji wspierających życie społeczności. Niedostateczna liczba obiektów użyteczności publicznej ogranicza dostęp do usług kulturalnych i rekreacyjnych, co z kolei negatywnie wpływa na integrację lokalnej społeczności oraz rozwój potencjału ludzkiego.

Źródłem tych problemów są z jednej strony ograniczone finansowanie ze strony budżetu gminy, a z drugiej – brak spójnej strategii rozwoju infrastruktury publicznej, która powinna być

skorelowana z dynamicznym wzrostem liczby mieszkańców. W wyniku deficytów w tym obszarze, mieszkańcy borykają się z problemami związanymi z dostępem do edukacji, opieki zdrowotnej oraz miejsc spotkań; stanowi to istotny czynnik ograniczający rozwój społeczny i gospodarczy.

Problemy techniczne – niedostateczny stan infrastruktury drogowej i komunalnej

Ostatnim, lecz nie mniej ważnym wymiarem analizowanym w kontekście rewitalizacji, są problemy techniczne. W obszarach rewitalizacyjnych gminy Wyry zauważono szereg deficytów infrastrukturalnych, takich jak zły stan dróg i chodników, brak ścieżek rowerowych, niewystarczające oświetlenie inteligentne czy niedostateczne rozwiązania w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego. Wyniki badań ankietowych jasno pokazują, że mieszkańcy najczęściej wskazują na zły stan dróg oraz brak nowoczesnych rozwiązań infrastrukturalnych, co utrudnia zarówno codzienne funkcjonowanie, jak i rozwój potencjału turystyczno-rekreacyjnego obszaru .

Źródłem tych problemów jest wielorakie, mające różne źródła zapóźnienie inwestycyjne na przestrzeni lat, które wpłynęło na degradację infrastruktury technicznej. Po części wynika to z braku możliwości długofalowego planowania oraz ograniczonych możliwości nakładów finansowych przeznaczonych na modernizację istniejących rozwiązań. Intensywność ruchu w godzinach szczytu oraz niedostosowanie infrastruktury do współczesnych standardów bezpieczeństwa dodatkowo pogłębiają te problemy.

Źródła powstawania problemów rewitalizacyjnych

Podstawowym czynnikiem generującym zidentyfikowane problemy jest długotrwały proces degradacji obszaru, wynikający zarówno z uwarunkowań historycznych, jak i współczesnych trudności w zarządzaniu przestrzenią publiczną. Pierwotne uwarunkowania historyczne, takie jak tradycyjny charakter miejscowości oraz zdominowanie zabudowy jednorodzinnej, w połączeniu z dynamicznym wzrostem liczby mieszkańców, stworzyły sytuację, w której infrastruktura nie nadążała za rosnącymi potrzebami społeczności.

Niewystarczające inwestycje w modernizację infrastruktury publicznej oraz trudności w realizacji spójnej strategii zagospodarowania przestrzennego dodatkowo przyczyniły się do

eskalacji problemów. W procesie delimitacji obszaru zdegradowanego wykorzystano szereg wskaźników (społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych), które jednoznacznie wskazują, że negatywne zjawiska w tych sferach wzajemnie się wzmacniają. Z kolei ograniczenia budżetowe oraz niewystarczający poziom efektywnej współpracy między instytucjami publicznymi a społecznością lokalną skutkują trudnościami w efektywnym wdrażaniu programów rewitalizacyjnych.

Dodatkowym czynnikiem jest także wpływ czynników zewnętrznych, takich jak presja urbanistyczna ze strony pobliskich ośrodków miejskich, które często dysponują lepszymi warunkami rozwoju infrastruktury oraz większymi zasobami finansowymi. Konkurencyjność regionu oraz brak skutecznych mechanizmów przyciągania inwestorów powodują, że obszar rewitalizacji pozostaje marginalizowany i nie wykorzystuje w pełni swojego potencjału.

Podsumowanie i rekomendacje

Podsumowując, kluczowe problemy obszaru rewitalizacji w gminie Wiry mają charakter wielowymiarowy i wynikają z połączenia czynników społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych. Degradacja obszaru jest efektem zarówno historycznych uwarunkowań, jak i współczesnych wyzwań związanych z niewystarczającymi inwestycjami oraz ograniczonym zaangażowaniem lokalnej społeczności i instytucji publicznych. Aby skutecznie przeciwdziałać tym negatywnym trendom, konieczne jest podejście kompleksowe, które obejmuje:

- Modernizację infrastruktury technicznej, w tym poprawę stanu dróg, chodników, oświetlenia oraz rozbudowę ścieżek rowerowych i miejsc parkingowych.
- Wzmocnienie polityk społecznych poprzez wsparcie programów aktywizujących, rozwój systemu edukacji i kultury oraz poprawę współpracy między instytucjami publicznymi a mieszkańcami.
- Rozwój gospodarczy poprzez tworzenie przyjaznych warunkom inwestycyjnym przestrzeni, wsparcie przedsiębiorczości oraz budowanie partnerstw publiczno-prywatnych.
- Ochronę środowiska, która powinna uwzględniać zwiększenie powierzchni terenów zielonych oraz poprawę jakości przestrzeni publicznej.

- Opracowanie długofalowej strategii zagospodarowania przestrzennego, która uwzględni dynamiczny rozwój demograficzny oraz regionalne uwarunkowania.

Przedstawiona analiza wskazuje, że kluczowym elementem jest podejście holistyczne, które uwzględnia zarówno aspekty materialne, jak i społeczne, oraz pozwala na wypracowanie działań odpowiadających na realne potrzeby mieszkańców. Tylko wówczas możliwe będzie stworzenie trwałych zmian i przekształcenie obszarów rewitalizacji w miejsca sprzyjające rozwojowi lokalnej społeczności oraz gospodarce.

Podsumowując, rewitalizacja obszaru w gminie Wiry jest procesem złożonym, wymagającym integracji wielu działań interwencyjnych. Zrozumienie źródeł problemów – wynikających z historycznych uwarunkowań, inwestycyjnych ograniczeń i zaniedbań oraz ograniczonej partycypacji społecznej – stanowi fundament dla skutecznego planowania i wdrażania działań rewitalizacyjnych.

2 Opis sposobu realizacji przez gminny program rewitalizacji dokumentów strategicznych gminy oraz powiązania z dokumentami UE, kraju i regionu

2.1 Strategia Rozwoju Gminy na lata 2023-2030

Strategia Rozwoju Gminy Wiry na lata 2023-2030 określa cele rozwoju oraz kierunki działania gminy, które są niezbędne dla realizacji przyjętych zamierzeń, w tym pozyskiwania środków finansowych na zamierzenia inwestycyjne jednostki w perspektywie do 2030 roku. Zgodnie z zapisami tego dokumentu wizja rozwoju Gminy Wiry w 2030 przedstawia się następująco:

Gmina Wiry:

- to miejsce atrakcyjne do zamieszkania, wrażliwe społecznie, niwelujące różnice i dysproporcje społeczne mieszkańców,
- to jednostka dbająca o swoje zasoby środowiskowe, promująca postawy proekologiczne,
- jest obszarem sprzyjającym tworzeniu i rozwijaniu aktywności gospodarczych,
- stale podnosi jakość i dostępność swojej przestrzeni publicznej oraz infrastruktury technicznej.

Wizja ta będzie możliwa do osiągnięcia dzięki realizacji wyznaczonych celów strategicznych o długim horyzoncie czasowym oraz przypisanych im celów operacyjnych.

Cele strategiczne będą realizowane poprzez cele operacyjne obejmujące obszar społeczny, przestrzenny i gospodarczy.

Cel strategiczny I: Gmina Wiry miejscem dla rozwoju społecznego i gospodarczego, obejmujący cele ogólne:

- C.I.1. Zwiększenie potencjału kapitału społecznego
- C.I.2. Rozwój infrastruktury społecznej
- C.I.3. Wspieranie dzieci i młodzieży w ich rozwoju
- C.I.4 Wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych
- C.I.5. Wzmocnienie sektora MŚP
- C.I.6. Poprawa dostępności komunikacyjnej w gminie.

- C.I.7. Rozwój cyfryzacji

Cel strategiczny II Gmina Wiry o wysokiej jakości przestrzeni publicznej, obejmujący cele ogólne:

- C.II.1. Realizacja inwestycji zwiększających estetykę i funkcjonalność przestrzeni gminy.
- C.II.2. Modernizacja infrastruktury komunikacyjnej
- C.II.3. Podejmowanie działań związanych z bezpieczną przestrzenią publiczną
- C.II.4. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy.

Cel strategiczny III Gmina Wiry szanująca środowisko naturalne, obejmujący cele ogólne:

- C.III.1 Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza i wód
- C.III.2. Przeciwdziałanie degradacji zasobów przyrodniczych w gminie.
- C.III.3. Edukacja ekologiczna mieszkańców.

Realizacja każdego z celów ogólnych możliwa będzie dzięki realizacji konkretnych kierunków działań, które wdrażane będą z kolei poprzez działania o charakterze inwestycyjnym, edukacyjnym oraz informacyjno-promocyjnym.

Poniżej przedstawiono spójność celów operacyjnych GPR z celami strategicznymi Strategii Gminy.

Tabela 12 Relacje pomiędzy celami rewitalizacji a Strategią Rozwoju Gminy Wiry na lata 2023-2030

Cele strategiczne			
Cele operacyjne GPR	Gmina Wiry miejscem dla rozwoju społecznego i gospodarczego	Gmina Wiry o wysokiej jakości przestrzeni publicznej	Gmina Wiry szanująca środowisko naturalne
C1.1. Przekształcana i poszerzana oferta usług publicznych wspierająca codzienne funkcjonowanie mieszkańców, w tym osób o szczególnych potrzebach.	X		
C1.2. Udogodnienia infrastrukturalne podnoszące jakość mieszkaniową i mobilność mieszkańców.		X	X
C1.3. Nowoczesne obiekty oraz dobrze wyposażone, wielofunkcyjne przestrzenie publiczne z ofertą dla różnych grup mieszkańców.	X	X	X

C1.4. Walory przyrodnicze i kulturowe wykorzystywane dla podnoszenia atrakcyjności obszaru w zgodzie z zasadami rozwoju zrównoważonego.	X	X	X
C2.1. Wysokie i stale podnoszone kompetencje cywilizacyjne i profesjonalne mieszkańców.	X		
C2.2. Silne więzi łączące mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz ich odpowiedzialność za wspólnotę lokalną i miejsce zamieszkania.	X		
C2.3. Ożywione gospodarczo tereny i obiekty oraz usługi tworzące warunki dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.		X	X

Źródło: opracowanie własne

2.2 Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wiry na lata 2021-2026

Zgodnie z zapisami dokumentu pt. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021 – 2026, stanowi ona wieloletni dokument programowy, który ma duże znaczenie dla realizacji lokalnej polityki społecznej ponieważ w swoich założeniach, ma dbać o bezpieczeństwo społeczne mieszkańców, szczególnie osób/rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.

W oparciu o diagnozę sytuacji społecznej w gminie Wiry w dokumencie zostały określone obszary priorytetowe dla zrealizowania lokalnej polityki społecznej. Priorytetowymi działaniami w sferze przeciwdziałania problemom społecznym na terenie gminy powinny być: stworzenie systemu wspierania osób starszych, niepełnosprawnych i długotrwale chorych, zapobieganie i przeciwdziałanie skutkom bezrobocia, ubóstwa i bezdomności, pomoc rodzinie w kryzysie i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zapobieganie i przeciwdziałanie skutkom alkoholizmu i innych uzależnień.

Dokument wyznacza cel główny: stworzenie systemu rozwijania kompetencji społecznych, zdrowotnych, zawodowych, edukacyjnych, które ułatwią osobom i rodzinom samodzielne poruszanie się w otoczeniu społecznym wykorzystując własne zasoby i możliwości przy wsparciu instytucjonalnym.

Dla osiągnięcia tego celu wyznaczono cele strategiczne:

- **wspieranie i rozwijanie umiejętności** niezbędnych do samodzielnego życia osób starszych, niepełnosprawnych i długotrwale chorych;
- **zwiększenie szans** na podjęcie pracy zawodowej i przeciwdziałanie negatywnym skutkom społecznym wynikającym z bezrobocia poprzez zwiększenie kwalifikacji zawodowych i zdobycie umiejętności umożliwiających wejście na rynek pracy;
- **wspieranie osób i rodzin** w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych i problemu przemocy oraz zapobieganie przechodzenia kryzysu w stan chroniczny

- **zapobieganie powstawaniu nowych, niekorzystnych problemów społecznych,** wynikających z używania środków uzależniających oraz ograniczenie już istniejących.
- **nabycie przez osoby bezdomne umiejętności społecznych** niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania w środowisku oraz w miarę możliwości rozwiązywanie indywidualnych problemów, które stały się przyczyną powstawania bezdomności oraz przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.

Tabela 13 Relacje pomiędzy celami rewitalizacji a celami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wiry

Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych					
Cele operacyjne GPR	wspieranie i rozwijanie umiejętności	zwiększenie szans	wspieranie osób i rodzin	zapobieganie powstawaniu nowych, niekorzystnych problemów społecznych	nabycie przez osoby bezdomne umiejętności społecznych
C1.1. Przekształcana i poszerzana oferta usług publicznych wspierająca codzienne funkcjonowanie mieszkańców, w tym osób o szczególnych potrzebach.	X	x	X	X	X
C1.2. Udogodnienia infrastrukturalne podnoszące jakość mieszkaniową i mobilność mieszkańców.			X	X	X
C1.3. Nowoczesne obiekty oraz dobrze wyposażone, wielofunkcyjne przestrzenie publiczne z ofertą dla różnych grup mieszkańców.	X	X	X	X	
C1.4. Walory przyrodnicze i kulturowe wykorzystywane dla podnoszenia atrakcyjności obszaru w zgodzie z zasadami rozwoju zrównoważonego.	X			X	
C2.1. Wysokie i stale podnoszone kompetencje cywilizacyjne i profesjonalne mieszkańców.		X	X		X

C2.2. Silne więzi łączące mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz ich odpowiedzialność za wspólnotę lokalną i miejsce zamieszkania.	X	X	X	X	X
C2.3. Ożywione gospodarczo tereny i obiekty oraz usługi tworzące warunki dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.		X			

Źródło: opracowanie własne

2.3 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wiry

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wiry zostało przyjęte Uchwałą Rady Gminy nr XLVI/433/2018 z dnia 18 października 2018 r. w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wiry.

W oparciu o ocenę stanu ukształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy oraz istniejących i przewidywanych uwarunkowań rozwoju przestrzennego, a także strategii rozwoju wyznaczono 4 cele polityki przestrzennej gminy:

- **Ochrona wartości dziedzictwa kulturowego gminy**, który zakłada ochronę wartości dziedzictwa kulturowo-historycznego gminy świadczących o jej tożsamości .
Działania umożliwiające realizację celu obejmują zachowanie i eksponowanie zasobów dziedzictwa kulturowego, w szczególności najbardziej wartościowych zespołów i obiektów służących identyfikacji i promocji przestrzeni kulturowej.
- **Jakość życia. Jakość środowiska zamieszkania**, który zakłada konieczność działań wpływających na jakość życia, zwłaszcza w aspektach warunkowanych przez stan ładu przestrzennego, jakość krajobrazu, wyposażenie w infrastrukturę techniczną i drogową obejmujących:
 - utrzymanie tradycyjnej skali i formy zabudowy,

- ochronę terenów otwartych i powstrzymanie rozprzestrzeniania się zabudowy na tych terenach, celem zachowania różnorodności i spuścizny kulturowej terenów wiejskich,
 - dbałość o dalszy rozwój i atrakcyjność ośrodków usługowych w miejscowościach Wiry i Gostyń o randze centrów lokalnych,
 - kształtowanie atrakcyjnych przestrzeni publicznych, zarówno pod względem estetycznym, jak również pod względem możliwości spędzania wolnego czasu, oraz ich wyposażenie w odpowiednią infrastrukturę,
 - kształtowanie różnorodnych terenów rekreacyjnych i wypoczynkowych,
 - rozwój transportu publicznego, w tym z wykorzystaniem transportu kolejowego,
 - powiązanie terenów mieszkaniowych z terenami rekreacyjnymi i obiektami usługowymi siecią ścieżek pieszych oraz ścieżek i tras rowerowych tworzenie warunków do poruszania się pieszo i rowerem,
 - rozwój systemów infrastruktury technicznej, w szczególności zaopatrzenia w ciepło, z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii oraz zbiorowego odprowadzania i oczyszczania ścieków,
 - wprowadzenie rozwiązań służących ograniczeniu zagrożenia powodzią i podtopieniami oraz retencjonowanie i ponowne wykorzystanie wód opadowych w obrębie działek budowlanych.
- **Zwartość struktury przestrzennej gminy**, który zakłada kształtowanie racjonalnej i zrównoważonej struktury funkcjonalno-przestrzennej, zgodnie z zasadami ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju i odnosi się do podstawowych elementów struktury przestrzeni zurbanizowanej (terenów zabudowanych, w szczególności mieszkaniowych) i przestrzeni przyrodniczej (terenów otwartych) oraz do układu drogowego, jako głównego elementu liniowego struktury przestrzennej. Możliwość osiągnięcia celu w zakresie "zwartości struktury" wymaga:
 - ograniczenia rozpraszania zabudowy w stosunku do terenów zabudowanych i terenów przeznaczonych pod zabudowę, w szczególności mieszkaniową, zgodnie z warunkami określonymi w planach miejscowych,

- racjonalnego i sukcesywnego rozwoju układu drogowego o parametrach właściwych dla obsługiwanej funkcji.

Poprzez ograniczanie rozpraszania zabudowy rozumie się:

- rozwój zabudowy na terenach dotychczas niezagospodarowanych, położonych w bliskim sąsiedztwie terenów zabudowanych, znajdujących się w zasięgu infrastruktury technicznej, w tym systemu zbiorowego odprowadzania i oczyszczania ścieków, wymagających stosunkowo niewielkich nakładów na uzbrojenie terenu,
 - powstrzymanie rozwoju niewielkich, izolowanych zespołów zabudowy, pozbawionych dostępu do systemu zbiorowego odprowadzania i oczyszczania ścieków i nie posiadających właściwej obsługi komunikacyjnej oraz bez realnych perspektyw na ich realizację ze względu na uwarunkowania prawno-ekonomiczne,
 - wykluczenie z możliwości zabudowy terenów położonych w dolinach cieków, w szczególności w sposób blokujący ciągłość terenów otwartych, stanowiących korytarze ekologiczne.
- **Wszechstronny rozwój. Potencjał inwestycyjny**, który zakłada utrzymanie bazy różnorodnych terenów inwestycyjnych oraz wykorzystanie atutów położenia gminy dla rozwoju różnych działalności oraz terenów mieszkaniowych dla nowych mieszkańców spoza gminy. Działania umożliwiające realizację celu obejmują:
 - tworzenie warunków rozwoju działalności gospodarczych i wzrost zatrudnienia w sektorze wytwórczym i usługowym głównie poprzez efektywne wykorzystanie potencjału terenów niezabudowanych, a przeznaczonych na ten cel,
 - efektywne wykorzystanie zasobów i walorów środowiska dla rozwoju usług rekreacji, wypoczynku, turystyki, agroturystyki, w tym potencjału rekreacyjnego Jeziora Wicie, kompleksów leśnych, a także obiektów zabytkowych.

Tabela 14 Relacje pomiędzy celami rewitalizacji a Polityki Przestrzennej Gminy Wry

CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ				
Cele operacyjne GPR	Ochrona wartości dziedzictwa kulturowego gminy	Jakość życia. Jakość środowiska zamieszkania	Zwartość struktury przestrzennej gminy	Wszechstronny rozwój. Potencjał inwestycyjny
C1.1. Przekształcana i poszerzana oferta usług publicznych wspierająca codzienne funkcjonowanie mieszkańców, w tym osób o szczególnych potrzebach.	X			
C1.2. Udogodnienia infrastrukturalne podnoszące jakość mieszkaniową i mobilność mieszkańców.	X	X	X	X
C1.3. Nowoczesne obiekty oraz dobrze wyposażone, wielofunkcyjne przestrzenie publiczne z ofertą dla różnych grup mieszkańców.		X	X	X
C1.4. Walory przyrodnicze i kulturowe wykorzystywane dla podnoszenia atrakcyjności obszaru w zgodzie z zasadami rozwoju zrównoważonego.	X			
C2.1. Wysokie i stale podnoszone kompetencje cywilizacyjne i profesjonalne mieszkańców.			X	X
C2.2. Silne więzi łączące mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz ich odpowiedzialność za wspólnotę lokalną i miejsce zamieszkania.			X	
C2.3. Ożywione gospodarczo tereny i obiekty oraz usługi tworzące warunki dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.	X			X

Źródło: opracowanie własne

2.4 Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” Zielone Śląskie

W Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” Zielone Śląskie wskazuje się, że „wieloletnia dominacja branży górniczej spowodowała znaczącą degradację przestrzeni, wymagającą kompleksowej rewitalizacji i rekultywacji, a likwidacja zakładów w sektorze wymaga wsparcia rozwoju sektora gospodarki podregionu”.

Do kluczowych wyzwań regionu, w tym w szczególności obszaru subregionu centralnego, którego częścią jest Gmina Wiry zaliczono m.in.: Rekultywację i rewitalizację obszarów zdegradowanych, w tym terenów i obiektów przemysłowych.

W regionalnej strategii Gmina Wiry jest ujęta w ramach tzw. Obszarów Strategicznej Interwencji – OSI.

W ujęciu funkcjonalnym regionu Gmina Wiry stanowi część obszaru, jakim jest Bezpośrednie Otoczenie Metropolii Górnośląskiej oraz Górnośląsko- Zagłębiowska Metropolia (GZM). Metropolia Górnośląska, zgodnie ze strategią „Śląskie 2030” jest kluczowym obszarem funkcjonalnym regionu o znaczeniu krajowym oraz europejskim. Na jej obszarze realizowane są funkcje metropolitalne, w tym w szczególności gospodarcze, naukowe, kulturalne i zdrowotne. Wyzwaniem dla Metropolii jest dalsze wzmacnianie procesów i powiązań metropolitalnych, w tym rozwój ośrodków naukowych i akademickich, centrów technologii i innowacji, przemysłów kreatywnych i wielkich wydarzeń. Jednocześnie w Strategii dostrzega się, że w regionie występują gminy wiejskie, gdzie znaczny procent obszaru został zdegradowany i przekształcony w skutek eksploatacji górniczej. Wiele z terenów rolniczych utraciło swe funkcje poprzez ulokowanie na nich bądź w pobliżu działalności wydobywczej. Mieszkańcy tych gmin w głównej mierze utrzymują się z pracy w górnictwie bądź branżach okołogórniczych, często też występuje dualność zawodowa.

Strategia województwa ujmuje Gminę Wiry w OSI o charakterze konkurencyjnym:

- obszary cenne przyrodniczo w grupie gmin o przeciętnych walorach przyrodniczych. Wyzwaniem dla tego OSI jest „ochrona różnorodności biologicznej i georóżnorodności, poprawa stosunków wodnych i ochrona siedlisk wodno-błotnych na obszarach chronionych oraz zwiększenie drożności korytarzy ekologicznych. Istotne będzie

również programowanie i prowadzenie na tych terenach zrównoważonej polityki rozwoju, godzącej interesy ochrony przyrody z rozwojem gospodarczym tych obszarów, ukierunkowanym na wykorzystanie lokalnych potencjałów”.

Ponadto Gminę Wyry zaliczono do OSI problemowych, tj. do gmin:

- z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza (II poziom), dla których istotne jest ograniczenie niskiej emisji, wsparcie rozbudowy sieci ciepłowniczej oraz włączenie w nią możliwie największej liczby budynków mieszkalnych, a także generowanie i wdrażania innowacji ograniczających negatywny wpływ na środowisko. Ponadto pożądane jest również podjęcie działań w gminach dotyczących egzekwowania przepisów tzw. „uchwały antysmogowej”.
- w transformacji górniczej, w zakresie problemów społeczno-przestrzennych, dla których wyzwaniem jest zapewnienie możliwości funkcjonowania dla firm z branży okołogórniczej lub ich przebranżowienia w tym przekwalifikowania kadr, rozwój nowych oraz istniejących firm, a także poprawa jakości środowiska, rozwój usług publicznych, poprawa jakości przestrzeni publicznych, zwiększenie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców oraz rozwój oferty czasu wolnego.

Wśród celów strategicznego rozwoju województwa wskazuje się kierunki działań o charakterze rewitalizacyjnym w szczególności w ramach celu C.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu:

- Rekultywacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz zagospodarowanie terenów i obiektów przemysłowych m.in. na cele środowiskowe, gospodarcze, kulturalne, rekreacyjne • Adaptacja terenów miejskich i wiejskich do zmian klimatu, w tym wsparcie opracowania i wdrażania miejskich planów adaptacji, rozwój błękitno-zielonej infrastruktury oraz zintegrowanych miejskich ekosystemów. Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej,
- Rozwój zrównoważonego budownictwa mieszkaniowego, w tym tworzenie i wdrażanie instrumentów wspierających rodziny w zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych, z uwzględnieniem racjonalizacji świadczenia usług publicznych.

Cele, działania i przedsięwzięcia GPR Gminy Wyry wspierać będą osiągnięcie celów regionalnych. Szczegółowy wpływ działań rewitalizacyjnych na cele strategii rozwoju województwa śląskiego wskazano w poniższej tabeli.

Tabela 15 Relacje pomiędzy celami rewitalizacji a celami Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”				
Cele operacyjne GPR	Województwo Śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej	Województwo Śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca	Województwo Śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni	Województwo Śląskie regionem sprawnie zarządzanym
C1.1. Przekształcana i poszerzana oferta usług publicznych wspierająca codzienne funkcjonowanie mieszkańców, w tym osób o szczególnych potrzebach.		X		X
C1.2. Udogodnienia infrastrukturalne podnoszące jakość mieszkaniową i mobilność mieszkańców.		X	X	
C1.3. Nowoczesne obiekty oraz dobrze wyposażone, wielofunkcyjne przestrzenie publiczne z ofertą dla różnych grup mieszkańców.		X	X	
C1.4. Walory przyrodnicze i kulturowe wykorzystywane dla podnoszenia atrakcyjności obszaru w zgodzie z zasadami rozwoju zrównoważonego.			X	
C2.1. Wysokie i stale podnoszone kompetencje cywilizacyjne i profesjonalne mieszkańców.	X	X		
C2.2. Silne więzi łączące mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz ich odpowiedzialność za wspólnotę lokalną i miejsce zamieszkania.		X		
C2.3. Ożywione gospodarczo tereny i obiekty oraz usługi tworzące warunki dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.	X			

Źródło: opracowanie własne

2.5 Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ (Plan 2020+)

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ wyznacza kluczowe elementy układu przestrzennego, ich zróżnicowanie i relacje. Cele polityki przestrzennej województwa określone w tym dokumencie obejmują zagadnienia wzrostu gospodarczego, innowacyjności, metropolizacji, spójności społecznej i ekonomicznej oraz ochrony naturalnych zasobów środowiska i kształtowania krajobrazów kulturowych. Plan wyznacza główne wyzwania dla obszarów rewitalizacji, które dotyczą przywrócenia im funkcji użytkowych poprzez nowe zagospodarowanie o wysokich walorach architektury i urbanistyki, uwzględniające zagadnienia poprawy efektywności energetycznej i poszanowania energii, ukierunkowane na ochronę dziedzictwa kulturowego i kształtujące struktury pod kątem poprawy jakości środowiska zamieszkania. Istotna jest integracja przestrzenna i społeczna terenów zdegradowanych, kreowanie miejsc przestrzeni publicznej podnoszące jakość życia mieszkańców.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego wyznacza 4 cele polityki przestrzennej województwa:

- Nowoczesna gospodarka – promocja gospodarczego wzrostu i innowacji.
- Szanse rozwojowe mieszkańców – zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług publicznych.
- Przestrzeń – zrównoważone wykorzystywanie zasobów środowiska naturalnego i kulturowego.
- Relacje z otoczeniem – infrastrukturalne powiązania regionu.

Wyznaczone w zakresie powyższych celów kierunki stanowią ramę również dla celów i przedsięwzięć rewitalizacji w Gminie Wiry. Cel 3. PRZESTRZEŃ – ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO, zawiera m.in. kierunek 3 **Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach wiejskich, który obejmuje:**

- wielofunkcyjny rozwój na obszarach o niskim potencjale glebowym przy zachowaniu walorów przyrodniczych i tradycyjnego krajobrazu rolniczego;
- zachowanie tożsamości kulturowo-krajobrazowej, w tym zachowanie identyfikatorów krajobrazu, charakterystycznych dla danego obszaru wraz z ich adaptacją do nowych funkcji;
- rewitalizacja zdegradowanych obszarów zabudowy mieszkaniowej;
- rekultywacja, rewitalizacja i kształtowanie terenów zdegradowanych (w tym przemysłowych, powojennych, pokolejowych) z wykorzystaniem ich na tereny o funkcjach komercyjnych i publicznych (ekologicznych, turystycznych, kulturowych, usługowych i społeczno-gospodarczych);
- kreowanie przestrzeni publicznych umożliwiających wspólne spędzanie czasu przez mieszkańców i integrację społeczności lokalnych oraz ich wyposażanie w odpowiednią infrastrukturę;
- rozwój energetyki rozproszonej opartej na odnawialnych źródłach energii.

W Planie, dla obszarów wymagających rewitalizacji, określono zasady zagospodarowania, tj.:

- ochrona i zachowanie historycznych założeń i układów urbanistycznych,
- rekultywacja terenów oraz ich integracja z otoczeniem,
- rewitalizacja terenów z wykorzystaniem potencjałów endogenicznych,
- kreowanie przyjaznych przestrzeni publicznych, sprzyjających integracji lokalnej społeczności, przeciwdziałającej segregacji i wykluczeniu społecznemu, przyciągających turystów i inwestorów,
- preferowanie lokalizacji usług i aktywności gospodarczych w ciągach komunikacyjnych i na terenach zdegradowanych,
- preferowanie lokalizacji nowej zabudowy jako intensyfikacji użytkowania terenów mieszkaniowych już istniejących.

Tabela 16 Relacje pomiędzy przyjętymi celami GPR Gminy Wyry a celami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ (Plan 2020+)

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ (Plan 2020+)				
Cele operacyjne GPR	Nowoczesna gospodarka – promocja gospodarczego wzrostu i innowacji	Szanse rozwojowe mieszkańców – zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług publicznych.	Przestrzeń – zrównoważone wykorzystywanie zasobów środowiska naturalnego i kulturowego.	Relacje z otoczeniem – infrastrukturalne powiązania regionu.
C1.1. Przekształcana i poszerzana oferta usług publicznych wspierająca codzienne funkcjonowanie mieszkańców, w tym osób o szczególnych potrzebach.		X		X
C1.2. Udogodnienia infrastrukturalne podnoszące jakość mieszkaniową i mobilność mieszkańców.		X	X	
C1.3. Nowoczesne obiekty oraz dobrze wyposażone, wielofunkcyjne przestrzenie publiczne z ofertą dla różnych grup mieszkańców.		X	X	
C1.4. Walory przyrodnicze i kulturowe wykorzystywane dla podnoszenia atrakcyjności obszaru w zgodzie z zasadami rozwoju zrównoważonego.			X	
C2.1. Wysokie i stale podnoszone kompetencje cywilizacyjne i profesjonalne mieszkańców.		X		
C2.2. Silne więzi łączące mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz ich odpowiedzialność za wspólnotę lokalną i miejsce zamieszkania.		X		
C2.3. Ożywione gospodarczo tereny i obiekty oraz usługi tworzące warunki dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.	X			

Źródło: opracowanie własne

2.6 Regionalna Polityka Rewitalizacji Województwa Śląskiego

Kluczowe uwarunkowania procesu rewitalizacji kształtuje również dokument „Regionalna Polityka Rewitalizacji Województwa Śląskiego”³. Gmina Wyry została ujęta w tym dokumencie w grupie gmin o średnim poziomie problemów rewitalizacyjnych.

Celem generalnym regionalnej polityki rewitalizacji jest wsparcie procesów inkluzji⁴ społecznej, aktywizacji mieszkańców regionu oraz podniesienie warunków ich życia przy wykorzystaniu narzędzi rozwoju przedsiębiorczości, poprawy jakości środowiska oraz dostosowania przestrzeni życia do potrzeb mieszkańców. Cel ten zdekomponowano na 5 celów operacyjnych, tj.:

- wzrost kompetencji społecznych i aktywności mieszkańców oraz ich udziału w życiu społeczności lokalnych i regionu na terenach i obszarach zdegradowanych,
- wzrost funkcjonalności i jakości przestrzeni publicznych oraz mieszkalnictwa na terenach i obszarach zdegradowanych,
- poprawa konkurencyjności gospodarki regionalnej i lokalnej na obszarach oraz terenach zdegradowanych,
- zagospodarowanie terenów i obszarów zdegradowanych,
- poprawa jakości środowiska na terenach i obszarach zdegradowanych.

Dokument ten określa główne zasady, realizacji projektów w ramach Regionalnej Polityki Rewitalizacji Województwa Śląskiego, do których zaliczono, m.in.:

- likwidacja barier przestrzennych i funkcjonalnych,
- rozwiązywanie konfliktów społecznych oraz przeciwdziałanie konfliktom i ekskluzji społecznej,
- zwiększanie udziału terenów zielonych i ich integracja funkcjonalna z otoczeniem, ochrona lasów, zachowanie walorów przyrodniczych,

³ Uchwała Zarządu Województwa Śląskiego Nr 2327/383/VI/2022 z dnia 21.12.2022 r, www.slaskie.pl

⁴ Za Wikipedią: **Inkluzja społeczna (społeczne włączenie; integracja społeczna)** – proces włączania jednostek, grup czy kategorii społecznych (np. osób z niepełnosprawnościami) w funkcjonowanie szerszego społeczeństwa.

- zachowanie w krajobrazie wybranych, charakterystycznych elementów dziedzictwa przemysłowego.

3 Wizja, cel i kierunki działań rewitalizacji w ujęciu podobszarów rewitalizacji

3.1 Wizja rewitalizacji wyznaczonych podobszarów rewitalizacji w gminie Wiry

Wizja stanowi życzeniowy scenariusz zawierający stany i procesy, które powinny cechować rewitalizowany obszar po zrealizowaniu Programu, czyli po roku 2032. Wizja odpowiada więc na pytanie „Czym ma być / czym ma się stawać obszar rewitalizacji w wyniku realizacji GPR?”. Horyzont czasowy Programu, jak również opracowanej wizji został skorelowany z horyzontem podstawowych dokumentów lokalnych i regionalnych.

Wizja przekształceń i docelowego obrazu obszaru (podobszarów) rewitalizacji to scenariusz przyszłości, który:

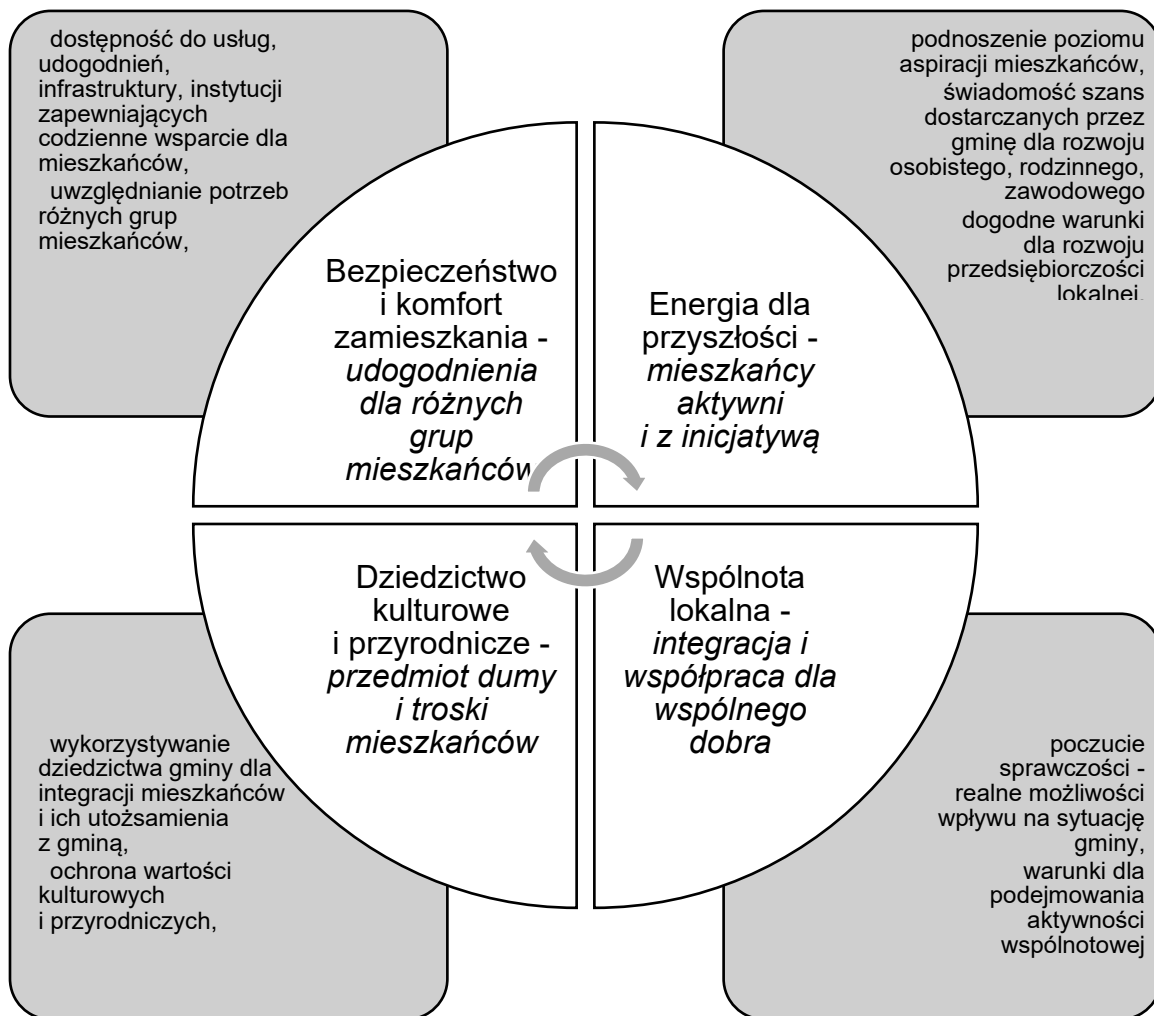
- wyrasta z oceny potencjałów obszaru rewitalizacji i odpowiada na problemy zidentyfikowane w dialogu z mieszkańcami,
- wyraża oczekiwania i aspiracje różnych grup społecznych z obszaru rewitalizacji,
- odzwierciedla przyszłość obszaru rewitalizacji w wyniku zrealizowania lokalnego programu rewitalizacji,
- określa przyszłą pozycję obszaru w gminie i szerszym otoczeniu,
- stanowi podstawę dla określenia kolejnych części programu rewitalizacji, w szczególności celów i kierunków,
- mieści się w ramach wyznaczanych dla rewitalizacji przez zewnętrzne uwarunkowania formalne i prawne.

Wizja obszaru rewitalizacji gminy Wiry opiera się na czterech wzajemnie współzależnych i wzmacniających się fundamentach tworzących mechanizm procesu rewitalizacji oraz nawiązujących do zidentyfikowanych problemów:

- rewitalizacja wspierająca codzienne funkcjonowanie mieszkańców o różnych potrzebach i różnej sytuacji życiowej,
- rewitalizacja wyzwalająca energię mieszkańców i wspierająca ich aktywności,

- rewitalizacja integrująca mieszkańców i wzmacniająca lokalne wspólnoty,
- rewitalizacja wspierająca wykorzystywanie i ochronę lokalnego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego.

Rysunek 1 Filary wizji dla obszaru rewitalizacji w gminie Wiry

Źródło: opracowanie własne na podstawie warsztatów i konsultacji z interesariuszami rewitalizacji w podobszarach rewitalizacji w gminie Wiry

Wizja rewitalizacji obszaru rewitalizacji w gminie Wiry:

- w obszarze rewitalizacji – w obu podobszarach, występuje dostępność do usług i udogodnień wspierających mieszkańców w ich codziennym funkcjonowaniu oraz budujących wszechstronnie rozumiane bezpieczeństwo osób o szczególnych potrzebach; na wartość tę składają się:
 - udział w procesach rewitalizacji grup problemowych oraz grup zagrożonych problemami wspierający budowanie ich pozycji w społeczności lokalnej,
 - dostęp do szeregu usług społecznych wspierających funkcjonowanie rodzin na obszarze rewitalizacji,
 - dobre warunki mieszkaniowe i dostęp do infrastruktury obsługującej gospodarstwa domowe w obszarze rewitalizacji,
 - dostęp do infrastruktury komunikacyjnej oraz transportu publicznego wspierający mobilność i dostępność mieszkańców obszaru rewitalizacji do usług i udogodnień,
- obszar rewitalizacji (oba podobszary) staje się istotną przestrzenią rozwoju lokalnego tworząc warunki dla wyzwalania przedsiębiorczości w sferze społecznej i rynkowej oraz spożytkowania pomysłów i kwalifikacji mieszkańców; wartość tę wspiera:
 - podejmowanie przez mieszkańców obszaru rewitalizacji działań na rzecz poprawy swojego położenia, podnoszenia zdolności do wykorzystywania nadarzających się szans oraz odnajdywania się w zmieniających się realiach społecznych i gospodarczych,
 - możliwości podnoszenia oraz wykorzystywania posiadanych kwalifikacji na lokalnym rynku pracy, realizacji karier zawodowych zgodnych z aspiracjami i rozwijanymi kompetencjami mieszkańców obszaru rewitalizacji,
 - aktywność mieszkańców obszaru rewitalizacji na rynku pracy oraz tworzenie przez lokalne firmy miejsc pracy atrakcyjnych dla kolejnych pokoleń wchodzących na rynek pracy,
 - możliwości podejmowania działalności gospodarczej i wykorzystywania potencjału przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji,

- główną siłę przemian obszaru rewitalizacji stanowi aktywność i integracja wspólnot lokalnych oraz utożsamienie mieszkańców ze swoim miejscem zamieszkania; osiągnięciu tej wartości sprzyja:
 - odpowiedzialność za swoich sąsiadów oraz wspólną przestrzeń,
 - wspólna realizacja przedsięwzięć przez mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz innych mieszkańców gminy,
- zlokalizowane w obszarze rewitalizacji, w obu podobszarach, obiekty o wartości symbolicznej oraz zasoby przyrodnicze są doceniane przez mieszkańców oraz wykorzystywane dla realizacji ważnych dla społeczności lokalnej celów; materialne i niematerialne dziedzictwo obszaru rewitalizacji służy:
 - podnoszeniu wiedzy mieszkańców gminy na temat historycznego znaczenia obszaru rewitalizacji dla rozwoju gminy,
 - integrowaniu mieszkańców obszaru rewitalizacji wokół dziedzictwa,
 - pielęgnowaniu i przekazywaniu następnym pokoleniom pozytywnych wzorców i wartości,
 - tworzeniu wyróżników obszaru rewitalizacji w otoczeniu i podnoszeniu poczucia wartości mieszkańców obszaru rewitalizacji,
 - rozwojowi przedsiębiorczości lokalnej, w szczególności w działalnościach związanych z poszerzaniem oferty spędzania czasu wolnego oraz wspierających powstawanie nowych miejsc pracy w obszarze rewitalizacji,
 - realizacja wydarzeń służących eksponowaniu dziedzictwa obszaru rewitalizacji oraz integrowaniu mieszkańców z różnych części gminy.

3.2 Cele i kierunki działań

Biorąc pod uwagę charakter oraz funkcje i problemy obu wyznaczonych podobszarów, podobnie jak wizja, również cele oraz wyznaczone kierunki są dla obu tych podobszarów tożsame.

W oparciu o pogłębioną diagnozę przyjęto dwa poziomy celów:

- cele strategiczne – odzwierciedlające najważniejsze stany do osiągnięcia na obszarze rewitalizacji,
- cele operacyjne – odzwierciedlające częściowe stany do osiągnięcia w ramach celów strategicznych.

Zarówno cele strategiczne, jak też odpowiadające im cele operacyjne zostały określone w nawiązaniu do zidentyfikowanych problemów oraz wartości zapisanych w wizji.

Przyjęto dwa cele strategiczne wynikające z wizji rewitalizacji:

- pierwszy cel strategiczny odpowiadający filarowi *Bezpieczeństwo i komfort zamieszkania - udogodnienia dla różnych grup mieszkańców* oraz filarowi *Dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze - przedmiot dumy i troski mieszkańców*,
- drugi cel strategiczny powiązany jest z filarem *Energia dla przyszłości - mieszkańcy aktywni i z inicjatywą* oraz filarem *Wspólnota lokalna - integracja i współpraca dla wspólnego dobra*.

Obydwa cele są współzależne a ich realizacja wzajemnie się wspiera.

Rysunek 2 Cele strategiczne rewitalizacji w gminie Wiry

Cel strategiczny 1

Wysoka atrakcyjność mieszkaniowa i biznesowa obszaru rewitalizacji opierająca się na potencjale kulturowym i przyrodniczym oraz szerokim zakresie dostępnych usług i udogodnień.

Cel strategiczny 2

Wysoki poziom kapitału ludzkiego i kapitału relacyjnego cechujący obszar rewitalizacji oraz integracja wspólnot lokalnych w skali całej gminy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie warsztatów i konsultacji z interesariuszami rewitalizacji w podobszarach rewitalizacji w gminie Wiry

Cele operacyjne dla celu strategicznego 1 - Wysoka atrakcyjność mieszkaniowa i biznesowa obszaru rewitalizacji opierająca się na potencjale kulturowym i przyrodniczym oraz szerokim zakresie dostępnych usług i udogodnień.

C1.1. Przekształcana i poszerzana oferta usług publicznych wspierająca codzienne funkcjonowanie mieszkańców, w tym osób o szczególnych potrzebach.

C1.2. Wysoki poziom bezpieczeństwa i udogodnienia infrastrukturalne podnoszące jakość mieszkaniową i mobilność mieszkańców.

C1.3. Nowoczesne obiekty oraz dobrze wyposażone, wielofunkcyjne przestrzenie publiczne z ofertą dla różnych grup mieszkańców.

C1.4. Walory przyrodnicze i kulturowe wykorzystywane dla podnoszenia atrakcyjności obszaru w zgodzie z zasadami rozwoju

Cele operacyjne dla celu strategicznego 2 - Wysoki poziom kapitału ludzkiego i kapitału relacyjnego cechujący obszar rewitalizacji oraz integracja wspólnot lokalnych w skali całej gminy.

C2.1. Wysokie i stale podnoszone kompetencje społeczne, cywilizacyjne i profesjonalne mieszkańców.

C2.2. Silne więzi łączące mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz ich odpowiedzialność za wspólnotę lokalną i miejsce zamieszkania.

C2.3. Ożywione gospodarczo tereny i obiekty oraz usługi tworzące warunki dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.

Źródło: opracowanie własne na podstawie warsztatów i konsultacji z interesariuszami rewitalizacji w podobszarach rewitalizacji w gminie Wiry

W wyniku wykorzystania narzędzi partycypacyjnych, w szczególności bezpośrednich spotkań z interesariuszami rewitalizacji w obydwu podobszarach, dla celów operacyjnych zostały określone kierunki lub typy przedsięwzięć zorientowane na praktyczne i partnerskie zrealizowanie procesu rewitalizacji; zbiór kierunków i typów przedsięwzięć został zawarty w kolejnej tabeli.

Tabela 17 Kierunki działań oraz typy przedsięwzięć adresowane do celów operacyjnych rewitalizacji w gminie Wiry

Cele operacyjne	Kierunki działań / typy przedsięwzięć
Cel strategiczny 1: Wysoka atrakcyjność mieszkaniowa i biznesowa obszaru rewitalizacji opierająca się na potencjale kulturowym i przyrodniczym oraz szerokim zakresie dostępnych usług i udogodnień	
C1.1. Przekształcana i poszerzana oferta usług publicznych wspierająca codzienne funkcjonowanie mieszkańców, w tym osób o szczególnych potrzebach.	K1. Podejmowanie działań umożliwiających aktywizację i inkluzję społeczną osób z grup zagrożonych wykluczeniem. K2. Wzbogacanie infrastruktury i oferty umożliwiającej rozwój talentów i zainteresowań mieszkańców w różnym wieku. K3. Działania na rzecz rozwoju usług opiekuńczych ułatwiających funkcjonowanie rodzin oraz osób wymagających wsparcia.
C1.2. Wysoki poziom bezpieczeństwa i udogodnienia infrastrukturalne podnoszące jakość mieszkaniową i mobilność mieszkańców.	K4. Dopuszczenie przestrzeni w urządzenia sprzyjające aktywizacji i integracji mieszkańców. K5. Działania podnoszące bezpieczeństwo publiczne i bezpieczeństwo ruchu drogowego, w tym poprawa jakości i rozwój infrastruktury .
C1.3. Nowoczesne obiekty oraz dobrze wyposażone, wielofunkcyjne przestrzenie publiczne z ofertą dla różnych grup mieszkańców.	K6. Kreowanie przestrzeni centralnych w rewitalizowanych miejscowościach gminy. K7. Włączanie mieszkańców w działania podnoszące estetykę przestrzeni. K8. Rozwój i poprawa jakości obiektów i urządzeń, w tym sportowo-rekreacyjnych wspierających poprawę aktywności mieszkańców K9. Działania na rzecz ograniczania niszczenia dobra wspólnego, w tym przestrzeni publicznych oraz walorów przyrodniczych.
C1.4. Walory przyrodnicze i kulturowe wykorzystywane dla podnoszenia atrakcyjności obszaru w zgodzie z zasadami rozwoju zrównoważonego.	K10. Podnoszenie atrakcyjności rekreacyjnej terenów przyrodniczych (np. Jezioro Wicie). K11. Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury K12. Poprawa jakości środowiska K13. Poprawa efektywności energetycznej budynków oraz rozwój OZE
Cel strategiczny 2: Wysoki poziom kapitału ludzkiego i kapitału relacyjnego cechujący obszar rewitalizacji oraz integracja wspólnot lokalnych w skali całej gminy	

C2.1. Wysokie i stale podnoszone kompetencje społeczne, cywilizacyjne i profesjonalne mieszkańców.	K14. Kształtowanie proaktywnych postaw mieszkańców na rynku pracy. K15. Poprawa dostępności do oferty podnoszenia kompetencji zawodowych i przedsiębiorczych w gminie lub w jej otoczeniu. K16. Działania wspierające wejście na rynek pracy młodzieży. K17. Promowanie w gminie inicjatyw i sukcesów mieszkańców obszaru rewitalizacji. K18. Tworzenie przestrzeni, modernizacja i rozbudowa obiektów oraz rozwój oferty dla realizacji aktywności społecznych i edukacyjnych
C2.2. Silne więzi łączące mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz ich odpowiedzialność za wspólnotę lokalną i miejsce zamieszkania.	K19. Narzędzia wspierające partycypację społeczną w procesach decyzyjnych dotyczących rewitalizacji. K20. Wdrażanie narzędzi poprawiających przepływ informacji między podmiotami lokalnymi, w tym komunikację między mieszkańcami a władzami gminy. K21. Uruchamianie inicjatyw zorientowanych na społeczną aktywizację dzieci i młodzieży. K22. Podejmowanie działań integrujących mieszkańców obszarów rewitalizacji z mieszkańcami gminy.
C2.3. Ożywione gospodarczo tereny i obiekty oraz usługi tworzące warunki dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.	K23. Tworzenie przestrzeni dla realizacji aktywności gospodarczych. K24. Promowanie w gminie i otoczeniu wartości inwestycyjnej obszaru.

Źródło: opracowanie własne na podstawie warsztatów i konsultacji z interesariuszami rewitalizacji w podobszarach rewitalizacji w gminie Wiry

4 Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno- funkcjonalnym lub technicznym

4.1 Lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Poniżej przedstawiono listę planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z kluczowymi elementami oraz ich charakterystyki. Zakłada się, że w gminie Wyry realizowane będą również inne przedsięwzięcia wzmacniające procesy rewitalizacji.

Tabela 18 Lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Podmioty realizujące	Kierunek działań rewitalizacyjnych
1	Budowa Inkubatora Aktywności Lokalnej	Urząd Gminy Wyry	• Podejmowanie działań umożliwiających aktywizację i inkluzję społeczną osób z grup zagrożonych wykluczeniem. • Wzbogacanie infrastruktury i oferty umożliwiającej rozwój talentów i zainteresowań mieszkańców w różnym wieku. • Doposażenie przestrzeni w urządzenia sprzyjające aktywizacji i integracji mieszkańców. • Kreowanie przestrzeni centralnych w rewitalizowanych miejscowościach gminy. • Tworzenie przestrzeni, modernizacja i rozbudowa obiektów oraz rozwój oferty dla realizacji aktywności społecznych i edukacyjnych. • Tworzenie przestrzeni dla realizacji aktywności gospodarczych.
2	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury sportowej przy Szkole Podstawowej w Gostyni	Urząd Gminy Wyry Szkola Podstawowa im. Bohaterów Września 1939 r. w Gostyni	• Podejmowanie działań umożliwiających aktywizację i inkluzję społeczną osób z grup zagrożonych wykluczeniem. • Wzbogacanie infrastruktury i oferty umożliwiającej rozwój talentów

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Podmioty realizujące	Kierunek działań rewitalizacyjnych
			i zainteresowań mieszkańców w różnym wieku. • Dopuszczenie przestrzeni w urządzenia sprzyjające aktywizacji i integracji mieszkańców. • Kreowanie przestrzeni centralnych w rewitalizowanych miejscowościach gminy. • Tworzenie przestrzeni, modernizacja i rozbudowa obiektów oraz rozwój oferty dla realizacji aktywności społecznych i edukacyjnych
3	Przebudowa budynku GOPS-u i Gminnego Przedszkola w Wyrach	Urząd Gminy Wiry Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Gminne Przedszkole w Wyrach	• Podejmowanie działań umożliwiających aktywizację i inkluzję społeczną osób z grup zagrożonych wykluczeniem. • Działania na rzecz rozwoju usług opiekuńczych ułatwiających funkcjonowanie rodzin oraz osób wymagających wsparcia. • Kreowanie przestrzeni centralnych w rewitalizowanych miejscowościach gminy. • Tworzenie przestrzeni, modernizacja i rozbudowa obiektów oraz rozwój oferty dla realizacji aktywności społecznych i edukacyjnych
4	Rewitalizacja terenu na obiekcie im. Braci Góralczyków w Wyrach	Urząd Gminy Wiry Klub Sportowy „Fortuna” Wiry	• Podejmowanie działań umożliwiających aktywizację i inkluzję społeczną osób z grup zagrożonych wykluczeniem. • Wzbogacanie infrastruktury i oferty umożliwiającej rozwój talentów i zainteresowań mieszkańców w różnym wieku. • Dopuszczenie przestrzeni w urządzenia sprzyjające aktywizacji i integracji mieszkańców. • Podnoszenie atrakcyjności rekreacyjnej terenów przyrodniczych (np. Jezioro Wicie). • Tworzenie przestrzeni, modernizacja i rozbudowa obiektów oraz rozwój oferty dla realizacji aktywności społecznych i edukacyjnych

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Podmioty realizujące	Kierunek działań rewitalizacyjnych
5	Turystyka i rekreacja w Gminie Wiry	Urząd Gminy Wiry	• Podejmowanie działań umożliwiających aktywizację i inkluzję społeczną osób z grup zagrożonych wykluczeniem. • Wzbogacanie infrastruktury i oferty umożliwiającej rozwój talentów i zainteresowań mieszkańców w różnym wieku. • Doposażenie przestrzeni w urządzenia sprzyjające aktywizacji i integracji mieszkańców. • Podnoszenie atrakcyjności rekreacyjnej terenów przyrodniczych (np. Jezioro Wicie). • Tworzenie przestrzeni, modernizacja i rozbudowa obiektów oraz rozwój oferty dla realizacji aktywności społecznych i edukacyjnych • Promowanie w gminie i otoczeniu wartości inwestycyjnej obszaru.
6	Przebudowa Domu Kultury w Gostyni wraz ze wzbogaceniem oferty dla mieszkańców	Urząd Gminy Wiry Dom Kultury w Gostyni	• Podejmowanie działań umożliwiających aktywizację i inkluzję społeczną osób z grup zagrożonych wykluczeniem. • Wzbogacanie infrastruktury i oferty umożliwiającej rozwój talentów i zainteresowań mieszkańców w różnym wieku. • Doposażenie przestrzeni w urządzenia sprzyjające aktywizacji i integracji mieszkańców. • Kreowanie przestrzeni centralnych w rewitalizowanych miejscowościach gminy. • Tworzenie przestrzeni, modernizacja i rozbudowa obiektów oraz rozwój oferty dla realizacji aktywności społecznych i edukacyjnych • Promowanie w gminie i otoczeniu wartości inwestycyjnej obszaru.
7	Przebudowa ul. Dębowej i ul. Motyla w Gostyni wraz z wprowadzeniem komunikacji	Urząd Gminy Wiry	• Podejmowanie działań umożliwiających aktywizację i inkluzję społeczną osób z grup zagrożonych wykluczeniem.

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Podmioty realizujące	Kierunek działań rewitalizacyjnych
	publicznej na tym obszarze		Działania podnoszące bezpieczeństwo publiczne i bezpieczeństwo ruchu drogowego, w tym poprawa jakości i rozwój infrastruktury.
8	Rozwój przedsiębiorczości wraz z doradztwem zawodowym	Urząd Gminy Wiry	- Podejmowanie działań umożliwiających aktywizację i inkluzję społeczną osób z grup zagrożonych wykluczeniem. - Kształtowanie proaktywnych postaw mieszkańców na rynku pracy. - Poprawa dostępności do oferty podnoszenia kompetencji zawodowych i przedsiębiorczych w gminie lub w jej otoczeniu. - Działania wspierające wejście na rynek pracy młodzieży. - Promowanie w gminie inicjatyw i sukcesów mieszkańców obszaru rewitalizacji - Podejmowanie działań integrujących mieszkańców obszarów rewitalizacji z mieszkańcami gminy.
9	Dialog społeczny w Gminie Wiry	Urząd Gminy Wiry	- Podejmowanie działań umożliwiających aktywizację i inkluzję społeczną osób z grup zagrożonych wykluczeniem. - Narzędzia wspierające partycypację społeczną w procesach decyzyjnych dotyczących rewitalizacji. - Wdrażanie narzędzi poprawiających przepływ informacji między podmiotami lokalnymi, w tym komunikacje między mieszkańcami a władzami gminy.
10	Wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Urząd Gminy Wiry Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	- Podejmowanie działań umożliwiających aktywizację i inkluzję społeczną osób z grup zagrożonych wykluczeniem. - Wzbogacanie infrastruktury i oferty umożliwiającej rozwój talentów i zainteresowań mieszkańców w różnym wieku. - Działania na rzecz rozwoju usług opiekuńczych ułatwiających funkcjonowanie rodzin oraz osób wymagających wsparcia.
11	Zielono mi – działania edukacyjne wśród mieszkańców o	Urząd Gminy Wiry, Szkoła Podstawowa w Gostyni, Szkoła	Włączanie mieszkańców w działania podnoszące estetykę przestrzeni.

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Podmioty realizujące	Kierunek działań rewitalizacyjnych
	tematyce ekologicznej	Podstawowa w Wyrach	• Tworzenie przestrzeni, modernizacja i rozbudowa obiektów oraz rozwój oferty dla realizacji aktywności społecznych i edukacyjnych • Działania na rzecz ograniczania niszczenia dobra wspólnego, w tym przestrzeni publicznych oraz walorów przyrodniczych. • Promowanie w gminie inicjatyw i sukcesów mieszkańców obszaru rewitalizacji
12	Działamy razem! – aktywizacja i integracja mieszkańców	Urząd Gminy Wiry	• Podejmowanie działań integrujących mieszkańców obszarów rewitalizacji z mieszkańcami gminy. • Tworzenie przestrzeni dla realizacji aktywności gospodarczych.
13	Rewitalizacja wspólnym celem w Gminie Wiry	Urząd Gminy Wiry	• Narzędzia wspierające partycypację społeczną w procesach decyzyjnych dotyczących rewitalizacji. • Wdrażanie narzędzi poprawiających przepływ informacji między podmiotami lokalnymi, w tym komunikacje między mieszkańcami a władzami gminy.
14	Budowa budynku przy ul. Leszczynowej na potrzeby rehabilitacji osób niepełnosprawnych	Powiat Mikołowski	• Podejmowanie działań umożliwiających aktywizację i inkluzję społeczną osób z grup zagrożonych wykluczeniem. • Działania na rzecz rozwoju usług opiekuńczych ułatwiających funkcjonowanie rodzin oraz osób wymagających wsparcia. • Kreowanie przestrzeni centralnych w rewitalizowanych miejscowościach gminy. • Tworzenie przestrzeni, modernizacja i rozbudowa obiektów oraz rozwój oferty dla realizacji aktywności społecznych i edukacyjnych

Źródło: opracowanie własne

Poniżej przedstawiono karty podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Tabela 19 Przedsięwzięcie podstawowe nr 1

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE NR 1	
Nazwa przedsięwzięcia	Budowa Inkubatora Aktywności Lokalnej
Zakres	Przedsięwzięcie obejmuje budowę nowego budynku, który: - będzie miejscem integracji i aktywizacji lokalnej, - wsparciem dla organizacji pozarządowych poprzez udostępnienie miejsca na prowadzenie działalności, - miejscem do którego zostanie przeniesiona świetlica środowiskowa z Wyr, Biblioteka oraz Klub Seniora. Budynek powstanie w miejscu byłego Domu Kultury w Wyrach, który został rozebrany ze względu na jego zły stan techniczny. W ramach opracowanej koncepcji i PFU inwestycja zakłada budowę nowego, funkcjonalnego budynku, dostosowanego do potrzeb lokalnej społeczności. Na parterze zlokalizowany będzie hol wejściowy z recepcją, pełniącą również funkcję punktu informacyjnego, szatnię, zaplecze sanitarne, pomieszczenia techniczne i pomocnicze, bibliotekę, kawiarnię oraz salę wielofunkcyjną. Sala została zaprojektowana jako przestrzeń elastyczna – dzielona na trzy mniejsze pomieszczenia za pomocą systemu ścian przesuwanych, co umożliwia organizację kilku wydarzeń lub spotkań jednocześnie. Dodatkowym atutem sali jest scena rozkładana. Na pierwszym piętrze budynku zaprojektowano: pomieszczenia biurowe, przeznaczone do pracy administracyjnej oraz bezpośredniej obsługi interesantów, z wydzielonymi strefami pracy indywidualnej i zespołowej, pomieszczenie socjalne, pełniące funkcję zaplecza dla pracowników – wyposażone w aneks kuchenny, miejsce do spożywania posiłków oraz niezbędne urządzenia sanitarne. Rozmieszczenie pomieszczeń na I piętrze zapewnia funkcjonalność, komfort pracy i łatwy dostęp zarówno dla personelu, jak i osób odwiedzających obiekt. Na piętrze zlokalizowana będzie również świetlica środowiskowa (obecnie mająca swoją siedzibę w przy parafialnych salkach, niespełniających wymogów technicznych). Świetlica będzie przestronna, zaprojektowana jako strefa integracyjna i rekreacyjna, szczególnie z myślą o dzieciach i młodzieży. Została funkcjonalnie podzielona na trzy odrębne sekcje: Strefę wejściową typu wiatrołap, która pełni rolę przestrzeni do przebrania się, pozostawienia odzieży wierzchniej i obuwia – wydzielona z myślą o komforcie dzieci uczestniczących w zajęciach; Główną salę świetlicową wyposażoną w stoły i krzesła, przeznaczoną do zajęć ogólnych, integracyjnych i hobbystycznych; Salę rekreacyjną, stanowiącą odrębną, półotwartą przestrzeń dla swobodnych zabaw ruchowych, odpoczynku lub aktywności fizycznych. Podział zapewnia możliwość prowadzenia różnych form aktywności równocześnie, z zachowaniem porządku i bezpieczeństwa. W dalszej części piętra zlokalizowano przestrzeń edukacyjne i warsztatowe: Kuchnię–pracownię – w pełni wyposażone pomieszczenie umożliwiające prowadzenie zajęć kulinarnych, warsztatów żywieniowych i działań praktycznych; Salę komputerową – wyposażoną w 9 indywidualnych stanowisk komputerowych; Dwie sale lekcyjno–wykładowe, które mogą być

	wykorzystywane jako klasy tematyczne, przestrzenie do spotkań, zajęć pozalekcyjnych lub warsztatów edukacyjnych. W ramach projektu zaplanowano również wyposażenie obiektu w niezbędne meble (szafy, stoły, krzesła, itp.) i sprzęt multimedialny. Ponadto planuje się wykonać również zagospodarowanie terenu wokół budynku oraz przy ul. Bojdoła (miejsca parkingowe). Nowy budynek będzie nowoczesny, z układem pomieszczeń, które zapewnią miejsce spotkań mieszkańców, grup nieformalnych, stowarzyszeń. Jego lokalizacja w ścisłym centrum miejscowości będzie sprzyjała organizacji wszelkiego rodzaju spotkań, warsztatów, konferencji.
Prognozowane rezultaty	• Przygotowanie odpowiedniej infrastruktury pod cele społeczne • Umożliwienie aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności • Zintegrowanie mieszkańców, zapobieganie i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz ograniczenie patologii społecznych • Zorganizowanie spędzania czasu wolnego mieszkańców • Rozwój lokalnej przedsiębiorczości
Sposób oceny rezultatów	Liczba zmodernizowanych lub nowych obiektów użyteczności publicznej i przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji – protokół odbioru Badanie społeczne – raz na trzy lata
Realizowane kierunki działań	K.1, K.2, K.4, K.6, K.18, K.23
Lokalizacja	Podobszar rewitalizacji Wyry, ul. Główna 99
Podmiot realizujący	Urząd Gminy Wyry
Szacunkowa wartość	15 000 000,00 zł
Okres realizacji	2026 - 2029
Sposób zapewnienia dostępności	Rozwiązania projektowe w ramach przedsięwzięcia będą zgodne z zasadami projektowania uniwersalnego oraz dostosowania przestrzeni do potrzeb różnych grup użytkowników. W ramach projektu wykonana zostanie m.in. winda wewnętrzna.
Przedsięwzięcia komplementarne lub powiązane	P.P.6, P.P.12

Źródło: opracowanie własne

Tabela 20 Przedsięwzięcie podstawowe nr 2

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE NR 2	
Nazwa przedsięwzięcia	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury sportowej przy Szkole Podstawowej w Gostyni
Zakres	Przedsięwzięcie ma na celu modernizację i przebudowę przestrzeni przy Szkole Podstawowej w Gostyni, na strefę sportową umożliwiającą aktywność fizyczną na świeżym powietrzu uczniów i uczennic w/w szkoły oraz aktywne spędzanie wolnego czasu przez mieszkańców gminy. Zadanie polega na przebudowie istniejącego boiska wielofunkcyjnego z powierzchnią asfaltową na boisko wielofunkcyjne wyposażone w bezpieczną nawierzchnię poliuretanową wraz z dwutorową bieżnią okrężną, wyremontowaniu bieżni prostej o dł. 60m, wybudowaniu zeskoczn do skoku w dal, zamontowaniu dla młodzieży toru sprawnościowego OCR, a dla młodszych dzieci sprawnościowego placu zabaw. Obiekt będzie dostosowany dla osób z niepełnosprawnościami. Zaplanowano szereg rozwiązań ułatwiających wszystkim osobom bezpieczne z nich korzystanie. Planowana inwestycja uwzględni różnorodność grup wiekowych oraz możliwości psychofizyczne przyszłych użytkowników. Dla rodziców i osób starszych, które odwiedzą obiekt ze swoimi podopiecznymi zostaną udostępnione ławki i miejsca wypoczynku umożliwiające regenerację i odpoczynek.
Prognozowane rezultaty	• Przygotowanie odpowiedniej infrastruktury pod cele sportu i rekreacji • Zintegrowanie mieszkańców, zapobieganie i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz ograniczenie patologii społecznych • Poszerzenie form spędzania czasu wolnego mieszkańców
Sposób oceny rezultatów	Liczba zmodernizowanych lub nowych obiektów użyteczności publicznej i przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji – protokół odbioru Badanie społeczne – raz na trzy lata
Realizowane kierunki działań	K.1, K.2, K.4, K.6, K.18
Lokalizacja	Podobszar rewitalizacji Gostyń, ul. Rybnicka 141
Podmiot realizujący	Urząd Gminy Wyrzy Szkoła Podstawowa im. Bohaterów Września 1939r. w Gostyni
Szacunkowa wartość	3 000 000,00 zł
Okres realizacji	2026 - 2027
Sposób zapewnienia dostępności	Dostępność obiektu do potrzeb osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności zostanie zapewniona poprzez szerokie podjazdy, chodniki o obniżonych krawężnikach, wejścia umożliwiające swobodne poruszanie się osobom na wózkach inwalidzkich, rodzicom z dziećmi w wózkach spacerowych. Montaż urządzeń małej architektury będzie posiadać konfigurację płaską, nie będzie stawiać przeszkód w dostępności dla osób korzystających z nich, w tym również osób z niepełnosprawnościami (naturalne spadki terenu nie będą przekraczać 1%). Przy wejściu do obiektu umieszczona będzie tablica zawierająca schemat organizacyjny obiektu.

	Będzie on czytelny i zrozumiały dla każdego, zawierający rysunki, symbole łatwe do odczytania.
Przedsięwzięcia komplementarne lub powiązane	P.P.4, P.P.5, P.P.12

Źródło: opracowanie własne

Tabela 21 Przedsięwzięcie podstawowe nr 3

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE NR 3	
Nazwa przedsięwzięcia	Przebudowa budynku GOPS-u i Gminnego Przedszkola w Wyrach
Zakres	Zadanie ma na celu remont wraz z termomodernizacją istniejącego budynku znajdującego się w Wyrach przy ul. Głównej 107. Zaplanowane roboty budowlane obejmują m.in. wymianę źródła ciepła, ocieplenie budynku zgodnie z zaleceniami konserwatora zabytków (budynek znajduje się w Gminnej Ewidencji Zabytków), wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, remont wnętrza budynku. Budynek zostanie zmodernizowany w celu dostosowania go do potrzeb użytkowników. Obecny układ funkcjonalny wymaga poprawy i zaadaptowania pod nowe funkcje (np. rozszerzenie oferty GOPS-u o edukację osób dorosłych, rozszerzenie oferty usług opiekuńczych, itp.).
Prognozowane rezultaty	• Przygotowanie odpowiedniej infrastruktury pod cele społeczne • Zintegrowanie mieszkańców, zapobieganie i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz ograniczenie patologii społecznych • Podnoszenie kompetencji społecznych
Sposób oceny rezultatów	Liczba zmodernizowanych lub nowych obiektów użyteczności publicznej i przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji – protokół odbioru Badanie społeczne – raz na trzy lata
Realizowane kierunki działań	K.1, K.3, K.6, K.18
Lokalizacja	Podobszar rewitalizacji Wyry, ul. Główna 107
Podmiot realizujący	Urząd Gminy Wyry Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Szacunkowa wartość	7 000 000,00 zł
Okres realizacji	2029 - 2032
Sposób zapewnienia dostępności	Rozwiązania projektowe w ramach przedsięwzięcia będą zgodne z zasadami projektowania uniwersalnego oraz dostosowania przestrzeni do potrzeb różnych grup użytkowników.
Przedsięwzięcia komplementarne lub powiązane	P.P.8, P.P.10, P.P.14

Źródło: opracowanie własne

Tabela 22 Przedsięwzięcie podstawowe nr 4

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE NR 4	
Nazwa przedsięwzięcia	Rewitalizacja terenu na obiekcie im. Braci Góralczyków w Wyrach
Zakres	Przedsięwzięcie ma na celu modernizację i przebudowę przestrzeni znajdującej się na terenie istniejącego obiektu im. Braci Góralczyków. Obiekt im. Braci Góralczyków w Wyrach wykorzystywany jest obecnie przede wszystkim w celach sportowych. Na obiekcie znajduje się boisko do gry w piłkę nożną, budynek zaplecza, plac zabaw i siłownia zewnętrzna. Obiekt ma bardzo duży potencjał pod względem rekreacyjnym. W ramach zadania zaplanowano budowę wiaty wolnostojącej, która umożliwi organizację spotkań mieszkańców, warsztatów na wolnym powietrzu, itp., urządzenie całorocznej przestrzeni publicznej. Ponadto zaplanowano wykonanie miejsca na palenisko/grill, scenę plenerową oraz remont lodowiska, w nawiązaniu do dawnych tradycji hokejowych na terenie gminy, a także wykonanie „małego gaju” dla najmłodszych mieszkańców. Zmodernizowany obiekt i zaadoptowane tereny pozwolą na organizację spotkań, zajęć cyklicznych ale również obsługę festynów, rozgrywek, spotkań integracyjnych.
Prognozowane rezultaty	• Umożliwienie aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności • Większa integracja mieszkańców, • Zorganizowanie spędzania czasu wolnego mieszkańców
Sposób oceny rezultatów	Liczba zmodernizowanych lub nowych obiektów użyteczności publicznej i przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji – protokół odbioru Badanie społeczne – raz na trzy lata
Realizowane kierunki działań	K.1, K.2, K.4, K.10, K.18
Lokalizacja	Podobszar rewitalizacji Wiry, ul. Markiela 46
Podmiot realizujący	Urząd Gminy Wiry Klub Sportowy „Fortuna” Wiry
Szacunkowa wartość	2 000 000,00 zł
Okres realizacji	2028 - 2030
Sposób zapewnienia dostępności	Rozwiązania projektowe w ramach przedsięwzięcia będą zgodne z zasadami projektowania uniwersalnego oraz dostosowania przestrzeni do potrzeb różnych grup użytkowników.
Przedsięwzięcia komplementarne lub powiązane	P.P.2, P.P.5, P.P.12

Źródło: opracowanie własne

Tabela 23 Przedsięwzięcie podstawowe nr 5

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE NR 5	
Nazwa przedsięwzięcia	Turystyka i rekreacja w Gminie Wiry
Zakres	Teren przy jeziorze Wicie charakteryzuje się dużym potencjałem turystyczno-rekreacyjnym. Zielone przestrzenie w bezpośrednim sąsiedztwie jeziora w stanie obecnym są częściowo zagospodarowane na potrzeby rekreacyjne, znajduje się tu plac zabaw, siłownia zewnętrzna, stacja naprawy rowerów, boisko do gry w streetball, stacja roweru metropolitalnego GZM. W celu zwiększenia atrakcyjności turystyczno-rekreacyjnej, w tym w celu promowania turystyki krajoznawczej, zaplanowano budowę na tym obszarze kompleksu wypoczynkowego wyposażonego w pole namiotowe z pełnym węzłem sanitarnym, paleniskiem (miejscem na ognisko/grill), parking dla camperów. Planuje się dodatkowo w obrębie terenu budowę tężni solankowej, urządzeń do street workout, budowę miasteczka rowerowego, montaż huśtawek miejskich, strefa aktywności dla seniorów, wykonanie melioracji terenu, budowę błękitno – zielonej infrastruktury. Uzupełnienie stanowić będzie parking przylegający do terenów rekreacyjnych. Elementem wpływającym na wzrost estetyki terenu będą liczne nasadzenia oraz elementy małej architektury (ławki, stoliki, kosze na śmieci). Planuje się również wykorzystać połączenia funkcjonalne z jeziorem Wicie przy wykorzystaniu tutejszych grobli i terenu wokół jeziora – trasa pieszo – rowerowa wraz z błękitno zieloną infrastrukturą .
Prognozowane rezultaty	• Umożliwienie aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności • Większa integracja mieszkańców, • Zorganizowanie spędzania czasu wolnego mieszkańców
Sposób oceny rezultatów	Liczba zmodernizowanych lub nowych obiektów użyteczności publicznej i przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji Badanie społeczne – raz na trzy lata
Realizowane kierunki działań	K.1, K.2, K.4, K.10, K.17, K.18
Lokalizacja	Podobszar rewitalizacji Wiry, ul. Wagonowa
Podmiot realizujący	Urząd Gminy Wiry
Szacunkowa wartość	8 000 000,00 zł
Okres realizacji	2027 - 2030
Sposób zapewnienia dostępności	Rozwiązania projektowe w ramach przedsięwzięcia będą zgodne z zasadami projektowania uniwersalnego oraz dostosowania przestrzeni do potrzeb różnych grup użytkowników.
Przedsięwzięcia komplementarne lub powiązane	P.P.2, P.P.4, P.P.11, P.P.12

Źródło: opracowanie własne

Tabela 24 Przedsięwzięcie podstawowe nr 6

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE NR 6	
Nazwa przedsięwzięcia	Przebudowa Domu Kultury w Gostyni wraz ze wzbogaceniem oferty dla mieszkańców
Zakres	Realizacja zadania zakłada przebudowę sal na piętrze budynku (tzw. Rancho), w celu uzyskania dodatkowych pomieszczeń na potrzeby prowadzenia zajęć dla mieszkańców gminy, kompleksowy remont wszystkich toalet w budynku, wymianę oświetlenia (duża sala, balkon, Rancho), cyklinowanie parkietów, dostosowanie budynku do potrzeb osób o szczególnych potrzebach, zakup nowego oświetlenia scenicznego, montaż klimatyzacji, montaż rolet zewnętrznych. Przebudowa budynku pozwoli na zwiększenie oferty Domu Kultury o nowe zajęcia, warsztaty, spotkania.
Prognozowane rezultaty	• Liczba zmodernizowanych lub nowych obiektów użyteczności publicznej i przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji – protokół odbioru • Wzrost zadowolenia mieszkańców z oferty instytucji kultury na obszarze rewitalizacji • Wzrost liczby osób korzystających z oferty Domu Kultury • Wzrost liczby wydarzeń kierowanych do różnych grup odbiorców realizowanych przez Dom Kultury • Umożliwienie aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności • Większa integracja mieszkańców, • Zorganizowanie spędzania czasu wolnego mieszkańców
Sposób oceny rezultatów	Liczba zmodernizowanych lub nowych obiektów użyteczności publicznej i przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji – protokół odbioru Badanie społeczne – raz na trzy lata
Realizowane kierunki działań	K.1, K.2, K.4, K.6, K.18, K.24
Lokalizacja	Podobszar rewitalizacji Gostyń, ul. Pszczyńska 366
Podmiot realizujący	Urząd Gminy Wry Dom Kultury w Gostyni
Szacunkowa wartość	10 000 000,00 zł
Okres realizacji	2028 - 2031
Sposób zapewnienia dostępności	Rozwiązania projektowe w ramach przedsięwzięcia będą zgodne z zasadami projektowania uniwersalnego oraz dostosowania przestrzeni do potrzeb różnych grup użytkowników.
Przedsięwzięcia komplementarne lub powiązane	P.P.1, P.P.9, P.P.10, P.P.12

Źródło: opracowanie własne

Tabela 25 Przedsięwzięcie podstawowe nr 7

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE NR 7	
Nazwa przedsięwzięcia	Przebudowa ul. Dębowej i ul. Motyla w Gostyni wraz z wprowadzeniem komunikacji publicznej na tym obszarze
Zakres	W ramach zadania przewiduje się kompleksową przebudowę dróg gminnych ul. Dębowej i ul. Motyla. Inwestycje będą prowadzone w oparciu o Plan Rozwoju Sieci Drogowej w Gminie Wiry na lata 2022 – 2030, przyjęty przez Radę Gminy Wiry 22 grudnia 2022r. Roboty budowlane będą polegały m.in. na (w zależności od stanu drogi): – sfrezowaniu istniejącej nawierzchni, – korytowaniu, wyprofilowaniu oraz zagęszczeniu podłoża, – wykonaniu podbudowy, – wykonaniu warstwy wyrównawczej oraz warstwy wiążącej asfaltowej. – budowie chodnika na ul. Motyla na odcinku leśnym. Roboty prowadzone będą etapami, w zależności od posiadanych środków finansowych. W ramach zadania zaplanowano również wprowadzenie komunikacji publicznej w tym rejonie. Obecnie odległość do najbliższego przystanku autobusowego wynosi ok. 3 km. Tereny te nieustannie się rozbudowują i przybywa mieszkańców, w tym osób starszych i dzieci (osób niemobilnych).
Prognozowane rezultaty	• Długość przebudowanych dróg • Liczba osób korzystających z komunikacji publicznej na obszarze • Poprawa bezpieczeństwa w rejonie przebudowanych dróg
Sposób oceny rezultatów	Liczba zmodernizowanych lub nowych obiektów użyteczności publicznej i przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji – protokół odbioru Badanie społeczne – raz na trzy lata
Realizowane kierunki działań	K.1, K.5
Lokalizacja	Podobszar rewitalizacji Gostyń, ul. Dębowa/ul. Motyla
Podmiot realizujący	Urząd Gminy Wiry
Szacunkowa wartość	15 000 000,00 zł
Okres realizacji	2026 - 2032
Sposób zapewnienia dostępności	Rozwiązania projektowe w ramach przedsięwzięcia będą zgodne z zasadami projektowania uniwersalnego oraz dostosowania przestrzeni do potrzeb różnych grup użytkowników.
Przedsięwzięcia komplementarne lub powiązane	P.U.5, P.U.6

Źródło: opracowanie własne

Tabela 26 Przedsięwzięcie podstawowe nr 8

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE NR 8	
Nazwa przedsięwzięcia	Rozwój przedsiębiorczości wraz z doradztwem zawodowym
Zakres	W ramach przedsięwzięcia zostanie zorganizowane wsparcie dla osób chcących założyć własną działalność gospodarczą lub prowadzących już działalność w obszarze rewitalizacji. Będą to działania w formie cyklicznych spotkań ze specjalistami w zakresie porad prawnych dla przedsiębiorców, informacji na temat dostępnych dotacji/pożyczek na założenie firmy lub rozwój firmy. Zaplanowano również spotkania z miejscowymi przedsiębiorcami, którzy w formie m.in. spotkań przy kawie zaprezentują nowym podmiotom co jest ważne przy prowadzeniu własnego biznesu. Będzie to również miejsce na wymianę doświadczeń czy nawiązywanie współpracy pomiędzy przedsiębiorcami. Przedsięwzięcie obejmuje również doradztwo zawodowe dla młodzieży, która będzie mogła wziąć udział w spotkaniach z przedsiębiorcami, wizytach w firmach, spotkaniach ze specjalistami nt. potrzeb rynku, nowych zawodów, kierunków kształcenia.
Prognozowane rezultaty	• Umożliwienie aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności • Rozwój lokalnej przedsiębiorczości
Sposób oceny rezultatów	Liczba zorganizowanych spotkań Liczba przedsiębiorców wspartych w ramach działania Liczba osób bezrobotnych lub biernych zawodowo, którym udzielono wsparcia Badanie społeczne – raz na trzy lata
Realizowane kierunki działań	K.1, K.14, K.15, K.16, K.17, K.22
Lokalizacja	Podobszar rewitalizacji Wiry, ul. Główna 99
Podmiot realizujący	Urząd Gminy Wiry
Szacunkowa wartość	150 000,00 zł
Okres realizacji	2026 - 2032
Sposób zapewnienia dostępności	Wsparcie będzie organizowane w budynkach dostępnych pod względem architektonicznym, spełnianie wymogów dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej podczas informowania o wydarzeniach w ramach przedsięwzięcia
Przedsięwzięcia komplementarne lub powiązane	P.P.3, P.P.10

Źródło: opracowanie własne

Tabela 27 Przedsięwzięcie podstawowe nr 9

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE NR 9	
Nazwa przedsięwzięcia	Dialog społeczny w Gminie Wiry
Zakres	Przedsięwzięcie obejmuje edukację mieszkańców Gminy Wiry w formie m.in. spotkań przy kawie mających na celu objaśnienie jak działa samorząd, jak ustalany jest budżet gminy, jakie mieszkańcy mają możliwości we współdecydowaniu o budżecie gminy (budżet obywatelski). Spotkania zostaną zorganizowane dla różnych grup wiekowych począwszy od młodzieży uczęszczającej do gminnych szkół podstawowych, skończywszy na grupach seniorów. W ramach przedsięwzięcia planowane są również spotkania (raz na kwartał) otwarte dla wszystkich mieszkańców gminy.
Prognozowane rezultaty	• Umożliwienie aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności • Zintegrowanie mieszkańców, zapobieganie i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz ograniczenie patologii społecznych • Rozwój lokalnej przedsiębiorczości
Sposób oceny rezultatów	Liczba zorganizowanych spotkań Liczba osób biorących udział w spotkaniach
Realizowane kierunki działań	K.1, K.19, K.20
Lokalizacja	Podobszar rewitalizacji Wiry, ul. Główna 99, ul. Główna 133 Podobszar rewitalizacji Gostyń, ul. Pszczyńska 366
Podmiot realizujący	Urząd Gminy Wiry
Szacunkowa wartość	100 000,00 zł
Okres realizacji	2026 - 2032
Sposób zapewnienia dostępności	Organizacja wydarzeń w miejscach dostępnych architektonicznie; spełnianie wymogów dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej podczas informowania o wydarzeniach w ramach przedsięwzięcia.
Przedsięwzięcia komplementarne lub powiązane	P.P.6, P.P.10, P.P.12, P.P.13

Źródło: opracowanie własne

Tabela 28 Przedsięwzięcie podstawowe nr 10

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE NR 10	
Nazwa przedsięwzięcia	Wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
Zakres	W ramach zadania zaplanowano wsparcie dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym zamieszkujących obszar rewitalizacji poprzez: - organizację wsparcia w formie m.in. świadczenia usług edukacyjnych, sportowo-rekreacyjnych, zapewnienie wsparcia terapeutycznego, psychologicznego oraz socjalnego. - aktywizowanie Seniorów do wspólnego i zorganizowanego spędzania czasu, rozwijanie zainteresowań, talentów i pasji, tworzenie ruchu samopomocy wśród osób starszych; organizowanie zajęć, - organizowanie działań aktywizujących m.in. poprzez warsztaty edukacyjne, - udzielanie dotacji w formie „małych grantów” dla organizacji zajmujących się wsparciem dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Przedsięwzięcie przewiduje również organizację spotkań urzędników, pracowników GOPS-u , specjalistów z zakresu wykluczenia społecznego mających na celu zwiększenie wiedzy na temat problemów osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wypracowanie rozwiązań usprawniających pracę osób współpracujących w w/w zakresie.
Prognozowane rezultaty	• Umożliwienie aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności • Zintegrowanie mieszkańców, zapobieganie i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz ograniczenie patologii społecznych • Zorganizowanie spędzania czasu wolnego mieszkańców
Sposób oceny rezultatów	Liczba zorganizowanych spotkań Liczba osób , które otrzymały wsparcie Liczba osób biorących udział w spotkaniach
Realizowane kierunki działań	K.1, K.2, K.3
Lokalizacja	Podobszar rewitalizacji Wiry Podobszar rewitalizacji Gostyń
Podmiot realizujący	Urząd Gminy Wiry Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Szacunkowa wartość	750 000,00 zł
Okres realizacji	2026 - 2032
Sposób zapewnienia dostępności	Organizacja wydarzeń w miejscach dostępnych architektonicznie; spełnianie wymogów dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej podczas informowania o wydarzeniach w ramach przedsięwzięcia.
Przedsięwzięcia komplementarne lub powiązane	P.P.9, P.P.12, P.P.13

Źródło: opracowanie własne

Tabela 29 Przedsięwzięcie podstawowe nr 11

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE NR 11	
Nazwa przedsięwzięcia	Zielono mi – działania edukacyjne wśród mieszkańców o tematyce ekologicznej
Zakres	Wparcie mieszkańców obszarów rewitalizacji poprzez: - organizację spotkań pogłębiających ich wiedzę na temat ochrony środowiska, zmian klimatu i adaptacji do zmian, - promowanie działań proekologicznych, możliwości mieszkańców w sposobie zagospodarowania zielonej przestrzeni wokół własnych domostw, - organizację konkursu dla mieszkańców pn. „Ekologiczna posesja”, - organizacja warsztatów we współpracy z Śląskim Ogrodem Botanicznym na temat błękitno-niebieskiej infrastruktury (ogrody deszczowe, zielone ściany, zielone dachy), - akcje edukacyjne prowadzone w szkołach na terenie obszaru rewitalizacji, np. konkursy plastyczne, konkursy wiedzy.
Prognozowane rezultaty	• Wzrost wiedzy mieszkańców na temat ekologii i ochrony środowiska
Sposób oceny rezultatów	Liczba zorganizowanych spotkań Liczba osób biorących udział w spotkaniach
Realizowane kierunki działań	K.7, K.9, K.17, K.18
Lokalizacja	Podobszar rewitalizacji Wiry Podobszar rewitalizacji Gostyń
Podmiot realizujący	Urząd Gminy Wiry, Szkoła Podstawowa w Gostyni, Szkoła Podstawowa w Wyrach
Szacunkowa wartość	250 000,00 zł
Okres realizacji	2026 - 2032
Sposób zapewnienia dostępności	Organizacja wydarzeń w miejscach dostępnych architektonicznie; spełnianie wymogów dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej podczas informowania o wydarzeniach w ramach przedsięwzięcia.
Przedsięwzięcia komplementarne lub powiązane	P.P.5, P.P.12

Źródło: opracowanie własne

Tabela 30 Przedsięwzięcie podstawowe nr 12

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE NR 12	
Nazwa przedsięwzięcia	Działamy razem! – aktywizacja i integracja mieszkańców
Zakres	Przedsięwzięcie ma na celu wzmocnienie potencjału społecznego lokalnych społeczności na obszarze rewitalizacji poprzez działania edukacyjne i kulturalne, np. organizację wydarzeń dla mieszkańców o tematyce związanej z dziedzictwem regionu, organizację warsztatów podtrzymujących lokalną tożsamość i dziedzictwo kulturowe. Wydarzenia będą miały charakter integracyjny, będą obejmować różne grupy wiekowe przede wszystkim z obszaru rewitalizacji. W ramach przedsięwzięcia zaplanowano również realizację inicjatyw społecznych wraz z udzieleniem grupom grantów na realizację inicjatywy.
Prognozowane rezultaty	• Umożliwienie aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności • Zintegrowanie mieszkańców, zapobieganie i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz ograniczenie patologii społecznych • Zorganizowanie spędzania czasu wolnego mieszkańców • Rozwój lokalnej przedsiębiorczości
Sposób oceny rezultatów	Liczba zorganizowanych spotkań Liczba osób biorących udział w spotkaniach
Realizowane kierunki działań	K.22, K.23
Lokalizacja	Podobszar rewitalizacji Wiry Podobszar rewitalizacji Gostyń
Podmiot realizujący	Urząd Gminy Wiry
Szacunkowa wartość	450 000,00 zł
Okres realizacji	2026 - 2032
Sposób zapewnienia dostępności	Organizacja wydarzeń w miejscach dostępnych architektonicznie; spełnianie wymogów dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej podczas informowania o wydarzeniach w ramach przedsięwzięcia.
Przedsięwzięcia komplementarne lub powiązane	P.P.1, P.P.2, P.P.4, P.P.5, P.P.6, P.P.9, P.P.10, P.P.11, P.P.13

Źródło: opracowanie własne

Tabela 31 Przedsięwzięcie podstawowe nr 13

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE NR 13	
Nazwa przedsięwzięcia	Rewitalizacja wspólnym celem w Gminie Wiry
Zakres	Przedsięwzięcie dotyczyć będzie działań edukacyjnych dla członków Zespołu ds. rewitalizacji. Będą to m.in. szkolenia związane z rewitalizacją, spotkania, wizyty studyjne do gmin i miast, które odniosły sukcesy w zaplanowanych działaniach rewitalizacyjnych. Celem będzie również nawiązanie kontaktów z innymi gminami i wymianę doświadczeń przy realizacji Gminnych Programów Rewitalizacji. W ramach przedsięwzięcia planowane są także spotkania otwarte (raz na rok) dla wszystkich mieszkańców gminy, podczas których będą reprezentowane rozwiązania zaplanowane przez Gminę Wiry. Mieszkańcy będą mogli się wypowiedzieć na temat Programu i zaproponować dodatkowe rozwiązania rewitalizacyjne.
Prognozowane rezultaty	• Umożliwienie aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności • Zintegrowanie mieszkańców, zapobieganie i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
Sposób oceny rezultatów	Liczba zorganizowanych spotkań Liczba spotkań i spacerów Liczba osób biorących udział w spotkaniach
Realizowane kierunki działań	K.19, K.20
Lokalizacja	Podobszar rewitalizacji Wiry Podobszar rewitalizacji Gostyń
Podmiot realizujący	Urząd Gminy Wiry
Szacunkowa wartość	120 000,00 zł
Okres realizacji	2026 - 2032
Sposób zapewnienia dostępności	Organizacja wydarzeń w miejscach dostępnych architektonicznie; spełnianie wymogów dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej podczas informowania o wydarzeniach w ramach przedsięwzięcia.
Przedsięwzięcia komplementarne lub powiązane	P.P.9, P.P.10, P.P.12

Źródło: opracowanie własne

Tabela 32 Przedsięwzięcie podstawowe nr 14

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE NR 14	
Nazwa przedsięwzięcia	Budowa budynku przy ul. Leszczynowej na potrzeby rehabilitacji osób niepełnosprawnych
Zakres	Budynek w Wyrach przy ul. Leszczynowej aktualnie nie jest użytkowany. Planowane jest dostosowanie budynku do potrzeb osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności fizycznej i intelektualnej. W ramach projektu przewiduje się wyposażenie obiektu w windę oraz dostosowanie pomieszczeń do potrzeb osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, zapewniając im swobodny dostęp do wszystkich pomieszczeń. Koncepcja obiektu zakłada podział na dwie strefy o odmiennym przeznaczeniu: • na poziomie parteru - Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy, obejmujący dziesięć sal dydaktycznych, każda wyposażona we własny węzeł sanitarny przystosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Dodatkowo na tej kondygnacji przewidziano salę rehabilitacyjną, pomieszczenia biurowe i lekarskie, wózkownię, szatnie oraz zaplecze kuchenne. Strefa ta została zaprojektowana dla około 50 Osób w wieku od 7 do 25 lat. • na piętrze przewidziano Warsztaty Terapii Zajęciowej, pierwotnie planowane w części podziemnej. Przestrzeń ta, przeznaczona dla dorosłych użytkowników, obejmuje pięć sal terapeutycznych przeznaczonych do zajęć manualnych, wspierających rozwój zdolności motorycznych uczestników. Na piętrze wstępnie zaproponowano również dodatkowe sale oraz pomieszczenia, których planowane jest rozszerzenie zakresu Warsztatów Terapii Zajęciowej, jak i stworzenie dodatkowych stref rekreacyjnych, edukacyjnych lub administracyjnych. Na terenie obiektu zaplanowano plac zabaw z bezpieczną nawierzchnią i urządzeniami przeznaczonymi dla dzieci. W sąsiedztwie placu zabaw zaprojektowano ścieżkę sensoryczną w formie ogrodu terapeutycznego, który ma stymulować zmysły. Dodatkowo ogród zostanie wyposażony w instrumenty i zabawki muzyczne.
Prognozowane rezultaty	• Liczba zmodernizowanych lub nowych obiektów użyteczności publicznej i przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji – protokół odbioru • Umożliwienie aktywnego uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami w życiu społeczności • Większa integracja mieszkańców
Sposób oceny rezultatów	Liczba zmodernizowanych lub nowych obiektów użyteczności publicznej i przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji – protokół odbioru Badanie społeczne – raz na trzy lata
Realizowane kierunki działań	K.1, K.3, K.6, K.18

Lokalizacja	Podobszar rewitalizacji Wyry, ul. . Leszczynowa na działce nr 838/43
Podmiot realizujący	Powiat Mikołowski
Szacunkowa wartość	20 000 000,00 zł
Okres realizacji	2027-2030
Sposób zapewnienia dostępności	Rozwiązania projektowe w ramach przedsięwzięcia będą zgodne z zasadami projektowania uniwersalnego oraz dostosowania przestrzeni do potrzeb różnych grup użytkowników. Cały obiekt ze względu na swój charakter i przeznaczenie będzie dostępny dla osób z niepełnosprawnościami
Przedsięwzięcia komplementarne lub powiązane	P.P.3, P.P.8, P.P.10

Źródło: opracowanie własne

4.2 Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W procesie wdrażania GPR planowana jest również realizacja innych niż wcześniej wskazane przedsięwzięcia podstawowe. Głównym założeniem pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest wzmacnianie i uzupełnianie efektów przedsięwzięć podstawowych oraz realizacja kierunków działań, które służą eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk.

Tabela 33 Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć i ich relacja z kierunkami działań rewitalizacyjnych

Przedsięwzięcia	Obszary oddziaływania przedsięwzięcia na problemy: K – kluczowy, P – pozostałe					Kierunek działań rewitalizacyjnych
	społeczne	gospodarcze	środowiskowe	przestrzenno-funkcjonalne	techniczne	
1. Poprawa jakości i estetyki przestrzeni publicznych wspierająca aktywność i integrację społeczną	X		X	X	X	• Podejmowanie działań umożliwiających aktywizację i inkluzję społeczną osób z grup zagrożonych wykluczeniem. • Wzbogacanie infrastruktury i oferty umożliwiającej rozwój talentów i zainteresowań mieszkańców w różnym wieku. • Kreowanie przestrzeni centralnych w rewitalizowanych miejscowościach gminy • Tworzenie przestrzeni, modernizacja i rozbudowa obiektów oraz rozwój oferty dla realizacji aktywności społecznych i edukacyjnych
2. Zazielenianie przestrzeni publicznych			X	X	X	• Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury • Poprawa jakości środowiska życia mieszkańców
3. Rozwój przestrzeni, popraw jakości obiektów i oferty sportowo-rekreacyjnej	X			X	X	• Rozwój i poprawa jakości obiektów i urządzeń, w tym sportowo-rekreacyjnych wspierających poprawę aktywności mieszkańców • Podnoszenie atrakcyjności rekreacyjnej terenów przyrodniczych • Włączanie mieszkańców w działania podnoszące estetykę przestrzeni.

Przedsięwzięcia	Obszary oddziaływania przedsięwzięcia na problemy: K – kluczowy, P – pozostałe					Kierunek działań rewitalizacyjnych
	społeczne	gospodarcze	środowiskowe	przestrzenno-funkcjonalne	techniczne	
4. Promocja postaw i działań proekologicznych	X		X			- Narzędzia wspierające partycypację społeczną w procesach decyzyjnych dotyczących rewitalizacji. - Uruchamianie inicjatyw zorientowanych na społeczną aktywizację dzieci i młodzieży.
5. Poprawa bezpieczeństwa publicznego (edukacja i rozwój infrastruktury)	X			X		- Działania podnoszące bezpieczeństwo publiczne i bezpieczeństwo ruchu drogowego. - Działania na rzecz ograniczania niszczenia dobra wspólnego, w tym przestrzeni publicznych oraz walorów przyrodniczych.
6. Poprawa infrastruktury transportowej, w tym pieszej i rowerowej i podnoszącej bezpieczeństwo ruchu		X		X	X	Działania podnoszące bezpieczeństwo publiczne i bezpieczeństwo ruchu drogowego, w tym poprawa jakości i rozwój infrastruktury.
7. Poprawa efektywności energetycznej obiektów publicznych i mieszkalnych		X	X	X	X	Poprawa efektywności energetycznej budynków oraz rozwój OZE
8. Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców	X	X		X	X	- Tworzenie przestrzeni dla realizacji aktywności gospodarczych. - Promowanie w gminie i otoczeniu wartości inwestycyjnej obszaru.

Źródło: opracowanie własne

5 Mechanizmy integrowania działań

W procesie przygotowania, jak i planowania systemu wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji, jednym z podstawowych założeń było zapewnienie komplementarności w kluczowych wymiarach.

5.1 Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna, umożliwiającą efektywne oddziaływanie na cały dotknięty kryzysem obszar, polegać powinna na skoncentrowaniu wsparcia pochodzącego z różnych źródeł na tereny cechujące się problemami w kluczowych wymiarach rewitalizacji. Ponadto zakłada się powiązanie przedsięwzięć podejmowanych w obszarze rewitalizacji, jak również znajdującymi się poza nim, ale na niego i jego problemy oddziałujące.

Ujęte w dokumencie przedsięwzięcia zlokalizowane są we wszystkich podobszarach, a w wielu przypadkach ich lokalizacja w danym miejscu nie ogranicza ich oddziaływania na inne podobszary.

Tabela 34 Zakres przestrzenny oddziaływań przedsięwzięć

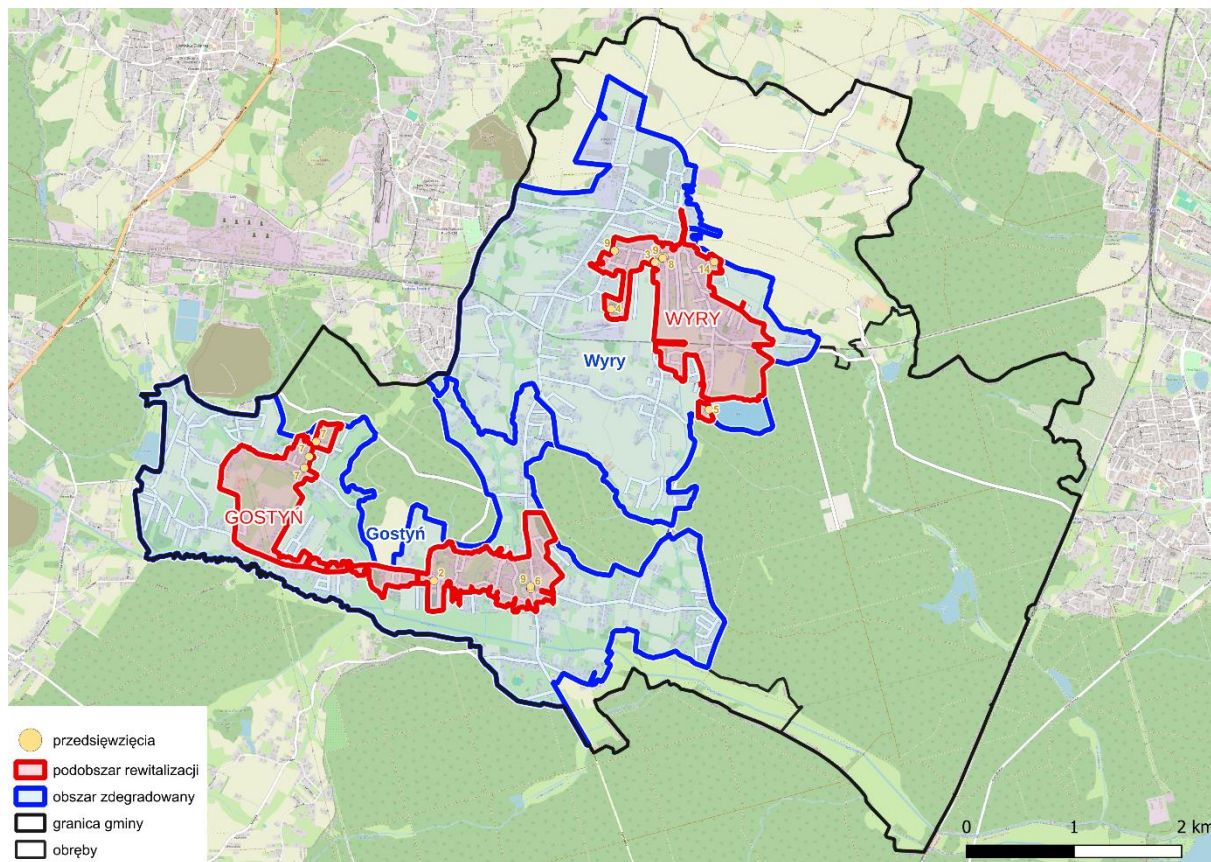
Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Podobszar, na który oddziaływane przedsięwzięcia	
		wynikający z lokalizacji	inny, na który może potencjalnie oddziaływać
1	Budowa Inkubatora Aktywności Lokalnej	Wiry, ul. Główna 99	Gostyń
2	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury sportowej przy Szkole Podstawowej w Gostyni	Gostyń, ul. Rybnicka 141	
3	Przebudowa budynku GOPS-u i Gminnego Przedszkola w Wyrach	Wiry, ul. Główna 107	Gostyń
4	Rewitalizacja terenu na obiekcie im. Braci Góralczyków w Wyrach	Wiry, ul. Markiela 46	Gostyń
5	Turystyka i rekreacja w Gminie Wiry	Wiry, ul. Wagonowa	Gostyń
6	Przebudowa Domu Kultury w Gostyni wraz ze wzbogaceniem oferty dla mieszkańców	Gostyń, ul. Pszczyńska 366	Wiry
7	Przebudowa ul. Dębowej i ul. Motyla w Gostyni wraz z wprowadzeniem komunikacji publicznej na tym obszarze	Gostyń, ul. Dębowa/ul. Motyla	
8	Rozwój przedsiębiorczości wraz z doradztwem zawodowym	Wiry, ul. Główna 99	Gostyń

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Podobszar, na który oddziaływane przedsięwzięcia	
		wynikający z lokalizacji	inny, na który może potencjalnie oddziaływać
9	Dialog społeczny w Gminie Wiry	Wiry, ul. Główna 99, ul. Główna 133 Gostyń, ul. Pszczyńska 366	
10	Wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Obszar rewitalizacji – oba obszary	
11	Zielono mi – działania edukacyjne wśród mieszkańców o tematyce ekologicznej	Obszar rewitalizacji – oba obszary	
12	Działamy razem! – aktywizacja i integracja mieszkańców	Obszar rewitalizacji – oba obszary	
13	Rewitalizacja wspólnym celem w Gminie Wiry	Obszar rewitalizacji – oba obszary	
14	Budowa budynku przy ul. Leszczynowej na potrzeby rehabilitacji osób niepełnosprawnych	Wiry, ul. Leszczynowa działka nr 838/43,	Gostyń

Źródło: opracowanie własne

Poniżej przedstawiono lokalizacje przedsięwzięć 1-9 oraz 14, dla których określono lokalizację, przedsięwzięcia 10-13 będą realizowane w wielu miejscach (jeszcze nie ustalonych) na terenie obu podobszarów.

Mapa 2 Lokalizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Źródło: opracowanie własne

5.2 Komplementarność problemowa

Wyznaczone w GPR cele oraz kierunki działań i przedsięwzięcia określono na podstawie diagnozy problemów i ujęto w takim zakresie, aby rozwiązywały problemy społeczne oraz problemy w innych istotnych dla mieszkańców obszarach. Komplementarność problemowa oznacza również realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych, tak by tematycznie dopełniały się i uzupełniały, co pozwoli na uzyskanie rezultatów we wszystkich istotnych aspektach, w tym zwłaszcza w społecznym oraz gospodarczym i przestrzennym, technicznym i środowiskowym.

Tabela 35 Obszary oddziaływania przedsięwzięć na problemy rewitalizacyjne

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Obszary oddziaływania przedsięwzięcia na problemy:				
		społeczne	gospodarcze	środowiskowe	przestrzenno-funkcjonalne	techniczne
1	Budowa Inkubatora Aktywności Lokalnej	X			X	
2	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury sportowej przy Szkole Podstawowej w Gostyni	X		X	X	X
3	Przebudowa budynku GOPS-u i Gminnego Przedszkola w Wyrach	X		X		X
4	Rewitalizacja terenu na obiekcie im. Braci Góralczyków w Wyrach	X		X	X	X
5	Turystyka i rekreacja w Gminie Wiry	X	X		X	
6	Przebudowa Domu Kultury w Gostyni wraz ze wzbogaceniem oferty dla mieszkańców	X		X	X	X
7	Przebudowa ul. Dębowej i ul. Motyla w Gostyni wraz z wprowadzeniem komunikacji publicznej na tym obszarze	X			X	X
8	Rozwój przedsiębiorczości wraz z doradztwem zawodowym	X	X			
9	Dialog społeczny w Gminie Wiry	X				
10	Wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	X				
11	Zielono mi – działania edukacyjne wśród mieszkańców o tematyce ekologicznej	X		X		
12	Działamy razem! – aktywizacja i integracja mieszkańców	X				
13	Rewitalizacja wspólnym celem w Gminie Wiry	X				
14	Budowa budynku przy ul. Leszczynowej na potrzeby rehabilitacji osób niepełnosprawnych.	X			X	X

Źródło: opracowanie własne

5.3 Komplementarność międzyokresowa

Komplementarność międzyokresowa, zachodząca pomiędzy programami w różnych okresach programowania, tj. w szczególności okres programowania 2014-2020 oraz 2021-2027. W procesie realizacji GPR będą wdrażane przedsięwzięcia i działania wzmacniające i uzupełniające efekty już podejmowanych w Gminie działań rewitalizacyjnych. W Gminie Wiry w roku 2018 został uchwalony Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Wiry do roku 2023. Dokument ten zawierał szereg działań niezbędnych do podjęcia w celu zapewnienia spójnego

i zrównoważonego rozwoju całej gminy, przy szczególnym uwzględnieniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Założono, że bardzo ważną zasadą przy wdrażaniu Lokalnego Programu Rewitalizacji jest współpraca wszystkich interesariuszy działających na terenie gminy. Lokalny Program Rewitalizacji zawierał 15 projektów rewitalizacyjnych podstawowych oraz 5 projektów uzupełniających. Projekty obejmowały działania, mające na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową. Część z projektów zgodnie z założeniami realizowano tylko na wybranym obszarze rewitalizacji, natomiast pozostałe ze względu na swój komplementarny charakter dotyczyły wszystkich obszarów.

Gmina w latach 2014-2023 realizowała również szereg działań, które można uznać za komplementarne i wspierające procesy rewitalizacji gminy. Poniżej przedstawiono kluczowe projekty wdrażane ze wsparciem funduszy UE i innych dotacji publicznych.

Tabela 36 Wybrane projekty komplementarne międzyokresowo

Nazwa projektu	Źródło finansowania	Obszar problemowy
Uruchomienie zaawansowanych e-usług w Gminie Wiry	Środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego	• społeczny, • gospodarczy
Termomodernizacja budynków komunalnych mieszkalnych wielorodzinnych stanowiących własność gminy Wiry	Środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego	• środowisko • techniczny
Budowa kanalizacji sanitarnej ciśnieniowej w Gostyni (ulica Pszczyńska, Miarowa, Rybnicka, Leśna i Akcyjowa) wraz z przebudową sieci wodociągowej na ulicy Miarowej	Środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego	• środowisko • techniczny
Termomodernizacja budynku Przedszkola w Gostyni przy ul. Pszczyńskiej 366a	Środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego	• środowisko • techniczny
Słoneczna Gmina Wiry – montaż instalacji OZE na budynkach jednorodzinnych	Środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego	• środowisko • techniczny
Zdrowa praca w Gminie Wiry	Środki z Europejskiego Funduszu Społecznego	• społeczny • gospodarczy
Akademia Ucznia w gminie Wiry	Środki z Europejskiego Funduszu Społecznego	• społeczny
Wsparcie na starcie edukacji w gminie Wiry	Środki z Europejskiego Funduszu Społecznego	• społeczny
Rozwój usług społecznych dla seniorów w gminie Wiry	Środki z Europejskiego Funduszu Społecznego	• społeczny

Nazwa projektu	Źródło finansowania	Obszar problemowy
Matematyka, chemia i fizyka- program zajęć pozalekcyjnych rozwijających umiejętności i zainteresowania uczniów Szkół, w Gminie Wyrzy	Środki z Europejskiego Funduszu Społecznego	• społeczny
Montaż lamp hybrydowych LED na terenie Gminy Wyrzy	Środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego	• środowisko • techniczny
Budowa placu zabaw i siłowni na wolnym powietrzu przy ul. Wagonowej w Wyrach	Środki z Europejskiego Funduszu Rolnego w ramach PROW	• środowisko • funkcjonalno-przestrzenny • techniczny
Zakup laptopów dla uczniów szkół w Gminie Wyrzy - powierzenie grantu	Środki w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa	• społeczny
Cyfrowa Gmina wsparcie dzieci z rodzin pegeerowskich w rozwoju cyfrowym – Granty PGR	Środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Polska Cyfrowa	• społeczny
Budowa Otwartej Strefy Aktywności w Wyrach	Środki z Europejskiego Funduszu Rolnego w ramach PROW	• społeczny • funkcjonalno-przestrzenny • techniczny
Przebudowa budynku użyteczności publicznej przy ul. Głównej 58 w Wyrach wraz z dostosowaniem do potrzeb osób niepełnosprawnych – etap II	Środki z Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii	• funkcjonalno-przestrzenny • techniczny
Dotacja z ROPS na wsparcie działań świetlic środowiskowych w Wyrach i Gostyni	Urząd Marszałkowski	• społeczny
Dotacja na organizację rajdu rowerowego	Środki z Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii	• społeczny • funkcjonalno-przestrzenny
Dotacja na organizację Bitwy Wyrskiej	Środki m.in. z Urzędu Marszałkowskiego, Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, Starostwa Powiatowego w Mikołowie	• społeczny
Spacer śladami historii Wyr i Gostyni	Środki z Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii	• społeczny
Modernizacja energetyczna budynku Domu Kultury w Gostyni	Środki z Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii	• społeczny • funkcjonalno-przestrzenny • techniczny

Źródło: opracowanie własne na podstawie: mapadotacji.gov.pl, Sprawozdania z realizacji budżetu Gminy Wyrzy w latach 2017-2023

5.4 Komplementarność instytucjonalna i procesowa

Komplementarność instytucjonalna i procesowa niniejszego dokumentu polega na zbudowaniu systemu zarządzania działaniami rewitalizacyjnymi i całym GPR opartym na doświadczeniu samorządu gminy Wiry oraz jednostek gminnych i partnerów społeczno-gospodarczych. Kluczowym podmiotem odpowiedzialnym za wdrożenie będzie Urząd Gminy i placówki gminne działające w sferze społecznej (w tym edukacyjnej), które posiadają duże doświadczenie w realizacji zarówno projektów o charakterze technicznym (infrastrukturalnym), jak również przedsięwzięć "miękkich" ukierunkowanych na wsparcie społeczne czy integrację mieszkańców. Należy również podkreślić, że wdrażanie GPR stanowić będzie istoty element procesów rozwoju gminy, których kierunek wskazano w Strategii Rozwoju Gminy Wiry na lata 2023-2030

5.5 Komplementarność finansowa

Komplementarność finansowa oznacza, że przedsięwzięcia rewitalizacyjne, oparte będą o mechanizm łączenia wsparcia z różnych źródeł, w tym środków europejskich w ramach programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027, programów krajowych, środków budżetu gminy i budżetu państwa oraz województwa, a także środków partnerów gospodarczych i społecznych. W odniesieniu do większości przedsięwzięć ujętych w niniejszym dokumencie planuje się uzyskanie wsparcia w ramach Fundusze dla Śląskiego 2021-2027.

6 Szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji

Lista przedsięwzięć wskazanych w dokumencie, ma charakter indykatywny i może ulegać aktualizacji. Realizacja poszczególnych zadań uzależniona jest od pozyskania dofinansowania

ze źródeł zewnętrznych, jak również dysponowania przez podmioty uczestniczące w procesie rewitalizacji środkami własnymi. Okresy realizacji poszczególnych projektów oraz ich zakres mogą być aktualizowane.

Do głównych źródeł finansowania przedsięwzięć i projektów należeć będą środki:

- własne budżetu Gminy,
- własne podmiotów zewnętrznych (innych niż Gmina),
- Budżetu Państwa, w tym w ramach programów i działań rządowych,
- Narodowego, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Funduszy Unijnych, w tym: EFR i EFS.,
- instrumenty finansowe, np. pożyczki czy kredyty.

Szacunkowe ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Wiry zostały zaplanowane do roku 2032. Całkowitą wartość podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych GPR szacuje się na ok. 81 mln PLN.

Tabela 37 Szacunkowa wartość przedsięwzięć i ich finansowania

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Szacowana wartość	środki finansowe ze źródeł publicznych			
			z budżetu gminy	inne publiczne	z budżetu UE	środki finansowe ze źródeł prywatnych
1.	Budowa Inkubatora Aktywności Lokalnej	15 000 000,00	2 250 000,00		12 750 000,00	
2.	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury sportowej przy Szkole Podstawowej w Gostyni	3 000 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00	0,00	
3.	Przebudowa budynku GOPS-u i Gminnego Przedszkola w Wyrach	7 000 000,00	1 050 000,00		5 950 000,00	
4.	Rewitalizacja terenu na obiekcie im. Braci Góralczyków w Wyrach	2 000 000,00	300 000,00		1 700 000,00	
5.	Turystyka i rekreacja w Gminie Wiry	8 000 000,00	1 200 000,00		6 800 000,00	
6.	Przebudowa Domu Kultury w Gostyni wraz ze wzbogaceniem oferty dla mieszkańców	10 000 000,00	3 000 000,00	2 750 000,00	4 250 000,00	
7.	Przebudowa ul. Dębowej i ul. Motyla w Gostyni wraz z wprowadzeniem komunikacji publicznej na tym obszarze	15 000 000,00	4 000 000,00	2500000	8 500 000,00	
8.	Rozwój przedsiębiorczości wraz z doradztwem zawodowym	150 000,00			150 000,00	
9.	Dialog społeczny w Gminie Wiry	100 000,00	20 000,00	80 000,00		
10.	Wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	750 000,00			750 000,00	
11.	Zielono mi – działania edukacyjne wśród mieszkańców o tematyce ekologicznej	250 000,00	50 000,00	200 000,00		
12.	Działamy razem! – aktywizacja i integracja mieszkańców	450 000,00			450 000,00	
13.	Rewitalizacja wspólnym celem w Gminie Wiry	120 000,00	120 000,00			
14.	Budowa budynku przy ul. Leszczynowej na potrzeby	20 000 000,00		3 000 000,00	17 000 000,00	

	rehabilitacji osób niepełnosprawnych					
	Suma	81 820 000,00	13 490 000,00	10 030 000,00	58 300 000,00	0,00

Źródło: opracowanie własne

7 Zarządzanie realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji

7.1 Struktura zarządzania programu rewitalizacji

W procesie zarządzania wdrażaniem GPR uczestniczyć będą wskazane podmioty, którym zostały przypisane poszczególne zadania:

- Wójt Gminy:
 - sprawowanie nadzoru nad realizacją GPR,
 - powołanie Komitetu Rewitalizacyjnego,
 - przeprowadzanie konsultacji społecznych GPR,
 - ocena stopnia realizacji i aktualności GPR na podstawie sprawozdań i raportów z jego realizacji,
 - podejmowanie decyzji ws. przystąpienia do aktualizacji GPR.
- Rada Gminy Wyrzy:
 - uchwalenie Programu,
 - inicjowanie podjęcia prac nad aktualizacją okresową lub nadzwyczajną aktualizacją Programu,
 - uchwalanie zmian i aktualizacji Programu.
- Komitet Rewitalizacji:
 - opiniowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
 - reprezentowanie interesariuszy rewitalizacji,
 - opiniowanie sprawozdań z realizacji GPR oraz raportów oceniających stopień realizacji i aktualność GPR,

- doradztwo w zakresie procesu realizacji GPR,
- rozpowszechnianie informacji o realizowanych przedsięwzięciach rewitalizacyjnych wśród interesariuszy procesu rewitalizacji.

7.2 Harmonogram wdrażania i koszty zarządzania

Zarządzanie Gminnym Programem Rewitalizacji będzie odbywać się w ramach struktur organizacyjnych Urzędu Gminy Wiry.

Do głównych kosztów związanych z zarządzaniem GPR zaliczyć należy w szczególności:

- koszty personelu związane z czynnościami wykonywanymi przez pracowników Urzędu Gminy. Zadania wykonywane przez pracowników a dotyczące wdrażania GPR stanowią część obowiązków służbowych przez nich realizowanych,
- koszty związane z obsługą Komitetu Rewitalizacji,
- koszty badań i analiz na potrzeby monitorowania, ewaluacji oraz zmian GPR.

Wartość kosztów przewidzianych na zarządzanie programem (bez kosztów opracowania dokumentacji dot. konkretnych przedsięwzięć, zmian i/lub opracowania planów i innych prac wdrożeniowych, wynagrodzeń pracowników) 20 000,00 PLN /rok.

Tabela 38 Ramowy harmonogram wdrażania GPR

Rok	Kluczowe zadania wdrożeniowe
2025	• Powołanie Komitetu Rewitalizacji • Monitorowanie GPR • Prace projektowe i przygotowawcze w zakresie realizacji przedsięwzięć • Realizacja przedsięwzięć • Informowanie, komunikacja i budowanie partnerstw
2026	• Monitorowanie GPR • Prace projektowe i przygotowawcze w zakresie realizacji przedsięwzięć • Informowanie, komunikacja i budowanie partnerstw
2027	• Monitorowanie GPR • Prace projektowe i przygotowawcze w zakresie realizacji przedsięwzięć

Rok	Kluczowe zadania wdrożeniowe
	• Realizacja przedsięwzięć • Informowanie, komunikacja i budowanie partnerstw
2028	• Monitorowanie GPR • Prace projektowe i przygotowawcze w zakresie realizacji przedsięwzięć • Informowanie, komunikacja i budowanie partnerstw • Realizacja przedsięwzięć • Ewaluacja GPR - przeprowadzenie okresowej aktualizacji (jeśli będą przesłanki do zmiany)
2029	• Monitorowanie GPR • Prace projektowe i przygotowawcze w zakresie realizacji przedsięwzięć • Realizacja przedsięwzięć • Informowanie, komunikacja i budowanie partnerstw
2030	• Monitorowanie GPR • Prace projektowe i przygotowawcze w zakresie realizacji przedsięwzięć • Realizacja przedsięwzięć • Informowanie, komunikacja i budowanie partnerstw
2031	• Monitorowanie GPR • Realizacja przedsięwzięć • Informowanie, komunikacja i budowanie partnerstw
2032	• Monitorowanie GPR • Realizacja przedsięwzięć • Informowanie, komunikacja i budowanie partnerstw • Ewaluacja GPR

Źródło: opracowanie własne

7.3 System monitorowania i oceny programu rewitalizacji

Monitoring i ewaluacja to wzajemnie dopełniające się zadania niezbędne dla właściwego sterowania procesem rewitalizacji.

System monitorowania procesu wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji obejmuje monitorowanie zmian na dwóch poziomach:

- monitorowanie na poziomie poszczególnych przedsięwzięć, na które złożony jest monitoring rzeczowy (relacja między założonymi a realnymi produktami i rezultatami oraz zachowywanie harmonogramu zadań w ramach przedsięwzięć), a także finansowy,
- monitorowanie wpływu podejmowanych działań na sytuację w obszarze rewitalizacji.

Rysunek 3 Mechanizm identyfikacji zmiany uwarunkowań

Źródło: opracowanie własne

Zakłada się, że proces monitoringu i ewaluacji będzie oparty na partycypacji podmiotów lokalnych. Proces ten będzie zasilany informacjami pochodzącymi z różnych źródeł lokalnych, będzie odzwierciedlał różne aspiracje i oceny, a równocześnie dostarczać będzie wszystkim zainteresowanym podmiotom, nie tylko bezpośrednio zarządzającym wdrażaniem Programu, pełnych informacji pomagających podejmować racjonalne decyzje.

Zakłada się, że raport z relacji GPR przygotowywany będzie przez wskazaną przez Wójta komórkę Urzędu Gminy w oparciu o informacje o wskaźnikach, a także informacje o zaawansowaniu realizacji przedsięwzięć przekazane przez podmioty je realizujące. Coroczny raport z realizacji GPR, po zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji, będzie stanowił podstawę do zawarcia kluczowych wniosków z niego płynących w corocznym raporcie o stanie gminy.

Działania monitoringowe zostaną rozpoczęte z chwilą uchwalenia GPR. Należy przyjąć, że struktura diagnozy zawarta w Programie wyznacza zakres prac analitycznych wykonywanych w ramach monitoringu.

W proces monitorowania i ewaluacji procesów rewitalizacji zaangażowane powinno być szerokie grono podmiotów uczestniczących, w tym w szczególności:

- Rada Gminy,
- Wójt Gminy,
- komórki organizacyjne w Urzędzie Gminy i jednostki podległe,
- mieszkańcy,
- przedsiębiorcy,
- organizacje pozarządowe, w tym .

Co 3 lata sporządzany będzie raport ewaluacyjny, który po zaopiniowaniu przez Komitet rewitalizacji i zatwierdzeniu przez Wójta Gminy przekazany zostanie do publicznej wiadomości.

Rysunek 4 Etapy procesu monitoringu i ewaluacji

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 39 Wskaźniki produktu Programu

CELE GPR	Wskaźnik produktu GPR
Wysoka atrakcyjność mieszkaniowa i biznesowa obszaru rewitalizacji opierająca się na potencjale kulturowym i przyrodniczym oraz szerokim zakresie dostępnych usług i udogodnień.	• Powierzchnia zrewitalizowanych przestrzeni publicznych
	• Liczba obiektów usług publicznych poddanych działaniom modernizacyjnym
	• Liczba korzystających z infrastruktury objętych projektami rewitalizacyjnymi
	• Liczba zorganizowanych spotkań
	• Liczba osób biorących udział w spotkaniach
	• Długość przebudowanych dróg
	• Liczba osób korzystających z komunikacji publicznej na obszarze
Wysoki poziom kapitału ludzkiego i kapitału relacyjnego cechujący obszar rewitalizacji oraz integracja wspólnot lokalnych w skali całej gminy.	• Liczba uczestników wydarzeń mających na celu aktywizację i integrację mieszkańców
	• Liczba wspartych przedsiębiorców
	• Liczba osób bezrobotnych lub biernych zawodowo, którym udzielono wsparcia

Źródło: opracowanie własne

Tabela 40 Wskaźniki rezultatu Programu

CELE GPR	Wskaźnik rezultatu GPR	Wartość bazowa		Oczekiwany kierunek zmiany wskaźnika
		Wry	Gostyń	
Wysoka atrakcyjność mieszkaniowa i biznesowa obszaru rewitalizacji opierająca się na potencjale kulturowym i przyrodniczym oraz szerokim zakresie dostępnych usług i udogodnień.	Liczba ludności	1196	1170	wzrost
	Liczba osób, którym przyznano świadczenie pielęgnacyjne na 100 mieszkańców	0,58	2,30	spadek
	Liczba osób, którym przyznano zasiłek rodzinny na 100 mieszkańców	0,58	0,25	spadek
	Liczba rodzin, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	0,41	0,59	spadek
	Liczba przedszkoli na 100 mieszkańców	0,16	0,17	wzrost
	Liczba interwencji straży miejskiej na 100 mieszkańców	1,92	1,70	spadek
	Powierzchnia terenów zielonych (las, zadrzewienie, ogródki działkowe (m2)	18852	48843	wzrost
Wysoki poziom kapitału ludzkiego i kapitału relacyjnego cechujący obszar rewitalizacji oraz integracja wspólnot lokalnych w skali całej gminy.	Liczba działalności gospodarczych	9,28	12,47	wzrost
	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców	1,08	1,28	spadek
	Liczba stowarzyszeń na 100 mieszkańców	0,16	0,17	wzrost

Źródło: opracowanie własne

Ocena ewaluacyjna powinna zawierać ocenę stopnia wdrożenia GPR o zmiany uwarunkowań jego wdrażania oraz zmian zachodzących na obszarze rewitalizacji.

W oparciu o wyniki prowadzonego monitoringu i ewaluacji okresowa aktualizacja Programu powinna nastąpić w 2028 roku. Decyzję o zakresie i treści okresowej aktualizacji (lub jej braku) podejmie Rada Gminy, w oparciu o sporządzony zbiorczy raport z realizacji GPR oraz rekomendację Komitetu Rewitalizacji.

Ponadto, jeżeli zostaną stwierdzone istotne zmiany w uwarunkowaniach procesu wdrażania GPR zarówno Wójt Gminy, jak również Rada Gminy będą mogły zainicjować nadzwyczajną aktualizację Programu, niezależną od aktualizacji okresowej.

W ramach działań dot. włączenia tych grup w proces rewitalizacji oraz monitorowania i ewaluacji GPR, zakłada się:

- organizację doraźnych spotkań z mieszkańcami w podobszarach rewitalizacji,
- realizacja badań ankietowych skierowanych do różnych grup interesariuszy procesu rewitalizacji.

7.4 System wprowadzania zmian w reakcji na zmienność otoczenia

Dla zapewnienia skuteczności i sprawności wdrażania oraz celem zapewnienia najwyższej trafności przewidywanych rozwiązań w toku realizacji programu zakłada się przeprowadzenie aktualizacji GPR.

W procesie wdrażania Programu w latach 2025-2032 przewiduje się dwa typy aktualizacji:

- okresową – przeprowadzona w 2028 roku,
- nadzwyczajną – przeprowadzoną doraźnie w oparciu o nadzwyczajne wydarzenia zmieniające warunki realizacji GPR.

Zakłada się, że okresowa aktualizacja Programu może obejmować, m.in.:

- korektę granic obszarów rewitalizacji,
- dostosowanie celów i instrumentów GPR do zmian społeczno-gospodarczych i celów rozwojowych gminy,
- aktualizację listy przedsięwzięć.

Okresowa aktualizacja GPR powinna nastąpić na podstawie sporządzonego raportu ewaluacyjnego.

W toku wdrażania GPR przy zidentyfikowaniu zmian zachodzących w gminie oraz otoczeniu możliwe będzie przeprowadzenie nadzwyczajnej aktualizacji GPR. W szczególności do czynników determinujących przeprowadzenie aktualizacji GPR zaliczyć należy w szczególności zmianę ram zewnętrznego finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

W takim przypadku Wójt Gminy złoży odpowiedni wniosek do Rady Gminy w zakresie zainicjowania zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji wraz z opinią Komitetu Rewitalizacji.

8 Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

8.1 Udział mieszkańców oraz partnerów społeczno-gospodarczych w przygotowaniu GPR

Partycypacja społeczna w zakresie przygotowania GPR rozpoczęła się już na etapie wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

W pierwszej fazie prac przeprowadzono Konsultacje społeczne w oparciu o art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

Przedmiotem konsultacji społecznych był projekt uchwały Rady Gminy w Wyrach w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Wiry, do której załącznikiem jest mapa w skali 1:5000 sporządzona z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej, na której wyznaczono granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Wiry.

Do udziału w konsultacjach uprawnieni byli (zgodnie z zapisami wzmiankowanej Ustawy) interesariusze rewitalizacji:

1. mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczystości nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
2. mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt.1;
3. podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą,
4. podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne,

5. jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne,
6. organy władzy publicznej,
7. podmioty inne niż wymienione w pkt. 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Należy również podkreślić, że w zakresie organizacji społecznych zaproszenie otwarte było również na organizacje wskazane w ustawie wdrożeniowej, tj. obejmujące partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji.

Konsultacje społeczne projektu uchwały Rady Gminy Wiry w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Wiry przeprowadzono w terminie od dnia 15 października 2024 r. do 19 listopada 2024 r.

Konsultacje społeczne projektu uchwały przeprowadzono w następujących formach:

- wypełniając formularz,
- wypełniając ankietę,
- osobiście (w Urzędzie Gminy Wiry – Referat Pozyskiwania Funduszy i Rozwoju Gminy).

Ankiety i formularze dostępne były do pobrania online w Biuletynie Informacji Publicznej, na www.wiry.pl oraz papierowo w Urzędzie Gminy (w Referacie Pozyskiwania Funduszy i Rozwoju Gminy, pokój nr 7, Urząd Gminy Wiry przy ul. Głównej 133 w Wyrach).

Wypełnione formularze i/lub ankiety można było dostarczyć w różnych, dogodnych dla respondentów formach:

- drogą elektroniczną na adres: fundusze@wiry.pl
- drogą pocztową na adres Urzędu Gminy Wiry
- za pomocą skrzynki ePUAP: [/xm62eyt661/skrytka](https://xm62eyt661.skrytka.gov.pl)

- lub osobiście do Referatu Pozyskiwania Funduszy i Rozwoju Gminy, Urząd Gminy Wiry, pokój nr 7, ul. Główna 133, od poniedziałku do piątku w godzinach pracy urzędu.

Ponadto, zostało również zrealizowane otwarte spotkanie konsultacyjne w dniu 5 listopada w godz. 15.30-17.00 w Urzędzie Gminy Wiry (sala narad).

Informacja o trwających konsultacjach została ogłoszona poprzez:

- 1) tablicę ogłoszeń w budynku Urzędu Gminy Wiry
- 2) stronę internetową Gminy Wiry
- 3) Biuletyn Informacji Publicznej Gminy Wiry
- 4) publikację w prasie w rozumieniu art. 7 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 1914);

Na potrzeby procesu konsultacyjnego na stronie Urzędu Gminy Wiry [<https://wiry.pl/dla-mieszkanow/inwestycje-i-projekty/gminny-program-rewitalizacji/>] udostępniono następujące materiały i informacje:

- ankietę,
- formularz zgłaszania uwag i opinii,
- zarządzenie o konsultacjach społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Wiry,
- projekt uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Wiry
- zeszyt diagnostyczny.

Ponadto, powyższe informacje i materiały zamieszczono w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Wiry.

Po przygotowaniu projektu GPR został on poddany konsultacjom społecznym, w tym poprzez stosowane we wcześniejszych etapach formy. Zgłoszone w toku konsultacji uwagi zostały przeanalizowane. Z przebiegu konsultacji zostało opublikowane sprawozdanie.

8.2 Opis sposobu zapewnienia udziału interesariuszy w procesie rewitalizacji, w tym w ramach Komitetu Rewitalizacji

Partycypacja oraz partnerstwo w opracowywaniu i wdrażaniu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wiry są traktowane zarówno jako niezbędny warunek, jak również jako wartość osiągnięta na etapie dotychczas przeprowadzonych prac. Partycypacja i partnerstwo stanowią fundament procesu rewitalizacji w fazie wdrażania Programu; przewidziany jest szeroki udział partnerów społeczno-gospodarczych we wszystkich elementach systemu wdrażania.

Celem partycypacji i partnerstwa w procesie wdrażania jest rozwiązywanie kluczowych problemów w sferach społecznej, gospodarczej, środowiskowej oraz przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Władze lokalne w procesie wdrożeniowym będą wykorzystywać i rozwijać doczasowe narzędzia partycypacji oraz wypracowywać nowe w oparciu o uzyskiwane doświadczenia.

Realizacja GPR obejmować będzie współpracę z mieszkańcami oraz podmiotami lokalnymi. Instytucjonalną podstawę dla zapewnienia partnerstwa i partycypacji stanowić będzie organ skupiający reprezentantów różnych środowisk i sektorów – **Komitet Rewitalizacji**. Zakłada się, że w skład Komitetu wejdą liderzy lokalni, przedstawiciele organizacji pozarządowych, w tym wskazanych w Ustawie o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027, tj. partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji

Ponadto, w skład tego organu mogą wejść przedstawiciele:

- właścicieli, użytkowników wieczystych nieruchomości położonych na obszarze rewitalizacji, podmiotów zarządzających nieruchomościami znajdującymi się na obszarze rewitalizacji,

- podmiotów prowadzących lub zamierzających prowadzić działalność gospodarczą na terenie Gminy, a w szczególności na obszarze rewitalizacji;
- przedstawiciele Rady Gminy,
- przedstawiciele Urzędu Gminy.

Do głównych zadań Komitetu Rewitalizacji należeć zatem powinno:

- ocena potrzeb i oczekiwań podmiotów i interesariuszy z obszaru rewitalizacji,
- prowadzenie działań informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach, zasadach prowadzenia rewitalizacji,
- rozwijanie koncepcji rewitalizacji, w tym zgłaszanie propozycji nowych przedsięwzięć i działań rewitalizacyjnych,
- monitorowanie i ewaluacja działań rewitalizacyjnych,
- opiniowanie decyzji o rozpoczęciu aktualizacji GPR.

Procedura powołania Komitetu Rewitalizacji będzie otwarta, tzn. projekt uchwały w sprawie Regulaminu określającego zasady wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji został skierowany do publicznej wiadomości poprzez umieszczenie w BIP oraz stronę www Gminy Wiry, celem przeprowadzenia konsultacji i możliwości zgłoszenia uwag.

Ponadto interesariusze zostaną włączeni w proces rewitalizacji poprzez:

- publikowanie na stronie Gminy informacji, publikacji i sprawozdania z realizacji GPR
- organizowanie otwartych spotkań dot. rewitalizacji,
- organizacja wydarzeń promujących aktywność społeczną i zrealizowane przedsięwzięcia.

Poza tym w ramach przygotowywania planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego zapewniona zostanie szeroka partycypacja mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez:

- zaproszenie do uczestnictwa w pracach projektowych mieszkańców i Komitetu Rewitalizacji, interesariuszy rewitalizacji,
- konsultowanie projektu planu ogólnego w trybie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

9 Specjalna Strefa Rewitalizacji

Zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji na wniosek Wójta Gminy Rada Gminy może podjąć uchwałę w sprawie ustanowienia na obszarze rewitalizacji Specjalnej Strefy Rewitalizacji. Strefę ustanawia się na okres nie dłuższy niż 10 lat, bez możliwości przedłużenia w celu zapewnienia sprawnej realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

W gminie Wyry nie planuje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji.

10 Zakres kluczowych zmian w politykach gminy w związku z wdrażaniem GPR

10.1 Określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego

Głównymi dokumentami regulującymi kwestie dotyczące gminnych lokali mieszkalnych w Gminie Wyry jest UCHWAŁA NR XXVIII/254/2021 Rady Gminy Wyry z dnia 25 marca 2021 r. w sprawie wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy na lata 2021-2026. Uchwała ta obejmuje następujące zakresy tematyczne:

1. prognozę wielkości oraz stanu technicznego mieszkaniowego zasobu gminy w kolejnych latach,
2. analizę potrzeb oraz plan remontów i modernizacji budynków mieszkalnych z podziałem za kolejne lata,
3. planowana sprzedaż lokali w kolejnych latach,
4. zasady polityki czynszowej,
5. sposób i zasady zarządzania lokalami i budynkami wchodzącymi w skład mieszkaniowego zasobu gminy oraz przewidywane zmiany w zakresie zarządzania tym zasobem,
6. źródła finansowania gospodarki mieszkaniowej w kolejnych latach,
7. wysokość wydatków w kolejnych latach na mieszkaniowy zasób gminy,

8. opis innych działań mających na celu poprawę wykorzystania i realizację gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy.

Biorąc pod uwagę zakres działań i przedsięwzięć zawartych w GPR nie zachodzi konieczność zmian w w/w uchwale.

10.2 Określenie niezbędnych zmian w uchwale dot. Komitetu Rewitalizacji

Nie występuje konieczność dokonywania zmian w uchwale dot. Komitetu Rewitalizacji.

10.3 Wskazanie sposobu realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

Biorąc pod uwagę zakres i charakter zdefiniowanych w GPR przedsięwzięć rewitalizacyjnych na etapie sporządzenia dokumentu nie wskazuje się potrzeby zmian w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego, w tym w szczególności w studium kierunków uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obowiązujących w podobozarach rewitalizacji.

Na terenie gminy Wiry obowiązują następujące dokumenty z zakresu planowania przestrzennego:

- Uchwała Rady Gminy nr XLVI/433/2018 z dnia 18 października 2018 r. w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wiry
- Uchwała NR XLI/347/2022 Rady Gminy Wiry z dnia 27 kwietnia 2022 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Wiry w gminie Wiry - etap I,
- Uchwała NR XXXV/306/2021 Rady Gminy Wiry z dnia 18 listopada 2021 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Gostyń w gminie Wiry.

Biorąc pod uwagę charakter i zakres działań przedsięwzięć na obecnym etapie nie zachodzi konieczność zmiany dokumentów w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego.

11 Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach pismem WOOŚ.410.222.2025.PB z dnia 02.07.2025 r. i Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Katowicach pismem NS-NZ.9022.21.33.2025 z dnia 27.06.2025 uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Wiry .

12 Opiniowanie GPR przez właściwe podmioty

Zgodnie z Ustawą o rewitalizacji Gminny Program Rewitalizacji został skierowany do opiniowania m.in. przez:

- Zarząd Województwa Śląskiego – w zakresie zgodności z planem zagospodarowania przestrzennego województwa i strategią rozwoju województwa,
- Wojewodę Śląskiego – w zakresie zgodności z zadaniami rządowymi służącymi realizacji celu publicznego określonego w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami,
- właściwe organy wojskowe, ochrony granic oraz bezpieczeństwa państwa – w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności,
- Komendanta Państwowej Straży Pożarnej w Mikołowie – w zakresie ochrony przeciwpożarowej,
- Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach,
- operatorów sieci uzbrojenia terenu, w tym zarządców dróg oraz linii i terenów kolejowych,
-
- Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach – w zakresie form ochrony przyrody,
- Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków – w zakresie form ochrony zabytków,

- właściwy organ nadzoru górniczego – w zakresie zagospodarowania terenów górniczych,
- właściwego Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie,
- Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe.

W trakcie opiniowania zgłoszono uwagi, które zostały przeanalizowane i częściowo uwzględnione przy opracowywaniu ostatecznej wersji projektu GPR.

Tabela 41 Zgłoszone w toku opiniowania uwagi i sposób ich wykorzystania

Podmiot wyrażający opinię	Treść kluczowych uwag/opinii	Sposób wykorzystania
Centralne Wojskowe Centrum Rekrutacji Ośrodek Zamiejscowy w Katowicach	Opinia pozytywna	Nie wymaga zmiany
Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków w Katowicach	Opinia pozytywna z uwagą: Zaleca się wyeksponowanie wylotu sztolni Mundloch przy ul. Zwycięstwa na terenie boiska sportowego poprzez uporządkowanie terenu wokół obiektu oraz zaaranżowanie miejsca ekspozycji zabytku np. poprzez elementy małej architektury ławki, tablicę informacyjną, aranżację ogrodową.	Uwaga ma charakter operacyjny i zostanie wykorzystana w toku realizacji przedsięwzięcia obejmującego wskazany obiekt.
Nadleśnictwo Kobiór	Nie wnosi się zastrzeżeń do przedmiotowej dokumentacji, podkreślić należy jednak, że staw Wici stanowi zbiornik wodny wykorzystywany na cele przeciwpożarowe, dodatkowo jest oddany w użytkowanie na podstawie umowy dzierżawy, w związku z czym Nadleśnictwo nie przewiduje możliwości turystycznego zagospodarowania terenu w jego bezpośrednim sąsiedztwie.	Skorygowano zapisy Przedsięwzięcia nr 5 zgodnie z uwaga wykreślając informację o pozyskaniu terenów, których gmina nie jest właścicielem
Okręgowy Urząd Górniczy w Rybniku	Opinia pozytywna	Nie wymaga zmiany
Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Zabrze	Opiniuje bez uwag przedłożony projekt	Nie wymaga zmiany

Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Mikołowie	Wnosi się o uwzględnienie spraw związanych z zapewnieniem wymagań bezpieczeństwa powszechnego - w tym ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej,	Uwaga ma charakter informacyjny powinna zostać wykorzystana na etapie realizacji działań inwestycyjnych w gminie
Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Tychach Spółka Akcyjna	Wnioskuję o uwzględnienie, w niniejszym projekcie, następujących uwag: • w ramach prac planistycznych należy szczegółowo rozpoznać planowane zapotrzebowanie na wodę, z uwzględnieniem zabezpieczenia p.poż. • Parametry eksploatacyjne istniejącej sieci wodociągowej nie gwarantują niezakłóconego funkcjonowania hydrantów zewnętrznych mogących posłużyć dla zabezpieczenia p.poż. planowanych obiektów. Zgodnie z przepisami przeciwpożarowymi dla obiektów budowlanych, w przypadku braku możliwości dostawy wody na cele p.poż. poprzez sieć wodociagową, należy wykorzystać zastępcze źródło wody, np. przeciwpożarowy zbiornik wodny. • z uwagi na zależności funkcjonalne pomiędzy istniejącą siecią wodociagową a inwestycjami, niezbędne jest uzgadnianie lokalizacji projektowanych zamierzeń inwestycyjnych z RPWiK Tychy S.A. • zapewnienie dostawy wody oraz warunki techniczne podłączenia do sieci wodociagowej, będą wydawane kolejnym zainteresowanym stronom, na podstawie bilansu	Zgłoszone uwagi wykraczają poza zakres przedmiotowy GPR. Brak możliwości uwzględnienia uwag w zgłoszonej szczegółowości

	potrzeb dla obszaru będącego tematem opracowania. • zaleca się lokalizację wodociągów rozdzielczych w rozgraniczających liniach dróg i ulic. • budowa nowej sieci wodociągowej oraz przebudowa istniejącej, może odbywać się zgodnie z wieloletnim planem rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych obowiązującym na terenie Gminy Wiry. istniejąca infrastruktura, objęta zmianami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, wymaga zabezpieczenia przed wpływem obciążeń statycznych i dynamicznych.	
Starostwo Powiatowe w Mikołowie	Wnosi się o uwzględnienie Powiatowej inwestycji budynku po PSONL pn. budowa budynku przy ul. Leszczynowej na potrzeby rehabilitacji osób niepełnosprawnych.	Uwzględniono w projekcie nowe przedsięwzięci podstawowe zgodnie z wnioskiem
Starostwo Powiatowe w Mikołowie Wydział Inwestycji, Dróg i Zamówień Publicznych Starostwa Powiatowego	Opinia pozytywna w zakresie zarządu nad drogami powiatowymi	Nie wymaga zmiany
TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach	Opinia pozytywna	Nie wymaga zmiany
Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gliwicach	Nie zachodzą podstawy do dokonania uzgodnienia zgodnie ze złożonym wnioskiem – umorzono postępowanie jako bezprzedmiotowe	Nie wymaga zmiany
Zarządu Województwa Śląskiego	Opinia pozytywna w zakresie zgodności z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020 i Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” z uwagami: • dokonać zmian w zakresie	Skorygowano zgodnie z uwagami

	ujęcia gminy w układzie otoczenia metropolii • uzupełnić zapis wskazanego kierunku wynikającego ze strategii województwa uzupełnienie spisu treści o informację o Regionalnej Polityce rewitalizacji	
Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach	Opinia pozytywna	Nie wymaga zmiany
PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Centrala Biuro Ochrony Środowiska	Wnioskuję się o uwzględnienie: • uwagi, że realizacja wskazanych . przedsięwzięć należy prowadzić w taki sposób, aby nie powodowało ono zagrożenia bezpieczeństwa ruchu kolejowego oraz ograniczyło możliwość wkraczania osób postronnych na obszar kolejowy, a tym samym nie powodowało zagrożenia bezpieczeństwa ruchu kolejowego. Zagospodarowanie terenów sąsiadujących z infrastrukturą kolejową oraz wszelkie zamierzenia inwestycyjne planowane do realizacji w ich sąsiedztwie winny być zgodne z przepisami odrębnymi	Uwaga ma charakter informacyjny powinna zostać wykorzystana na etapie realizacji działań inwestycyjnych w gminie Zgłoszone uwagi wykraczają poza zakres przedmiotowy GPR. Brak możliwości uwzględnienia uwag w zgłoszonej szczegółowości

Załącznik nr 1. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

Ze względu na wielkość mapy - załącznik w odrębnym pliku

Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian
funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

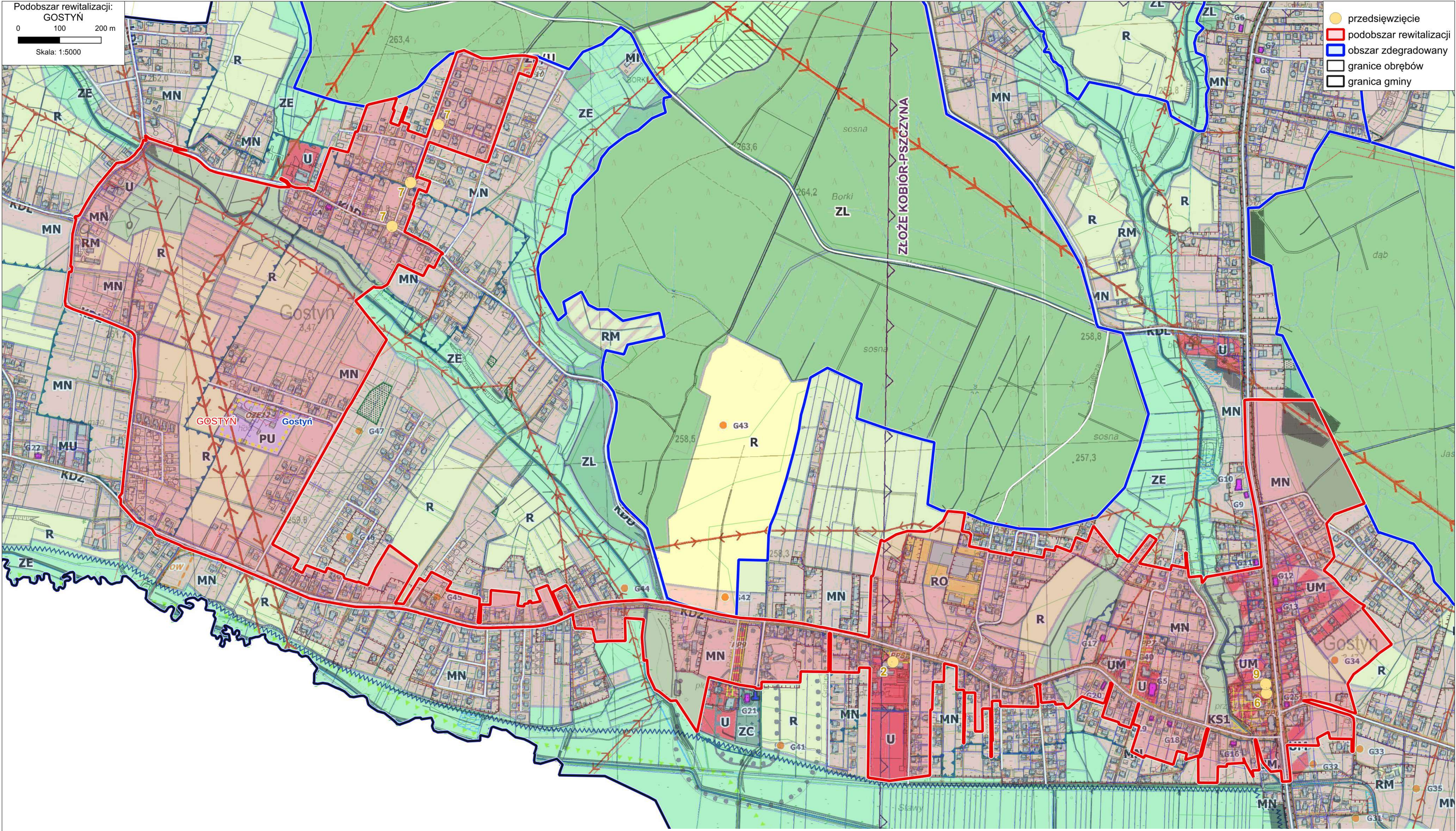
Oznaczenia ze Studium Uwarunkowań i Kierunków
Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wiry

KIERUNKI PRZEZNACZENIA TERENÓW

MN	OBSZARY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ JEDNORODZINNEJ
MW	OBSZARY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ WIELORODZINNEJ
UM	OBSZARY ZABUDOWY USŁUGOWO - MIESZKANIOWEJ O RANDZE CENTRÓW LOKALNYCH
MU	OBSZARY ZABUDOWY MIESZKANIOWO - USŁUGOWEJ
U, U1	OBSZARY ZABUDOWY USŁUGOWEJ
PU	OBSZARY ZABUDOWY PRODUKCYJNO - USŁUGOWEJ
ITK, ITK1	OBSZARY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I KOMUNALNEJ
ZL	OBSZARY LASÓW
ZP	OBSZARY ZIELENI URZĄDZONEJ
ZP/U	OBSZARY ZIELENI URZĄDZONEJ Z DOPUSZCZENIEM USŁUG
ZD	OBSZARY OGRODÓW DZIAŁKOWYCH
ZC	OBSZARY CMENTARZY
ZE	OBSZARY ZIELENI I ROLNICZE W CIĄGACH EKOLOGICZNYCH
R	OBSZARY ROLNICZE
RO	OBSZARY PRODUKCJI W GOSPODARSTWACH OGRODNICZYCH
RM	OBSZARY ZABUDOWY ZAGRODOWEJ W GOSPODARSTWACH ROLNYCH, HODOWLANIACH I OGRODNICZYCH
W	OBSZARY WÓD POWIERZCHNIOWYCH ŚRÓDLĄDOWYCH

Lista przedsięwzięć

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Podobszar, na który oddziaływane przedsięwzięcia wynikający z lokalizacji inny, na który może potencjalnie oddziaływać
1	Budowa Inkubatora Aktywności Lokalnej	Wiry, ul. Główna 99
2	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury sportowej przy Szkole Podstawowej w Gostyni	Gostyń, ul. Rybnicka 141
3	Przebudowa budynku GOPS-u i Gminnego Przedszkola w Wyrach	Wiry, ul. Główna 107
4	Rewitalizacja terenu na obiekcie im. Braci Góralczyków w Wyrach	Wiry, ul. Markiela 46
5	Turystyka i rekreacja w Gminie Wiry	Wiry, ul. Wagonowa
6	Przebudowa Domu Kultury w Gostyni wraz ze wzbogaceniem oferty dla mieszkańców	Gostyń, ul. Pszczyńska 366
7	Przebudowa ul. Dębowej i ul. Motyla w Gostyni wraz z wprowadzeniem komunikacji publicznej na tym obszarze	Gostyń, ul. Dębowa/ul. Motyla
8	Rozwój przedsiębiorczości wraz z doradztwem zawodowym	Wiry, ul. Główna 99
9	Dialog społeczny w Gminie Wiry	Wiry, ul. Główna 99, ul. Główna 133, Gostyń, ul. Pszczyńska 366
10	Wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Obszar rewitalizacji – oba obszary
11	Zielono mi – działania edukacyjne wśród mieszkańców o tematyce ekologicznej	Obszar rewitalizacji – oba obszary
12	Działamy razem! – aktywizacja i integracja mieszkańców	Obszar rewitalizacji – oba obszary
13	Rewitalizacja wspólnym celem w Gminie Wiry	Obszar rewitalizacji – oba obszary
14	Budowa budynku przy ul. Leszczynowej na potrzeby rehabilitacji osób niepełnosprawnych	Wiry, ul. Leszczynowa działka nr 838/4

Uzasadnienie

Proces rewitalizacji zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji polega na wyprowadzaniu ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych i jest prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Uchwałą nr VIII/59/2024 Rady Gminy Wiry z dnia 19 grudnia 2024 r. wyznaczony został obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji dla Gminy Wiry.

Kolejnym krokiem było przystąpienie do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji na podstawie uchwały Nr X/73/2025 Rady Gminy Wiry z dnia 27 lutego 2025 r.

Po sporządzeniu projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Wójt Gminy Wiry zawiadomił o konsultacjach społecznych dotyczących projektu Gminnego Programu Rewitalizacji oraz projektu uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Gminy Wiry. Konsultacje trwały od 9 czerwca do 14 lipca 2025 r.

Projekt Gminnego Programu Rewitalizacji podlegał również zaopiniowaniu przez odpowiednie podmioty i instytucje zgodnie z art. 17 ust. 4 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

Ponadto został on poddany ocenie merytorycznej Zespołu ds. rewitalizacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego, która w dniu 21 lipca 2025r. zakończyła się wynikiem pozytywnym.

Biorąc pod uwagę powyższe, podjęcie przedmiotowej uchwały jest zasadne.

Przewodniczący Rady Gminy Wiry

Marek Gołosz